

Mestna občina Celje
Komisija Mladi za Celje

**KAJ IN KAKO BEREMO
OSNOVNOŠOLCI?
RAZISKOVALNA NALOGA**

Avtorica:
Aurora Pekošak

Mentor:
Črt Močivnik, prof.

Področje: slovenski jezik ali književnost

Celje, 2020

I. osnovna šola Celje

KAJ IN KOLIKO BEREMO OSNOVNOŠOLCI?

RAZISKOVALNA NALOGA

Avtorica:

Aurora Pekošak, 9. razred

Mentor:

Črt Močivnik, prof.

Področje: slovenski jezik ali književnost

**Mestna občina Celje, Mladi za Celje
Celje, 2020**

POVZETEK

Branje je osnovni način za pridobivanje znanja. Listati knjigo, začutiti njen vonj, jo vedno znova prebrati z drugimi očmi – ničesar digitalnega se ne more niti približati temu. Branje – bodisi s papirja ali z zaslona – prinaša številne koristi. V raziskovalni nalogi sem iskala odgovore na vprašanje, kaj in kako beremo osnovnošolci. Rada posežem po knjigi, saj je branje eno od mojih oblik sprostitve in uživam v domišljjskem svetu.

Odgovore sem poiskala s pomočjo ankete, intervjujev in vsakdanjih pogovorov s (so)sošolci. Zanimalo me je, ali moji sovrstniki radi berejo, katere zvrsti knjig so jim všeč, če sodelujejo pri bralni znački, kaj bi jih motiviralo, da bi brali več in kakšen vpliv ima na njihovo branje družina.

V teoretičnem delu sem z metodo dela z viri in literaturo spoznala definicije branja s pomenom in vrstami branja. Še posebej zanimivi so se mi zdeli elementi bralne motivacije in vplivi domačega okolja na branje. Ker večina otrok vsaj občasno potrebuje spodbudo za branje, sem izpostavila načine za spodbujanje branja v šoli, vlogo projekta Bralna značka in šolski projekt spodbujanja branja – Branje za znanje.

V drugem delu naloge sem z metodami anketiranja, intervjuja in obdelave podatkov zbirala informacije, s katerimi sem potrdila ali ovrgla hipoteze in pri tem prišla do zanimivih ugotovitev, kako beremo osnovnošolci.

Večina osnovnošolcev več prebere med šolskim letom, kar ugotavljajo tudi učiteljice in knjižničarka. Največ jih bere knjige za domače branje in knjige po lastnem izboru, ki si jih največkrat izposodijo v Osrednji knjižnici Celje na podlagi naslova in obnove na zadnji platnici. Na več kot polovico osnovnošolcev pozitivno vplivajo bralne navade njihove družine. Več kot polovica učencev vsako leto sodeluje pri bralni znački, a se odstotek sodelovanja v višjih razredih OŠ neprestano znižuje.

Ključne besede: branje, bralne navade, bralna značka, domače branje

KAZALO VSEBINE

POVZETEK	3
1 UVOD	10
1.1 OPIS RAZISKOVALNEGA PROBLEMA	11
1.2 NAMEN RAZISKOVALNE NALOGE	11
1.3 HIPOTEZE	11
1.4 METODE RAZISKOVALNEGA DELA	12
1.4.1 Metoda dela z viri in literaturo	12
1.4.2 Metoda intervjuja	12
1.4.3 Metoda anketiranja	13
1.4.4 Metoda zbiranja in obdelave podatkov	13
Domače branje v osnovnih šolah s širšega celjskega območja	13
Največkrat izposojene knjige v Splošni knjižnici Celje	14
Največkrat izposojene knjige v šolski knjižnici	14
2 TEORETIČNI DEL	15
2.1 BRANJE JE ...	15
2.2 POMEN IN VRSTE BRANJA	16
2.3 KAKO BEREMO	18
2.3.1 Hitrost branja	18
2.3.2 Glasnost branja	19
2.3.3 Branje glede na starost učenca	19
2.4 BRALNA MOTIVACIJA	20
2.4.1 Notranja in zunanja motivacija za branje	20
2.4.2 Elementi bralne motivacije	20
2.4.3 Vpliv domačega okolja na motivacijo za branje	21
2.5 SPODBUJANJE BRANJA V ŠOLI	23
2.5.1 Upadanje zanimanja za branje	23
2.5.2 Predlogi za spodbujanje branja v šoli	23
2.5.3 Bralna značka	24
2.5.4 Šolski projekt spodbujanja branja – Branje za znanje	25
2.6 BRANJE V DOBI TEHNOLOGIJE	27
3 EMPIRIČNI DEL	28
3.1 ANALIZA DOMAČEGA BRANJA V OSNOVNIH ŠOLAH S ŠIRŠEGA CELJSKEGA OBMOČJA	28

3.1.1	Domače branje v 6. razredu	28
3.1.2	Domače branje v 7. razredu	30
3.1.3	Domače branje v 8. razredu	32
3.1.4	Domače branje v 9. razredu	34
3.2	NAJVEČKRAT IZPOSJOJENE KNJIGE V OSREDNJI KNIŽNICI CELJE	36
3.2.1	Število izposoj po mesecih (osnovnošolci)	36
3.2.2	Največkrat izposojeni avtorji	37
3.2.3	Največkrat izposojena dela	38
3.2.4	Pet največkrat izposojenih avtorjev in njihova dela	39
3.2.4.1	Svetlana Makarovič	39
3.2.4.2	Jeff Kinney	40
3.2.4.3	Julia Donaldson	41
3.2.4.4	J. K. Rowling	42
3.2.4.5	Ela Peroci	43
3.3	NAJVEČKRAT IZPOSJOJENE KNJIGE V ŠOLSKI KNIŽNICI	44
3.3.1	Največkrat izposojena dela	44
3.3.2	Največkrat izposojeni avtorji	45
3.4	POVZETEK INTERVJUJA S KNIŽNIČARKO	46
3.5	POVZETEK INTERVJUJA Z UČITELJICO REZREDNEGA POUKA V PRVEM TRILETJU	51
3.6	POVZETEK INTERVJUJA Z UČITELJICO RAZREDNEGA POUKA V DRUGEM TRILETJU	52
3.7	POVZETEK INTERVJUJA Z UČITELJICO SLOVENŠČINE V TRETJEM TRILETJU	53
3.8	POVZETEK INTERVJUJA Z GO. MANCO PERKO, GENERALNO SEKRETARKO DRUŠTVA BRALNA ZNAČKA – ZPMS	54
3.9	ANALIZA ANKETNEGA VPRAŠALNIKA ZA UČENCE	55
3.9.1	Struktura anketirancev po spolu in razredu	55
3.9.2	Kdaj prebereš (naj)več knjig?	56
3.9.3	Katere knjige bereš?	62
3.9.4	Na podlagi česa si izbereš knjigo za branje po svojem izboru?	65
3.9.5	Po nekaj straneh se ti knjiga ne zdi več zanimiva. Kaj storiš?	69
3.9.6	Kako bralne navade tvoje družine vplivajo na tvoj odnos do branja?	71
3.9.7	Kje si običajno izposodiš knjige?	74
3.9.8	Ali sodeluješ v projektu Bralna značka?	77
3.9.9	Če si na prejšnje vprašanje odgovoril z a) ali b), odgovori tudi na to vprašanje. Ali ti udeležba na knjižnem sejmu in na noči branja dajeta spodbudo, da opraviš bralno značko?	82

3.9.10	Kako bereš knjige?	85
3.9.11	Ali med branjem počneš še kaj drugega?	88
4	SKLEPNE UGOTOVITVE	91
5	ZAKLJUČEK	93
6	VIRI IN LITERATURA	96
7	PRILOGE	97
7.1	PRILOGA 1: VPRAŠANJA ZA INTERVJU S KNJIŽNIČARKO	97
7.2	VPRAŠANJA ZA INTERVJU Z UČITELJICAMI	99
7.3	VPRAŠANJA ZA INTERVJU Z DRUŠTVOM BRALNA ZNAČKA SLOVENIJE – ZPMS 99	
7.4	ANKETNI VPRAŠALNIK ZA UČENCE	100

K A Z A L O T A B E L

Tabela 1: Seznam knjig za domače branje v celjskih osnovnih šolah, 6. razred	29
Tabela 2: Seznam knjig za domače branje v celjskih osnovnih šolah, 7. razred	31
Tabela 3: Seznam knjig za domače branje v celjskih osnovnih šolah, 8. razred	33
Tabela 4: Seznam knjig za domače branje v celjskih osnovnih šolah, 9. razred	35
Tabela 5: Število izposojenih knjig po mesecih na Oddelku za otroke Osrednje knjižnice Celje	36
Tabela 6: Največkrat izposojeni avtorji na Oddelku za otroke Osrednje knjižnice Celje	37
Tabela 7: Največkrat izposojena dela na Oddelku za otroke Osrednje knjižnice Celje	38
Tabela 8: Izposojena dela Svetlane Makarovič	39
Tabela 9: Izposojena dela Jeffa Kinneya	40
Tabela 10: Izposojena dela Julie Donaldson	41
Tabela 11: Izposojena dela J. K. Rowling	42
Tabela 12: Izposojena dela Ele Peroci	43
Tabela 13: Največkrat izposojena dela v šolski knjižnici	44
Tabela 14: Največkrat izposojeni avtorji v šolski knjižnici	45
Tabela 15: Število anketiranih učencev glede na spol in razred	55
Tabela 16: Kdaj prebereš (naj)več knjig? – Številčno po spolu in razredu	56
Tabela 17: Kdaj prebereš (naj)več knjig? – Številčno po spolu	56
Tabela 18: Kdaj prebereš (naj)več knjig? – Številčno po razredih	57
Tabela 19: Število prebranih knjig med šolskim letom – številčno po spolu	58
Tabela 20: Število prebranih knjig med šolskim letom – številčno po razredih	59
Tabela 21: Število prebranih knjig med počitnicami – številčno po spolu	60
Tabela 22: Število prebranih knjig med počitnicami – številčno po razredih	61
Tabela 23: Katere knjige bereš? – Številčno po spolu in razredu	62
Tabela 24: Katere knjige bereš? – Številčno po spolu	63
Tabela 25: Katere knjige bereš? – Številčno po razredih	64
Tabela 26: Na podlagi česa si izbereš knjigo za branje po svojem izboru? – Številčno po spolu in razredu	65
Tabela 27: Na podlagi česa si izbereš knjigo za branje po svojem izboru? – Številčno po spolu	65
Tabela 28: Na podlagi česa si izbereš knjigo za branje po svojem izboru? – Številčno po razredih	66
Tabela 29: Na podlagi česa si izbereš knjigo za branje po svojem izboru?	68
Tabela 30: Po nekaj straneh se ti knjiga ne zdi več zanimiva. Kaj storiš? – Številčno po spolu in razredu	69
Tabela 31: Po nekaj straneh se ti knjiga ne zdi več zanimiva. Kaj storiš? – Številčno po spolu	69
Tabela 32: Po nekaj straneh se ti knjiga ne zdi več zanimiva. Kaj storiš? – Številčno po razredih	70
Tabela 33: Kako bralne navade tvoje družine vplivajo na tvoj odnos do branja? – Številčno po spolu in razredu	71
Tabela 34: Kako bralne navade tvoje družine vplivajo na tvoj odnos do branja? – Številčno po spolu	72
Tabela 35: Kako bralne navade tvoje družine vplivajo na tvoj odnos do branja? – Številčno po razredu	73

Tabela 36: Kje si običajno izposodiš knjige? – Številčno po spolu in razredu	74
Tabela 37: Kje si običajno izposodiš knjige? – Številčno po spolu	75
Tabela 38: Kje si običajno izposodiš knjige? – Številčno po razredu	76
Tabela 39: Kje si običajno izposodiš knjige? – Številčno po spolu	77
Tabela 40: Ali sodeluješ v projektu Bralna značka? – Številčno po spolu in razredu	77
Tabela 41: Ali sodeluješ v projektu Bralna značka? – Številčno po spolu	78
Tabela 42: Ali sodeluješ v projektu Bralna značka? – Številčno po razredu	78
Tabela 43: Ali sodeluješ v projektu Bralna značka? – Številčno po spol	80
Tabela 44: Ali sodeluješ v projektu Bralna značka? – Številno po spolu	81
Tabela 45: Ali ti udeležba na knjižnem sejmu in noči branja dajeta spodbudo, da opraviš bralno značko? – Številčno po spolu in razredu	82
Tabela 46: Ali ti udeležba na knjižnem sejmu in noči branja dajeta spodbudo, da opraviš bralno značko? – Številčno po spolu	83
Tabela 47: Ali ti udeležba na knjižnem sejmu in noči branja dajeta spodbudo, da opraviš bralno značko? – Številčno po razredu	84
Tabela 48: Kako bereš knjige? – Številčno po spolu in razredu	85
Tabela 49: Kako bereš knjige? – Številčno po spolu	86
Tabela 50: Kako bereš knjige? – Številčno po razredu	87
Tabela 51: Ali med branjem počneš še kaj drugega? – Številčno po spolu in razredu	88
Tabela 52: Ali med branjem počneš še kaj drugega? – Številčno po spolu	88
Tabela 53: Ali med branjem počneš še kaj drugega? – Številčno po razredu	89
Tabela 54: Ali med branjem počneš še kaj drugega?	90

K A Z A L O G R A F O V

Graf 1: Število izposojenih knjig po mesecih na Oddelku za otroke Osrednje knjižnice Celje	37
Graf 2: Izposojena dela Svetlane Makarovič	39
Graf 3: Izposojena dela Jeffa Kinneya	40
Graf 4: Izposojena dela Julie Donaldson	41
Graf 5: Izposojena dela J. K. Rowling	42
Graf 6: Izposojena dela Ele Peroci	43
Graf 7: Največkrat izposojena dela v šolski knjižnici	45
Graf 8: Kdaj prebereš (naj)več knjig? – Deleži po spolu	57
Graf 9: Kdaj prebereš (naj)več knjig? – Deleži po razredih	58
Graf 10: Število prebranih knjig med šolskim letom – deleži po spolu	59
Graf 11: Število prebranih knjig med šolskim letom – deleži po razredih	60
Graf 12: Število prebranih knjig med počitnicami – deleži po spolu	61
Graf 13: Število prebranih knjig med počitnicami – deleži po razredih	62
Graf 14: Katere knjige bereš? – Deleži po spolu	63
Graf 15: Katere knjige bereš? – Deleži po razredu	64
Graf 16: Na podlagi česa si izbereš knjigo za branje po svojem izboru? – Deleži po spolu	66
Graf 17: Na podlagi česa si izbereš knjigo za branje po svojem izboru? – Deleži po razredu	67
Graf 18: Na podlagi česa si izbereš knjigo za branje po svojem izboru?	68
Graf 19: Po nekaj straneh se ti knjiga ne zdi več zanimiva. Kaj storiš? – Deleži po spolu	70
Graf 20: Po nekaj straneh se ti knjiga ne zdi več zanimiva. Kaj storiš? – Deleži po razredu	71
Graf 21: Kako bralne navade tvoje družine vplivajo na tvoj odnos do branja? – Deleži po spolu	73
Graf 22: Kako bralne navade tvoje družine vplivajo na tvoj odnos do branja? – Deleži po razredu	74
Graf 23: Kje si običajno izposodiš knjige? – Deleži po spolu	75
Graf 24: Kje si običajno izposodiš knjige? – Deleži po razredu	76
Graf 25: Ali sodeluješ v projektu Bralna značka? – Deleži po spolu	78
Graf 26: Ali sodeluješ v projektu Bralna značka? – Deleži po razredu	79
Graf 27: Ali sodeluješ v projektu Bralna značka?	80
Graf 28: Ali sodeluješ v projektu Bralna značka?	82
Graf 29: Ali ti udeležba na knjižnem sejmu in noči branja dajeta spodbudo, da opraviš bralno značko?	84
Graf 30: Ali ti udeležba na knjižnem sejmu in noči branja dajeta spodbudo, da opraviš bralno značko?	85
Graf 31: Kako bereš knjige? – Deleži po spolu	86
Graf 32: Kako bereš knjige? – Deleži po razredu	87
Graf 33: Ali med branjem počneš še kaj drugega? – Deleži po spolu	89
Graf 34: Ali med branjem počneš še kaj drugega? – Deleži po razredu	90

1 UVOD

Bralci imamo toliko pravic, da se jih sploh ne zavedamo, naštejmo jih nekaj:

1. *Da ne beremo.*
2. *Da preskakujemo strani.*
3. *Da knjige ne preberemo do konca.*
4. *Da ponovno beremo.*
5. *Da beremo kar koli.*
6. *Da beremo zaradi užitka.*
7. *Da beremo kjer koli.*
8. *Da listamo po knjigah.*
9. *Da beremo na (ves) glas.*
10. *Da o prebranem molčimo.*

Da, težko si predstavljam, kakšno bi bilo (moje) življenje brez branja. Z njim se srečujemo povsod, čeprav se tega mogoče sploh ne zavedamo. Beremo na sprehodu po ulicah, v kinu, pri pouku in z uporabo tehnoloških naprav. Brez branja ni znanja, saj šolajoči se ljudje brez njega ne morejo pridobiti izobrazbe. Koristno je tudi za starejše ljudi, saj jim pomaga pri krepitvi spomina in ohranjanja vitalnosti.

Kot velja pri matematiki, da vaja dela mojstra, velja to tudi za branje. Bralni procesi so telovadba za možgane. Branje vpliva na razvoj možganskih celic, kar potrjujejo tudi nevrologi (Kropp 2000: viii).

Branje je potovanje, za katerega pravzaprav nimamo določene smeri. Pri snovanju raziskovalne naloge sem se vedno znova vračala k vprašanju, kaj in kako beremo in z mentorjem presojala, katere poti ubrati, da pridobim relevantne odgovore. Odločila sva se za intervju s knjižničarko in z učiteljicami, ki izvajajo bralno značko (BZ); za anketo, ki sem jo opravila med (so)sošolci, in pregledom trenutnega stanja po osnovnih šolah (seznam knjig za domače branje).

1.1 OPIS RAZISKOVALNEGA PROBLEMA

Sicer rada berem, ampak velikokrat na to vplivajo zunanji dejavniki – prosti čas, šolske in športne obveznosti, počutje. V šoli opravljam bralno značko, pa ne zato, ker je to pogoj za udeležbo na knjižnem sejmu in noči branja. Preprosto berem, ker me ta dejavnost sprošča in si širim svoje znanje. Doma me k branju spodbuja tudi družina. Ko mama poseže po knjigi, si tudi sama zaželim brati. Zanimalo me je, če to velja tudi za druge učence. Poleg tega sem se spraševala, če osnovnošolci med prostim časom sploh berejo ali pa berejo le knjige, ki so obvezne za domače branje. Zanimalo me je tudi, na podlagi česa si izberejo knjige. Želela sem ugotoviti, katere knjige so bile v lanskem šolskem letu med učenci najbolj priljubljene.

1.2 NAMEN RAZISKOVALNE NALOGE

Raziskovalno nalogo sem pripravila z namenom, da:

- raziščem priljubljenost branja med osnovnošolci,
- ugotovim razširjenost sodelovanja pri bralni znački,
- izpostavim načine, ki bi povečali željo osnovnošolcev po branju,
- ugotovim povezavo med vplivom družine in razširjenostjo branja.

1.3 HIPOTEZE

Pred raziskovalnim delom sem si postavila naslednje hipoteze:

H 1: Osnovnošolci preberejo več knjig med šolskim letom kot med počitnicami.

H 2: Knjižni sejem in noč branja sta spodbuda osnovnošolcem za osvajanje bralne značke.

H 3: Večina osnovnošolcev le redko bere knjige po svojem izboru. Berejo le knjige za domače branje.

H 4: Branje družine vpliva na bralne navade otroka.

H 5: Osnovnošolci si knjigo izberejo na podlagi obnove na zadnji platnici. Če se jim knjiga po nekaj straneh ne zdi zanimiva, prenehajo z branjem.

H 6: Osnovnošolci si večino knjig izposodijo v šolski knjižnici.

1.4 METODE RAZISKOVALNEGA DELA

Pri pripravi raziskovalne naloge sem uporabila naslednje metode raziskovanja:

- metodo dela z viri in literaturo,
- metodo intervjuja,
- metodo anketiranja,
- metodo zbiranja, obdelave, prikazovanja in analize podatkov.

1.4.1 Metoda dela z viri in literaturo

Ustrezno literaturo za uporabo pri raziskovalni nalogi sem najprej poiskala preko spletnega kataloga slovenskih knjižnic Cobiss+. Iskala sem po ključnih besedah, npr. bralna značka, načini branja, motivacija za branje idr. Nato sem si knjige izposodila v Osrednji knjižnici Celje in po načinu hitrega branja poiskala besedilo, primerno za mojo raziskovalno temo. Seveda sem dodatne podatke poiskala tudi na svetovnem spletu.

1.4.2 Metoda intervjuja

Uporabila sem metodo strukturiranega intervjuja. Vprašanja sem po elektronski pošti posredovala učiteljicam razrednega pouka oz. slovenščine v prvem, drugem in tretjem triletju naše šole, knjižničarki naše šole in Društvu Bralna značka Slovenije – ZPMS. S strani društva sem želela pridobiti konkretne podatke predvsem glede priljubljenosti slovenskih knjižnih avtorjev med slovenskimi osnovnošolci in o obiskih avtorjev na osnovnih šolah. Od odgovorov učiteljic in knjižničarke sem želela pridobiti njihova stališča in mnenja, s katerimi bi lažje potrdila ali ovrgla hipoteze. Za posredovanje vprašanj preko elektronske pošte sem se odločila zato, da so imeli intervjuvanci

možnost vsebinske priprave odgovorov in daljši čas za posredovanje odgovorov.

1.4.3 Metoda anketiranja

Z anketnim vprašalnikom sem želela pridobiti podatke, ki bi pomagali pri preverjanju postavljenih hipotez raziskovalne naloge. Anketni vprašalnik je bil anonimen in sestavljen iz dvanajst vprašanj zaprtega tipa, pri šestih vprašanjih so imeli anketiranci možnost svoj odgovor dopolniti. Po prejetju izpolnjenih vprašalnikov sem izločila neveljavne vprašalnike. Z metodo zbiranja in obdelave podatkov sem odgovore vpisala v preglednice. Dobljene rezultate sem predstavila v obliki grafov in jih komentirala.

Anketni vprašalnik sem decembra 2019 razdelila v izbrani oddelek od 3. do 9. razreda. Skupno je bilo razdeljenih 136 anketnih vprašalnikov, in sicer 20 v 3. razredu, 19 v 4. razredu, 21 v 5. razredu, 19 v 6. razredu, 22 v 7. razredu, 20 v 8. razredu in 15 v 9. razredu. Pet anket je bilo neveljavnih, saj anketiranci niso odgovorili na vsa vprašanja ali pa so odgovarjali očitno nerealno (npr. na vprašanje o številu prebranih knjig je učenka odgovorila, da jih med šolskim letom prebere 780).

1.4.4 Metoda zbiranja in obdelave podatkov

Domače branje v osnovnih šolah s širšega celjskega območja

Za štirinajst osnovnih šol s širšega celjskega območja sem želela pridobiti sezname knjig, ki so jih učenci od 6. do 9. razreda brali za domače branje v šolskem letu 2018/2019. Podatke za štiri osnovne šole sem pridobila na spletni strani šole, desetim osnovnim šolam sem prošnjo za seznam poslala po elektronski pošti. Sezname sem po elektronski pošti pridobila od vseh osnovnih šol, razen ene, ki se kljub večkrat poslani prošnji ni odzvala. Dobljene podatke sem oblikovala v seznam po posameznih razredih in komentirala.

Največkrat izposojene knjige v Splošni knjižnici Celje

Obiskala sem Osrednjo knjižnico Celje in go. Leo Očko prosila za izdelavo seznama knjig, ki so si jih osnovnošolci v šolskem letu 2018/2019 največkrat izposodili v Osrednji knjižnici Celje. Ga. Očko mi je po elektronski pošti posredovala seznam 40 največkrat izposojenih knjig v koledarskem letu 2018 in povezavo do spletne strani COBBIS, kjer sem lahko sama izdelala sezname po želji. Ker seznama ni možno pripraviti za šolsko leto, ampak le koledarsko leto, sem za vsak mesec šolskega leta 2018/2019 pripravila posebni seznam. Za vsako knjigo iz vseh dvanajstih seznamov sem pogledala v COBISS.SI-ID. Na seznamih sem obdržala le knjige, ki so imele kot vrsto gradiva določeno:

- za šolske otroke (5–10 let),
- za šolske otroke (9–14 let),
- otroško gradivo (splošno),
- za mladino (nad 14 let) in
- za predšolske otroke (0–5 let).

Ostale naslove sem črtala s seznama. Ko sem imela narejene mesečne sezname najbolj izposojenih knjig z Oddelka za otroke, sem oblikovala enotni seznam za šolsko leto 2018/2019, podatke predstavila v obliki tabel in grafov in jih komentirala.

Največkrat izposojene knjige v šolski knjižnici

Obiskala sem knjižničarko naše šole in jo prosila za izdelavo seznama največkrat izposojenih knjig v šolski knjižnici v šolskem letu 2018/2019. Ga. knjižničarka je seznam pripravila iz sistema COBISS in mi ga predala v natisnjeni obliki. Podatke sem uredila v preglednico, pripravila želene tabele in grafe ter zapisala komentar.

2 TEORETIČNI DEL

Tone Pavček je dejal: »Če ne bomo brali, nas bo pobralo!« Z branjem krepimo svoj um, možgani izvajajo številne duševne funkcije, npr. domišljanje, povezovanje in sklepanje. Branje nam pomaga širiti obzorja in nas lahko ponese v fantazijske kraje. Z njim krepimo besedni zaklad in povečujemo koncentracijo. Pomembno je tudi zato, ker nam daje številne nasvete. (dostop cangura.com, 30. 10. 2019)

Pomembnost branja se kaže tudi v tem, da nanj posredno ali neposredno opozarjamo s prazniki – navajamo nekaj najpomembnejših:

- 8. 2 . – slovenski kulturni praznik – Prešernov dan,
- 2. 4. – mednarodni dan knjig za otroke,
- 23. 4. – slovenski in svetovni dan knjige,
- 8. 6. – dan Primoža Trubarja,
- 8. 9. – mednarodni dan pismenosti,
- 17. 9. – dan zlatih knjig.

2.1 BRANJE JE ...

Slovar slovenskega knjižnega jezika (SSKJ²) opredeljuje branje kot:

- razpoznavanje znakov za glasove in vezanje v besede (branje črk, branje na glas, branje pesmi ...),
- razumevanje ustaljenih, dogovorjenih znakov (branje not, zemljevida, načrta ...),
- ugotavljanje misli in čustev po zunanjih znamenjih (branje z obraza, oči, branje usode iz zvezd...).

(FRAN.SI, dostop 28. 10. 2019)

Podrobnejšo definicijo navaja Pedagoška enciklopedija, po kateri branje pomeni »razpoznavati črke (grafeme) v pisani ali tiskani obliki (ki jih izgovarjamo ali ne), prehajanje z očmi čez to, kar je napisano ali natiskano, sprejemati informacije (sporočila) iz besedila, prenesti znake pisanega jezika v slušne znake (znake govornega jezika). Branje je komunikacijski proces, v katerem besedilo prenaša sporočilo, bralec pa ga sprejema. Pogoj odvijanja komunikacijskega procesa pa je skupna koda oz. usklajenost bralčeve kode in kode besedila.« (Pečjak 1991: 6, 7)

Krajšo definicijo branja sta podala Rayner in McConkie, za katera je branje »vrsta mentalnih procesov, ki jih izvaja oseba zato, da dobi ustrezne informacije, ki jih izraža berilo.« (Pečjak 1991: 6)

2.2 POMEN IN VRSTE BRANJA

Rada berem kriminalke in romantične knjige. Čas za branje si vzamem predvsem med počitnicami. Ko berem, se sprostim in moje misli se preselijo v drug svet. V času pouka berem za učenje, iz učbenikov, delovnih zvezkov ... in pridobivam novo znanje.

Branje širi človekovo splošno razgledanost in ima pozitiven učinek na (Grosman 2003: 11):

- pisanje, ker bralec med branjem opazuje rabo jezika,
- poslušanje, ker pazljivo sledi besedilu,
- govor, ker spoznava način izražanja in nove besede.

Branje je še zlasti pomembno v obdobju odraščanja. Nebranje ali premalo branja v tem obdobju lahko pripelje do nizkega samospoštovanja, slabih odnosov s starši, negativnega odnosa do šole in številnih nepotrebnih učnih težav (Kropp 2000: 11).

Poznamo različne vrste branja (Kropp 2000: 150–154):

- a) Branje za užitek – otroci ves čas berejo za užitek, odrasli pa večino časa, medtem ko berejo romane, časopise, revije ...
- b) Študijsko branje – je počasno in naporno, ob njem je treba veliko razmišljati. Na ta način beremo težje pesmi, npr. Shakespearja. Učbenika za kemijo ne moremo brati tako hitro kot npr. knjige Košarkar naj bo.
- c) Branje za pridobivanje znanja – najbolj nas spremlja v času šolanja, saj je osnova za učenje vseh predmetov. Seveda pa se lahko branje za pridobivanje znanja nadaljuje tudi po zaključenem šolanju, a to je odvisno od želje posameznika (Adler 1977: 68).

Glede na hitrost branja ločimo hitro in počasno branje:

- 1. Hitro branje – bralec le preleti besedilo, izpušča besede, besedne zveze in celo odstavke. Uporabljamo ga, ko v knjigi iščemo koristne podatke, kot npr. za pripravo raziskovalnega dela. V istem času je na ta način mogoče prebrati dvakrat, trikrat več besedila, npr. študenti morajo predelati ogromno knjig in to zmorejo narediti le s hitrim branjem. Pri hitrem branju lahko pride do težav, če je bralec bolj pozoren na hitrost branja kot pa na vsebino in če preskoči na naslednjo besedo, še preden je razumel prejšnjo (Kropp 2000: 150–154).
- 2. Počasno branje – bralec pazi tudi na obliko črk in besed in ne le na vsebino. Počasno branje je primerno za branje težko razumljivega besedila ali besedila s področja, ki ga bralec ne pozna, npr. strokovne knjige, branje v tujem jeziku, ki ga še ne pozna dobro (hitro branje bi zmanjšalo razumevanje), branje besedil, ki izražajo čustva (da smešno vsebino doživi dovolj smešno in pri žalostni vsebini občuti žalost).

Bralec naj se sam odloči, kako hitro bo bral. Težke, manj znane in čustvene vsebine naj bere počasi, lahke in znane vsebine pa hitreje, a naj pri tem upošteva pravilo, da se zaradi hitrejšega branja ne sme zmanjšati razumevanje gradiva (Pečjak 1991: 11–13).

2.3 KAKO BEREMO

2.3.1 Hitrost branja

Osnovnošolci beremo knjige s hitrostjo od 150 do 200 besed na minuto. Redko pomislimo, s kakšnim namenom je avtor napisal delo in zakaj sploh beremo. Hitrost branja narašča z izobrazbo. Glede hitrosti branja poznamo več vrst bralcev (Kropp 2000: 29):

- a) počasen odrasel bralec (200 besed/min),
- b) srednje hiter bralec (200 do 400 besed/min),
- c) hiter bralec (600 besed/min),
- č) zelo hiter bralec (800 besed/min),
- d) branje z metodo preletavanja (800 do 1000 besed/min).

Najhitreje beremo po metodi preletavanja in po metodi preskakovanja.

- a) Po metodi preletavanja bralec pregleda od 800 do 3000 besed v minuti, odvisno od tega, kako izurjen je in kakšne so njegove psihofizične sposobnosti. Bralec bere navpično. Njegovo oko se na eni vrstici ustavi le enkrat. Pomanjkljivosti te metode so: izpuščanje podrobnosti, veliko besed je narobe prebranih, razumevanje je zato manjše. Metodo preletavanja bralec uporabi, ko mora na hitro poiskati kakšne podatke. Ko naleti na vsebino, ki ga zanima, pa branje upočasni.
- b) Pri metodi preskakovanja gre za izpuščanje celih vrstic ali odstavkov. Bralec prebere le približno od 10 do 20 % besedila ali manj. To metodo bralec uporabi, ko skuša ugotoviti, o čem govori besedilo. Preskakovanje ni pravo branje, oko se le redko ustavi (Pečjak 1991: 97).

2.3.2 Glasnost branja

Vid Pečjak deli branje tudi glede na glasnost.

- Glasno – ko se otroci učijo brati, najprej berejo glasno, ker prebrano razumejo tako, da se poslušajo. Glasno bralec bere tudi v tujem jeziku, ko se jezika šele uči, ker si glasno izgovorjeno besedo lažje zapomni. Glasno bere tudi pesmi, če želi povečati doživetost.
- Polglasno – bralec bere tako, da šepeta.
- Branje brez glasu – bralec premika samo ustnice in govorne organe.
- Tiho (branje v sebi ali notranji govor) – bralec »sliši« glasove v možganih, ki so pomembni za razumevanje prebranih besed in stavkov.

Bralec premika oči od ene do druge besede hitreje, kot pa besede spregovori. Pri glasnem branju so naše oči za približno 2 besedi naprej, pri tihem pa le za pol besede (Pečjak 1991: 20–23).

2.3.3 Branje glede na starost učenca

V obdobju začetnega branja, tj. pri starosti 6, 7 let učenec spoznava črke in glasove, uči se tehnik branja, pri branju se še pojavljajo napake. V drugem in tretjem razredu učenec utrjuje spretnosti branja. Črke oz. besede prepozna hitro in natančno. Besedila so že bolj zahtevna, branje pa je hitrejše.

Med devetim in štirinajstim letom poteka branje za učenje. Učenec z branjem pridobiva novo znanje in informacije, ki jih uporablja za različne namene. Sposoben je analizirati, kaj bere. Krog bralnega gradiva se zelo razširi.

Po štirinajstem letu ima bralec že večstranski pogled na prebrano. Sposoben je izraziti svoj odnos in stališča do prebranega. Bere literaturo za mladostnike. Kot vir informacij uporablja knjižnico in internet (Pečjak 1999: 66–75).

2.4 BRALNA MOTIVACIJA

Sonja Pečjak pojmuje bralno motivacijo kot »nadopomenko za različne motivacijske dejavnike, ki spodbujajo človeka k branju, dajejo bralnemu procesu smisel in pomagajo posamezniku, da vztraja do cilja in si želi bralno izkušnjo še ponoviti (ponovno doživeti).« (Pečjak 2006: 7)

Dolgoročna motivacija za branje je sodelovanje pri bralni znački. Druge so še tekmovanje med sošolci, kdo bo več prebral, lestvica najboljših bralcev, ki je obešena v razredu, lestvica najbolj priljubljenih knjig (Dežman 1998: 23).

2.4.1 Notranja in zunanja motivacija za branje

Strokovnjaki delijo motivacijo za branje na notranjo in zunanjo. Zunanja motivacija izhaja iz zunanjih dejavnikov, kot npr. pohvala in nagrade, možnost izbire (otrok si bo sam izbral, kaj bo bral) (Knaflič 2009: 18).

Kdor želi biti bralec za vse življenje, potrebuje notranjo motivacijo. Ta izvira iz notranjosti človeka, njegove želje in potrebe po branju. Najpomembnejši dejavnik notranje motivacije je interes za branje. Bralec ga razvije takrat, ko branje zanj pomeni užitek in si želi brati. Notranji motivatorji so še radovednost in vedoželjnost ter želja po dosežku ali uspehu, ki pa je odvisen od zunanjega faktorja (npr. ocene – otrok bere zato, da bi dobil dobro oceno v šoli) (Pečjak 1999: 51).

2.4.2 Elementi bralne motivacije

Motivacija za branje vključuje 11 elementov, ki so razdeljeni v 3 skupine:

1. prepričanja o sposobnostih in učinkovitosti branja:
 - a. lastna učinkovitost (prepričanje, da si lahko uspešen pri branju)
 - b. izziv (pripravljen si se spopasti z besedilom, tudi če je težje)
 - c. izogibanje dejavnosti (želiš se izogniti drugi nalogi in zato rajši bereš)

2. notranji in zunanji cilji in razlogi za branje:

a. notranji

- i. radovednost (želja brati tisto, kar te zanima in o tem prebrati čim več)
- ii. zatopljenost (užitek, ko bereš; knjige so zabavne in se rad izgubiš v njih)
- iii. pomembnost (prepričanje o pomembnosti branja)

b. zunanji

- i. priznanje (dobiš materialno nagrado za uspešno branje)
- ii. branje za ocene (dobiš čim boljšo oceno)
- iii. tekmovalnost (druge želiš v branju premagati)

3. socialni vidik branja

- a. socialnost (bereš iz socialnih razlogov, se o prebrani knjigi pogovarjaš s prijatelji in sošolci, greš na noč branja)
- b. ustrežljivost (bereš zato, da ugotoviš pričakovanju drugih; prebereš knjigo, ker so jo že vsi drugi) (Pečjak 2006: 8, 9)

2.4.3 Vpliv domačega okolja na motivacijo za branje

Branje je »največji samostojni napor, ki ga prestane človeški razum, in to v otroštvu«, je napisal ameriški pisec romanov John Steinbeck. Ker otrok sprva tega ne zmore sam, mu morajo pomagati starši. To lahko storijo tako, da jim berejo, se o branju pogovarjajo, jim kupujejo knjige, skupaj z otroki obiskujejo knjižnice in so jim zgled, da tudi sami berejo (Kropp 2000: 1, 2).

Po mnenju strokovnjakov je skupno branje knjig z otrokom pred vstopom v šolo najpomembnejši dejavnik, ki vpliva na otrokovo voljo in željo za branje. Ko odrasli otroku berejo, ta občuti nežnost, ljubezen in ugodje (Knaflič 2009: 17, 27).

Če otrok vidi odraslega, ki bere, bo to za njega znak, da je branje pomembno in bo želel tudi sam posnemati odraslega in brati (Grosman 2003: 37).

Z leti, ko otroku branje postane dolgočasno, je naloga staršev, da ga zopet spodbudijo k branju, saj imajo starši ključno vlogo, da otroci razvijajo pozitiven odnos do branja in postanejo uspešni bralci (Pečjak 2006: 33).

Kako in kaj otrok bere, bo vplivalo na več vidikov njegova življenja, npr. inteligenco, samozavest, kariero, medsebojne odnose, notranje zadovoljstvo (Newman 2017: 17).

Dr. Manca Košir je dejala: »Kdor bere, ta tudi misli. Kdor bere, bolje razume samega sebe, druge ljudi in svet, ki v njem živi. Kdor bere, je z zlato nitjo povezan s svojo dušo, zato sliši njen glas. In ni osamljen, čeprav je sam. Branje zahteva čas in kdor si ta čas vzame, zna biti sam s seboj in mu ni dolgčas.« (Grosman 2003: 5)

Osamljenim ljudem je knjiga družba. Lahko je pa tudi tema za začetek pogovora (Adler 1977: 5).

Ko otrok pri branju uživa, je že samo branje zanj nagrada. Branje naj ne bi bilo tekmovanje, ni pomembno število knjig, ki jih otrok prebere, ampak to, da mu branje nekaj pomeni, ga veseli, mu je v užitek in mu napolni dušo (Grosman 2003: 116).

Starši, ki berejo slabše, težko svojim otrokom pokažejo, da je branje užitek in da je pomembno (Pečjak 2006: 35).

Žal obstajajo tudi družine, ki pravijo, da je branje celo zguba časa, nepomembno (Grosman 2003: 37).

2.5 SPODBUJANJE BRANJA V ŠOLI

2.5.1 Upadanje zanimanja za branje

Po mojih izkušnja je večini učencev branje dolgočasno. Berejo le takrat, ko morajo, npr. za domače branje (pa še to ne vsi). Največji krivec za upad branja so verjetno tehnološke naprave in družabna omrežja.

Raziskave kažejo, da začne zanimanje za branje prvič upadati okrog četrtega razreda. Od 25 % do 30 % otrok, starih devet, deset let izgubi zanimanje za branje. Zanimati jih začnejo druge stvari, npr. gledanje televizije, družabna omrežja in druženje s prijatelji. Razlog za to je tudi ta, da otroci znajo brati že sami in ne berejo več s starši. Na ta način nimajo več zgleda v starših (Kropp 2000: 30–32).

Raziskave so pokazale, da v tretjem razredu v prostem času bere 37 % učencev, pri bralni znački sodeluje 93 % učencev (Pečjak 2006: 5).

Drug velik upad zanimanja za branje se dogaja okrog sedmega in osmega razreda in se nadaljuje v srednji šoli. Najstniki se začnejo več družiti, zahajati v lokale (Kropp 2000: 30–32). Raziskave so pokazale, da v sedmem razredu v prostem času bere le še 18 % otrok, pri bralni znački pa sodeluje le še 48 % učencev (Pečjak 2006: 5).

2.5.2 Predlogi za spodbujanje branja v šoli

Tisti, ki lahko otroka spodbudijo k branju poleg staršev, so tudi učitelji. Želim izpostaviti nekaj načinov, ki se mi zdijo primerni in bi se lahko uvedli v šolah:

- vsaka učilnica naj ima nekaj knjig oz. revij in vsak dan naj se nekaj časa pri pouku posveti branju;
- učencem, ki težko berejo, naj se priskrbi pomoč pedagogov ali pa medsebojna pomoč učencev, ki dobro in radi berejo;
- učenci naj poleg izpolnjevanja učnih listov o prebranem knjižnem delu tudi kaj narišejo ali uprizorijo odlomek iz dela kot igro ali muzikal.

Menim, da bi k spodbujanju branja v šoli lahko prispevala tudi šolska knjižnica, in sicer tako, da bi imela tih in udoben kotiček za branje (npr. vreče za sedenje), računalnike, DVD-je in filme. Knjižničar bi lahko predlagal učencu, da bi si poleg svoje knjige izposodil tudi kakšno za starše.

2.5.3 Bralna značka

Osnovnošolce k branju spodbuja tudi Bralna značka Slovenije. Vsako leto 120.000 slovenskih osnovnošolcev sodeluje pri branju bralne značke, razširjena pa je tudi med otroki slovenskih zamejcev, zdomcev in izseljencev (Kropp 2000: ix).

Zgodovina bralne značke sega v leto 1961. Leopold Suhodolčan je bil v tistem času ravnatelj osnovne šole na Prevaljah in je desetim tekmovalcem podelil prve značke za uspešno zaključeno branje. Poimenovane so bile po koroškem pisatelju – Prežihovem Vorancu. Suhodolčan je skupaj s Stankom Kotnikom takrat realiziral zamisel o tekmovanju za bralno značko (Dežman 1998: 14).

Bralna značka ima dvojno vlogo. Je kulturno gibanje in prostovoljna interesna dejavnost v šoli in vrtcu s ciljem spodbujanja branja. Njeno geslo je: »Dobro brati in ljubiti brati.« Prizadeva si, da bi mladi radi brali ter imeli pozitiven odnos do književnosti, da jim bo branje v užitek (Dežman 1998: 10, 11, 20, 32).

Naloge bralne značke so (Dežman 1998: 20):

- a) podpirati cilje pouka slovenskega jezika in razvijati bralne tehnike in spretnosti,
- b) razvijati bralno kulturo učencev in delati reklamo knjigam,
- c) spodbuditi učence, da bojo brali dobre knjige,
- č) spoznavati književnike in njihova dela na neformalne načine.

Spremljajoče dejavnosti k bralni znački so lahko tudi noč branja, literarne ure, knjižne razstave in debatni klubi. Še posebej zanimivi so obiski pesnikov, pisateljev in drugih umetnikov na šolah. Vzdušje ob teh obiskih je domače in

sproščeno. Učenci lahko umetniku postavljajo vprašanja. Ti obiski so nagrada mladim bralcem, spodbuda za nadaljnje branje, lepo doživetje in trajen spomin (Dežman 1998: 27, 34, 35).

Branje za bralno značko je prostovoljno. Je branje zase, za svojo radovednost. Je užitek in »čudežno potovanje«. (Dežman 1998: 92)

2.5.4 Šolski projekt spodbujanja branja – Branje za znanje

Naša šola je v šolskem letu 2013/2014 začela s projektom spodbujanja branja, saj želi mlade bralce z različnimi aktivnostmi privabiti, da bi več brali, širili svoje znanje in v knjigah prepoznali bogato kulturno izročilo naših prednikov. Šola želi s projektom Branje za znanje učence prepričati, da je bralna kultura posebna vrednota, na katero naj bodo ponosni in katero naj negujejo.

Projekt Branje za znanje se izvaja že sedmo leto. Šola skuša dvigniti priljubljenost branja z naslednjimi aktivnostmi:

1. Obisk pisatelja: učenci spoznavajo dela določenega avtorja in literarne junake, se pripravljajo na njegov obisk in aktivno sodelujejo na prireditvi. Avtorji običajno obiščejo šolo ob zaključku bralne značke, lahko pa tudi ob začetku šolskega leta.
2. Proslava ob slovenskem kulturnem prazniku: učenci imajo delavnice na različne teme, npr. razvoj slovenskega jezika v povezavi s Primožem Trubarjem. Proslava ob Prešernovem dnevu je včasih posvečena kakšni pomembni obletnici (npr. 170. obletnica nastanka Zdravljice, 100. obletnica smrti Ivana Cankarja).
3. Noč branja – njen namen je predstaviti branje kot edinstven dogodek. Osrednji dogajalni prostor je knjižnica, ki je urejena v skladu s temo noči branja. Udeležencem se vsako leto pridruži priljubljen slovenski avtor ali gost iz drugega področja, ki aktivno sodelujejo pri dogodku. V šolskem letu 2015/2016 je bila noč branja izvedena na temo astronomije, udeležence je obiskal astronom Tomaž Zwitter. Naslednje leto je bila

organizirana na temo filma, šolo je obiskal igralec in režiser Žiga Sedmak. V šolskem letu 2017/2018 je bila noč branja športno obarvana, udeleženci so gostili pisatelja Primoža Suhodolčana. Lansko šolsko leto je bila noč branja posvečena potopisu, obiskal nas je svetovni popotnik Dragan Potočnik. V letošnjem šolskem letu smo se posvetili planinski temi, gostili smo Gorazda Goriška, avtorja planinskih vodnikov.

4. Tržnica knjig – v mesecu aprilu si učitelji in učenci lahko izmenjajo knjige.
5. Obisk knjižnega sejma – običajno je izveden kot nagrada za najbolj pridne bralce, ki osvojijo bralno značko. Lahko je povezan tudi z ogledom Ljubljane ali kakšne predstave.
6. Projekt Rastem s knjigo – izvaja se z učenci sedmega razreda v sodelovanju s splošno knjižnico, da bi se spodbujalo izbiranje in branje izvirnega slovenskega mladinskega leposlovja in učence motiviralo za obisk splošne knjižnice.
7. Mega kviz – slovenski knjižnično-muzejski kviz se izvaja z namenom seznanjanja učencev s kulturno dediščino ter jih ob tem bralno in informacijsko opismenjevati. Vsako leto je kviz posvečen drugi temi.
8. Predlagaj knjigo – učenci svoje predloge za nakup knjig za šolsko knjižnico oddajo v posebno škatlo.
9. Naj bralni razred – razredu, v katerem največji odstotek učencev osvoji bralno značko, šola podeli vsakemu učencu knjižno nagrado.

2.6 BRANJE V DOBI TEHNOLOGIJE

Živimo v svetu, ko imamo mladi večino časa v roki prenosni telefon. Kar koli počnemo, vedno malo pokukamo na družabna omrežja. Večina mladih si ne predstavlja življenja brez sodobnih tehnoloških naprav. Bere se vedno manj, za kar smo krivi in odgovorni sami.

Tehnologija ni pravi razlog, da otrok ne bere. Otroci danes potrebujemo obe vrsti, uporabo tehnoloških naprav in branje. Čez dan lahko uporabljamo prenosni telefon, gledamo televizijo, zvečer pa beremo knjigo. In tako uživamo v obojem. Starši lahko vplivajo na manjšo uporabo tehnoloških naprav, tako da dajo jasna navodila, kdaj in koliko časa se lahko otrok ukvarja z napravami. Še vedno je branje izredno pomembno, ker vodi do izobrazbe, ta pa do uspeha (Newman 2017: 20–22).

Televizijske oddaje in objave na spletu v zvezi z branjem lahko bralca spodbudijo k branju. Mlajši osnovnošolci v času, ko je na sporedu kakšna risanka, radi preberejo tudi knjižno različico. Risani junaki so najprej bili v knjižni obliki, nato pa so jih uporabili tudi v risankah in filmih, npr. Pika Nogavička od avtorice Astrid Lindgren, Nodi iz knjige Enid Blyton, Grimmove pravljice, Kekec Josipa Vandota idr. (Knaflič 2009: 91).

Branje se že nekaj let ne pojavlja več le v klasični obliki, v smislu, da primemo v roke knjige, strip, časopis ... Zdaj lahko beremo knjige že v digitalni obliki kot e-knjige.

V zadnjih dobrih desetih letih je Google digitaliziral na milijone knjig, da je bralcem omogočil branje le-teh na spletu (Darnton 2011: 17). Na različnih spletnih naslovih lahko prebiramo knjige, časopise, revije. Kljub digitalizaciji pa omenjeni mediji množično obstajajo v tiskani obliki. Še vedno je namreč veliko knjižnic in knjigarn (van der Weel 2014: 11).

3 EMPIRIČNI DEL

3.1 ANALIZA DOMAČEGA BRANJA V OSNOVNIH ŠOLAH S ŠIRŠEGA CELJSKEGA OBMOČJA

Zanimalo me je, kaj berejo osnovnošolci celjskih osnovnih šol za domače branje in če beremo iste knjige. Podatki veljajo za šolsko leto 2018/2019.

3.1.1 Domače branje v 6. razredu

I. OŠ Celje	Pravljice (5 besedil) pesniška zbirka po izboru učenca avtorja Borisa A. Novaka ali Daneta Zajca Bratovščina Sinjega galeba strip po dogovoru fantastična pripoved po izboru učenca
I. OŠ Žalec	Tatič ali Pastirci ali Grivarjevi otroci Bratovščina Sinjega galeba Sreča na vrhovi Tajno društvo PGC Majnice, fulaste pesmi Nekaj nevidnega
II. OŠ Celje	Tajno društvo PGC ali Bratovščina Sinjega galeba ali zbirka Zvesti prijatelji Brata Levjesrčna ali Bratec in Kljukec s strehe pesniška zbirka avtorja Borisa A. Novaka
III. OŠ Celje	pesniška zbirka po izboru učenca
IV. OŠ Celje	Maruša Debeluša Zgodbe iz Narnije (Lev, čarovnica in omara) Matilda Numizmatiki
OŠ Dobrna	Tri pravljice po izboru učenca (ena naj bo obvezno od H. C. Andersena) Grivarjevi otroci ali Pestrna ali Učiteljica Breda
OŠ Frana Kranjca	realistična proza po izboru učenca Nebeške kočije Tisoč in ena noč Pastirci ali Tatič ali Grivarjevi otroci trivialna mladinska povest ali roman po izboru učenca

OŠ Frana Roša	Nedeljka zbirka Novohlačniki Ringo Star 4 1/2 prijatelji (izbrana knjiga)
OŠ Hudinja	Pastirci ali Grivarjevi otroci zbirka Zvesti prijatelji knjiga po izboru učenca
OŠ Lava	Vrane Matilda Geniji v dolgih hlačah ali Geniji v kratkih hlačah ali Bratovščina Sinjega galeba knjiga po izboru učenca
OŠ Ljubečna	Dvojne počitnice Hotel sem prijeti sonce zbirka Zvesti prijatelji (izbrana knjiga) Tajno društvo PGC
OŠ Štore	Pastirci Skrivnosti ali Kaj ima sonce najraje ali Nebotičniki, sedite Matilda
OŠ Vojnik	Ostržek Pestrna ali Grivarjevi otroci Emil in detektivi knjiga po izboru učenca

Tabela 1: Seznam knjig za domače branje v celjskih osnovnih šolah, 6. razred

Učni načrt za predmet slovenščina (2018) v šestem razredu predvideva, da učenci spoznajo življenje in delo avtorjev Boris A. Novak, Daneta Zajca in Hansa Christiana Andersena (Zavod RS za šolstvo 2019: 32).

V okviru domačega branja so njihova dela v šolskem letu 2018/2019 obravnavale štiri od trinajstih osnovnih šol.

V drugi triadi so v učni načrt zajeta književna besedila na temo odraščanja in vrstnikov ter značilnosti stripa (Zavod RS za šolstvo 2019: 26, 28). Le na eni osnovni šoli so v preteklem šolskem letu šestošolci za domače branje brali strip, na treh osnovnih šolah pa dela na temo odraščanja, vrstnikov in prijateljstva. Gledano na vsebino naj bi učenci druge triade brali pustolovske zgodbe, detektivke, kriminalke in fantastične pripovedi (Zavod RS za šolstvo 2019: 32). Kar v desetih osnovnih šolah so učenci 6. razreda za domače branje brali knjige s to vsebino. V osmih osnovnih šolah so šestošolci za domače branje prebirali

pesniške zbirke, v štirih pa pravljice. Dela Franceta Bevka so brali na šestih šolah. Grivarjeve otroke so brali oz. so jih imeli na izbiro za branje na petih šolah, Pastirce in Bratovščino Sinjega galeba na štirih, Tajno društvo PGC in Matildo pa na treh. V kar enajstih od trinajstih šol so lahko učenci šestega razreda prebrali knjigo po svojem izboru oz. so si izbrali knjigo iz predlogov, ki jih je za domače branje ponudila šola.

3.1.2 Domače branje v 7. razredu

I. OŠ Celje	pesniška zbirka, npr. Majnice, fulaste pesmi Stare grške bajke Solzice knjiga iz projekta Rastem s knjigo
I. OŠ Žalec	Sosedov sin Jurij Kozjak Solzice Martin Krpan O super starših lahko samo sanjaš Stare grške bajke V zrcalu narave Kot v filmu knjiga iz projekta Rastem s knjigo
II. OŠ Celje	O super starših lahko samo sanjaš/Iskanje Eve/Kolesar naj bo Solzice Skrivni dnevnik Jadrana Krta ali Dnevnik Ane Frank Majnice, fulaste pesmi
III. OŠ Celje	Majnice, fulaste pesmi ali Majhnice in majnice
IV. OŠ Celje	Solzice Kot v filmu Majnice, fulaste pesmi knjiga iz projekta Rastem s knjigo
OŠ Dobrna	Solzice Majnice, fulaste pesmi ali Majhnice in majnice
OŠ Frana Kranjca	Majnice, fulaste pesmi Hotel sem prijeto sonce ali Slišal sem travo rasti Srebro iz modre špilje ali Robinson Crusoe ali Knjiga o džungli ali Zeleno jezero ali Otok zakladov Stare grške bajke

OŠ Frana Roša	Pod milim nebom ali Lažniva Suzi Harry Potter (po izboru učenca) Robinson Crusoe Hotel sem prijeli sonce
OŠ Hudinja	Avtobus ob treh knjiga po izboru učenca
OŠ Lava	Čarovnije sveta Solzice Avtobus ob treh knjiga po izboru učenca
OŠ Ljubečna	zbirka Skrivnosti Stare grške bajke Slovenske basni in živalske pravljice Alica v čudežni deželi Geniji v dolgih hlačah Škržati umolknejo opolnoči
OŠ Štore	Stare grške bajke Solzice Deček gre za soncem ali Prave (in neprave) pesmi ali Majnice, fulate pesmi ali Majhnice in majnice
OŠ Vojnik	projekt Rastem s knjigo Blazno rasno o šoli (ali druga iz zbirke Blazno resno o ...) Hotel sem prijeli sonce ali Slišal sem, kako trava raste knjiga po izboru učenca

Tabela 2: Seznam knjig za domače branje v celjskih osnovnih šolah, 7. razred

Učni načrt za slovenščino (2018) v sedmem razredu predvideva spoznavanje življenja in dela avtorjev Frana Levstika, Josipa Jurčiča, Prežihovega Voranca, Toneta Pavčka in Homerja (Zavod RS za šolstvo 2019: 47). V okviru domačega branja so sedmošolci osmih osnovnih šol v šolskem letu 2018/2019 brali Vorančevo zbirko črtic Solzice. Pavčkova dela so brali sedmošolci sedmih osnovnih šol. V treh osnovnih šolah so brali pesniško zbirko Majnice, fulaste pesmi, ki je bila na izbiro za branje tudi v preostalih štirih osnovnih šolah. Po učnem načrtu naj bi sedmošolci obravnavali basni, pripovedke in bajke (Zavod RS za šolstvo 2019: 42), kar je za domače branje določilo pet šol. Vsi sedmošolci, ki so brali bajke, so brali delo z naslovom Stare grške bajke. Književna dela na temo odraščanja, vrstnikov in prijateljstva so brali sedmošolci štirih šol. Tudi pustolovske pripovedi, kriminalke, detektivke in fantastične

priporo so brali na štirih šolah. Sedmošolci štirih osnovnih šol so za domače branje brali knjigo iz projekta Rastem s knjigo. Le v dveh osnovnih šolah sedmošolci niso mogli izbirati knjige za domače branje. Na dveh osnovnih šolah so sedmošolci brali delo sodobne avtorice Dese Muck, na treh pa dela Toneta Partljiča.

3.1.3 Domače branje v 8. razredu

I. OŠ Celje	Županova Micka Zgodbe o Prešernu Skrivnosti Med gorami ali Kmetske slike
I. OŠ Žalec	Zgodbe o Prešernu Županova Micka Dnevnik Ane Frank V sedemnajstem Gimnazijka Ko zorijo jagode Ta glavna Urša Mali princ Olivijin ocean Skrivnosti Vezuva, Seznam Želja, Kairo in prva ljubezen
II. OŠ Celje	Skrivnosti realistična dela sodobnega slovenskega avtorja po izboru učenca Visoška kronika
III. OŠ Celje	Županova Micka Zlatin dnevnik ali Dnevnik Ane Frank Skrivnosti
IV. OŠ Celje	Med gorami Dnevnik Ane Frank Povodni mož Grof Monte Cristo
OŠ Dobrna	Zgodbe o Prešernu
OŠ Frana Kranjca	Zgodbe o Prešernu ali Prešeren.doc Moj ata, socialistični kulak Skrivnosti Princeska z napako ali Debeluška Kmetske slike

OŠ Frana Roša	Zvezde vabijo Baronov mlajši brat ali Kot v filmu Kit na plaži Zlatin dnevnik ali Dnevnik Ane Frank
OŠ Hudinja	Kit na plaži knjiga po izboru učenca
OŠ Lava	Periskop Kit na plaži Srebro iz modre špilje knjiga po izboru učenca
OŠ Ljubečna	Cvetje v jeseni Zvezde vabijo Made in Vietnam Savitri Čarobna violina Harry Potter (po izbiri)
OŠ Štore	Visoška kronika Prešeren.doc Odprava zelenega zmaja
OŠ Vojnik	Zgodbe o Prešernu Srebro iz modre špilje Pod milim nebom ali Lažniva Suzi knjiga po izboru iz projekta Rastem s knjigo (ne iz 7. razred)

Tabela 3: Seznam knjig za domače branje v celjskih osnovnih šolah, 8. razred

Učni načrt za slovenščino (2018) v osmem razredu predvideva poznavanje življenja in dela Antona Tomaža Linhart, Valentina Vodnika, Franceta Prešerna, Janka Kersnika, Ivana Tavčarja, Antona Aškerca, Janeza Menarta, Nika Grafenauerja in Leva Nikolajeviča Tolstoja (Zavod RS za šolstvo 2019: 47).

Komedijo Županova Micka, avtorja A. T. Linhart, so za domače branje brali osmošolci treh osnovnih šol. Kmetske slike Janka Kersnika in Med gorami Ivana Tavčarja so brali ali imeli na izbiro za branje osmošolci dveh osnovnih šol. Na štirih osnovnih šolah so brali pesniško zbirko Skrivnosti avtorja Nika Grafenauerja. Zgodbe o Prešernu so brali osmošolci šestih osnovnih šol, na eni šoli pa so v okviru domačega branja brali Prešernovega Povodnega moža. V štirih osnovnih šolah so sledili predlogu učnega načrta (Zavod RS za šolstvo 2019: 47) in med knjige za domače branje osmošolcev uvrstile dela sodobnih

avtorjev Dese Muck, Toneta Partljiča, Slavka Pregla in Janje Vidmar. V štirih šolah so v okviru domačega branja v 8. razredu brali dnevnik. V devetih osnovnih šolah so osmošolci prebrali knjigo po svojem izboru oz. so si izbrali knjigo iz predlogov, ki jih je za domače branje ponudila šola.

3.1.4 Domače branje v 9. razredu

I. OŠ Celje	Jezični možje ali Primož Trubar.com Zgodbe iz Shakespearja Moje življenje V gaju življenja (5 novel) ali Mali princ
I. OŠ Žalec	Lažniva Suzi Klub v črnem Ivanina odločitev Princeska z napako Strogo zaupno na Irskem Moje življenje Jonatan Livingston Galeb Ninina pesnika dva Nebo v očesu lipicanca Usodni pečat
II. OŠ Celje	knjiga po izboru učenca Ninina pesnika dva ali Uničimo jo! ali Krive so zvezde ali Kam grejo ptice umret Mali princ ali Jonathan Livingston Galeb Črtice ali Moje življenje knjiga po izboru učenca
III. OŠ Celje	Moja ata, socialistični kulak Mali princ
IV. OŠ Celje	Pripovedke iz Shakespeara Zdravljica Mali princ knjiga po izboru učenca
OŠ Dobrna	Moje življenje Mali princ
OŠ Frana Kranjca	Deseti brat Pripovedke iz Shakespeara Oblike sveta Gimnazijka Črtice ali Moje življenje Mali princ

OŠ Frana Roša	Mali princ ali Jonathan Livingston Galeb Dragi nihče ali Živeti hočem Princeska z napako ali Debeluška ali Rastoče težave Jadrana Krta Loverboy ali Cimre
OŠ Hudinja	Moje življenje knjiga po izboru učenca
OŠ Lava	Navodila za randi Moje življenje Julija je zaljubljena LOL knjiga po izboru učenca
OŠ Ljubečna	Tombola ali življenje Zlati zob Solze so za luzerje Tita@boginja.smole.in.težav.si Alica v nori deželi Čudo Barva kože - zgodbe o rasizmu Mi, otroci s postaje Zoo Zadnji mega žur Nebo v očesu lipicanca
OŠ Štore	Pripovedke o Shakespearu ali Zgodbe o Shakespearu Moje življenje Tri pike ali Navodila za randi
OŠ Vojnik	Zgodbe o Shakespearu Skrivnosti Čudo knjiga po izboru iz projekta Rastem s knjigo (ne iz 7. razred razreda)

Tabela 4: Seznam knjig za domače branje v celjskih osnovnih šolah, 9. razred

Učni načrt za predmet slovenščina (2018) v devetem razredu predvideva spoznavanje življenja in dela Primoža Trubarja, Simona Gregorčiča, Ivana Cankarja, Otona Župančiča, Josipa Murna, Dragotina Ketteja, Srečka Kosovela, Cirila Kosmača in Williama Shakespearja (Zavod RS za šolstvo 2019: 47).

Zbirko črtic Ivana Cankarja so brali devetošolci osmih osnovnih šol, zgodbe o Shakespearju pa v petih šolah. V štirih osnovnih šolah so sledili predlogu učnega načrta (Zavod RS za šolstvo 2019: 47) in med knjige za domače branje uvrstile dela sodobnih avtorjev Dese Muck, Toneta Partljiča in Janje Vidmar.

Pesmi so v okviru domače branja prebirali na petih osnovnih šolah, potopis pa na eni. Devetošolci sedmih šol so v okviru domačega branja brali ali imeli na izbiro Malega princa. V devetih osnovnih šolah so devetošolci prebrali knjigo po svojem izboru oz. so si izbrali knjigo iz predlogov, ki jih je za domače branje ponudila šola.

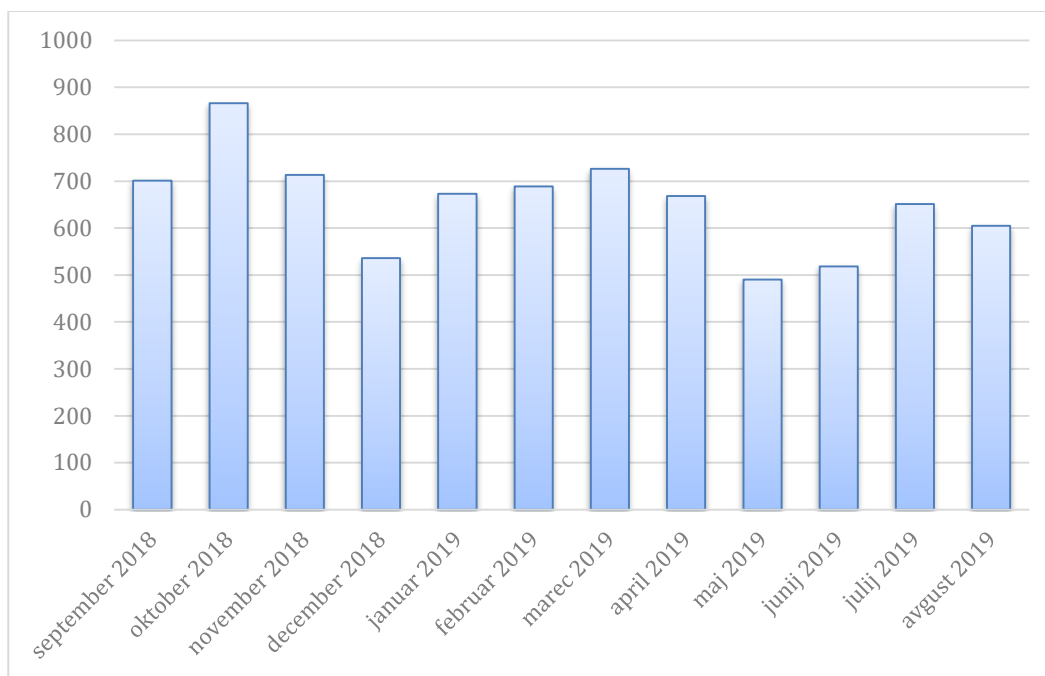
3.2 NAJVEČKRAT IZPOSODJENE KNJIGE V OSREDNJI KNIŽNICI CELJE

3.2.1 Število izposoj po mesecih (osnovnošolci)

MESEC	ŠT. IZPOSODJ
september 2018	701
oktober 2018	866
november 2018	713
december 2018	536
januar 2019	673
februar 2019	689
marec 2019	726
april 2019	668
maj 2019	490
junij 2019	518
julij 2019	651
avgust 2019	605
SKUPAJ	7836

Tabela 5: Število izposojenih knjig po mesecih na Oddelku za otroke Osrednje knjižnice Celje

V šolskem letu 2018/2019 so si osnovnošolci največ knjig v Osrednji knjižnici Celje izposodili v mesecu oktobru 2018. Najmanj knjig so si izposodili v maju 2019. Menim, da zato, ker imamo takrat učenci verjetno najmanj časa za branje, saj je v šoli največ ocenjevanj in je potrebno večino časa posvetiti učenju. Malo knjig je bilo izposojenih tudi junija 2019, ko se zaključí pouk. Pričenjajo se poletne počitnice in interes za branje ni velik. Tudi decembra 2018 je bilo izposojenih malo knjig. Menim, da zato, ker je december praznični mesec, ko se učenci in učenke bolj družimo z družino in obiskujemo praznične prireditve.

Graf 1: Število izposojenih knjig po mesecih na Oddelku za otroke Osrednje knjižnice Celje

V počitniških mesecih, julija in avgusta, je bilo skupaj izposojenih 1.256 knjig, kar je povprečno 628 na mesec. V preostalih desetih mesecih je bilo skupaj izposojenih 6.580 knjig, kar je povprečno 658 na mesec, kar potrjuje hipotezo št. 1, da osnovnošolci preberejo več knjig med šolskim letom kot med počitnicami.

3.2.2 Največkrat izposojeni avtorji

Na Oddelku za otroke Osrednje knjižnice Celje so si bralci v šolskem letu 2018/2019 največkrat izposodili dela slovenske pisateljice in pesnice Svetlane Makarovič, ameriškega avtorja Jeffa Kinneya in britanske pisateljice Julie Donaldson.

	Avtor/-ica	Število izposoj		Avtor/-ica	Število izposoj
1.	Makarovič, Svetlana	921	6.	Rippin, Sally	377
2.	Kinney, Jeff	623	7.	Dahl, Roald	302
3.	Donaldson, Julia	478	8.	Suhodolčan, Primož	294
4.	Rowling, J. K.	473	9.	Seliškar, Tone	234
5.	Peroci, Ela	397	10.	Prežihov Voranc	232

Tabela 6: Največkrat izposojeni avtorji na Oddelku za otroke Osrednje knjižnice Celje

3.2.3 Največkrat izposojena dela

V šolskem letu 2018/2019 so bile na Oddelku za otroke Osrednje knjižnice Celje največkrat izposojene knjige iz knjižne serije Brina Brihta, avtorice Sally Ripin. Sledita ji knjiga o deklici Matildi, britanskega pisatelja Roalda Dahla in Seliškarjeva mladinska pustolovska povesta Bratovščina Sinjega galeba, ki so ju šestošolci (lahko) brali tudi za domače branje.

	Naslov ¹	Št. izposoj
1.	Brina Brihta	377
2.	Matilda	253
3.	Bratovščina Sinjega galeba	234
4.	Drejček in trije Marsovčki	232
5.	Solzice	232
6.	Sapramiška	216
7.	Moj dežnik je lahko balon	213
8.	Harry Potter, Kamen modrosti	206
9.	Kosovirja na leteči žlici	181
10.	Zverjasec	172
11.	Muca Copatarica	166
12.	Maček Muri	159
13.	Pekarna Mišmaš	157
14.	Zguba : dnevnik	152
15.	Sovica Oka	152
16.	Majnice : fulaste pesmi	147
17.	Zverjašček	143
18.	Pedenjped	140
19.	Košarkar naj bo!	139
20.	Živalske novice	118
21.	Kit na plaži	116
22.	Stare grške bajke	103
23.	Polž na potepu na kitovem repu	99
24.	Moje življenje	98
25.	Harry Potter, Dvorana skrivnosti	97

Tabela 7: Največkrat izposojena dela na Oddelku za otroke Osrednje knjižnice Celje

¹ S sivino so označena dela, ki so jih učenci v šolskem letu 2018/2019 (lahko) brali za domače branje.

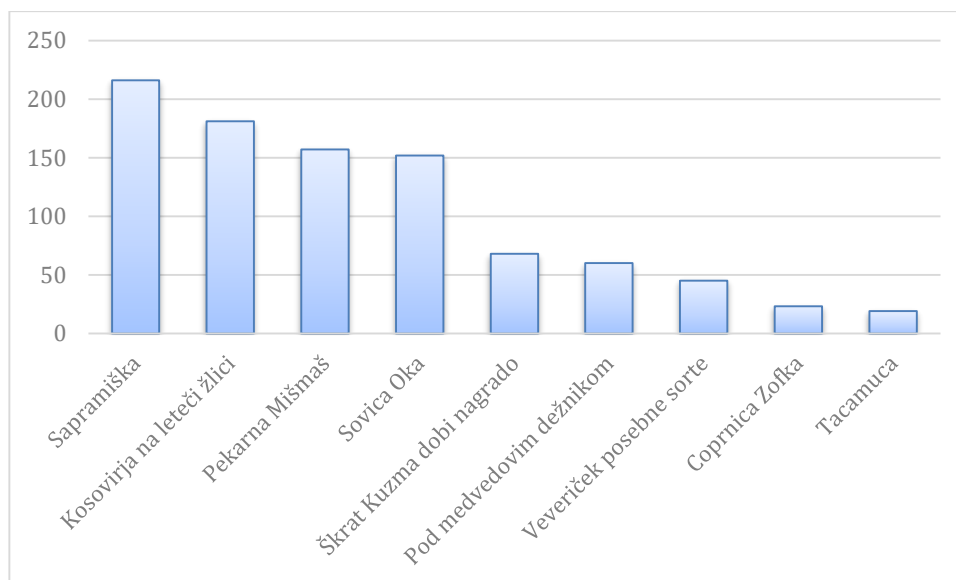
3.2.4 Pet največkrat izposojenih avtorjev in njihova dela

3.2.4.1 Svetlana Makarovič

V šolskem letu 2018/2019 so si mladi bralci Osrednje knjižnice Celje dela Svetlane Makarovič izposodili 921-krat, največkrat pravljico Sapramiška.

Naslov	Št. izposoj
Sapramiška	216
Kosovirja na leteči žlici	181
Pekarna Mišmaš	157
Sovica Oka	152
Škrat Kuzma dobi nagrado	68
Pod medvedovim dežnikom	60
Veveriček posebne sorte	45
Coprnica Zofka	23
Tacamuca	19

Tabela 8: Izposojena dela Svetlane Makarovič

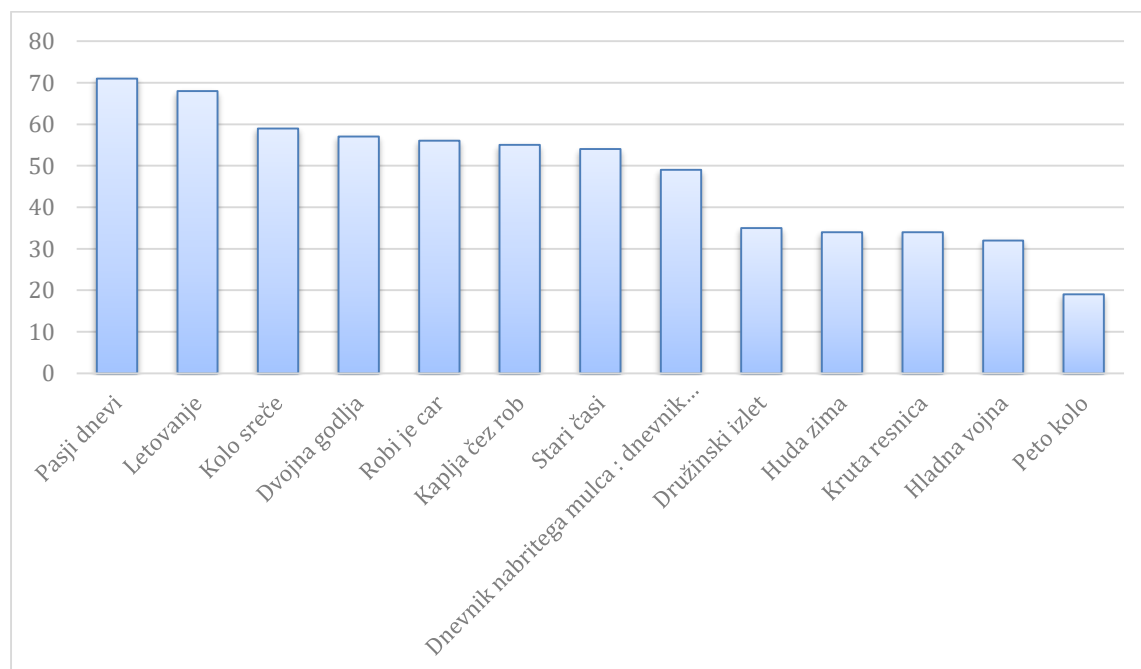
Graf 2: Izposojena dela Svetlane Makarovič

3.2.4.2 Jeff Kinney

Knjige iz zbirke Dnevnik nabritega mulca avtorja Jeffa Kinneya so bila v lanskem šolskem letu izposojena 623-krat.

Naslov	Št. izposoj
Pasji dnevi	71
Letovanje	68
Kolo sreče	59
Dvojna godlja	57
Robi je car	56
Kaplja čez rob	55
Stari časi	54
Dnevnik nabritega mulca : dnevnik Grega Tepeža	49
Družinski izlet	35
Kruta resnica	34
Huda zima	34
Hladna vojna	32
Peto kolo	19

Tabela 9: Izposojena dela Jeffa Kinneya

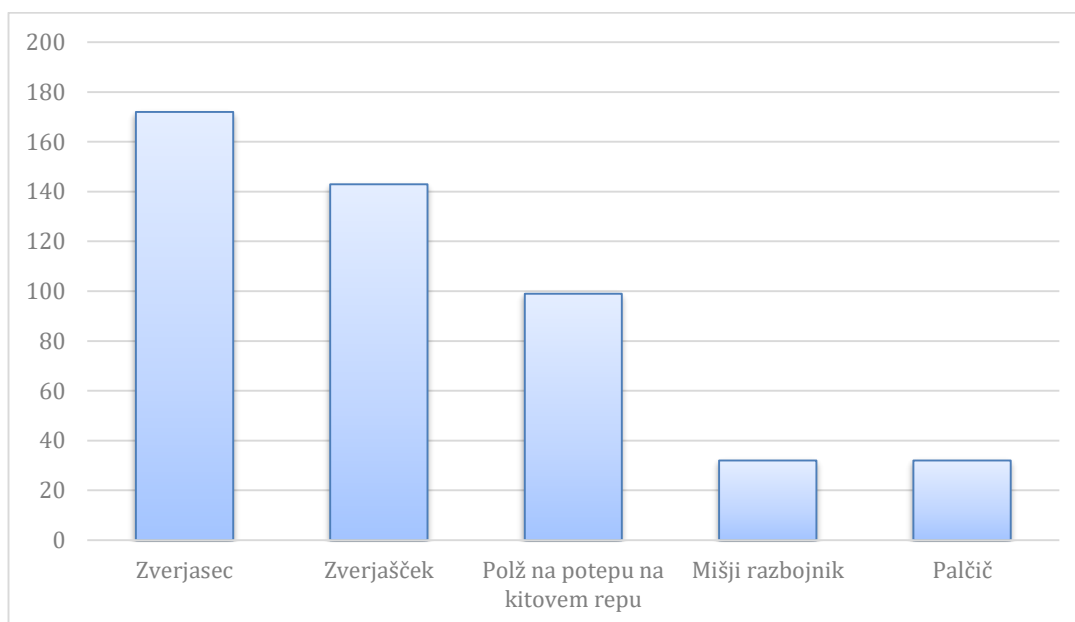
Graf 3: Izposojena dela Jeffa Kinneya

3.2.4.3 Julia Donaldson

Dela Julie Donaldson so bila v šolskem letu 2018/2019 izposojena 478-krat. Kljub temu da gre za otroške slikanice, jih iz seznama nisem izvzela, saj si jih po besedah ge. Očko iz Osrednje knjižnice Celje tudi prvo- in drugošolci še zelo radi izposodijo.

Naslov	Št. izposoj
Zverjasec	172
Zverjašček	143
Polž na potepu na kitovem repu	99
Mišji razbojnik	32
Palčič	32

Tabela 10: Izposojena dela Julie Donaldson

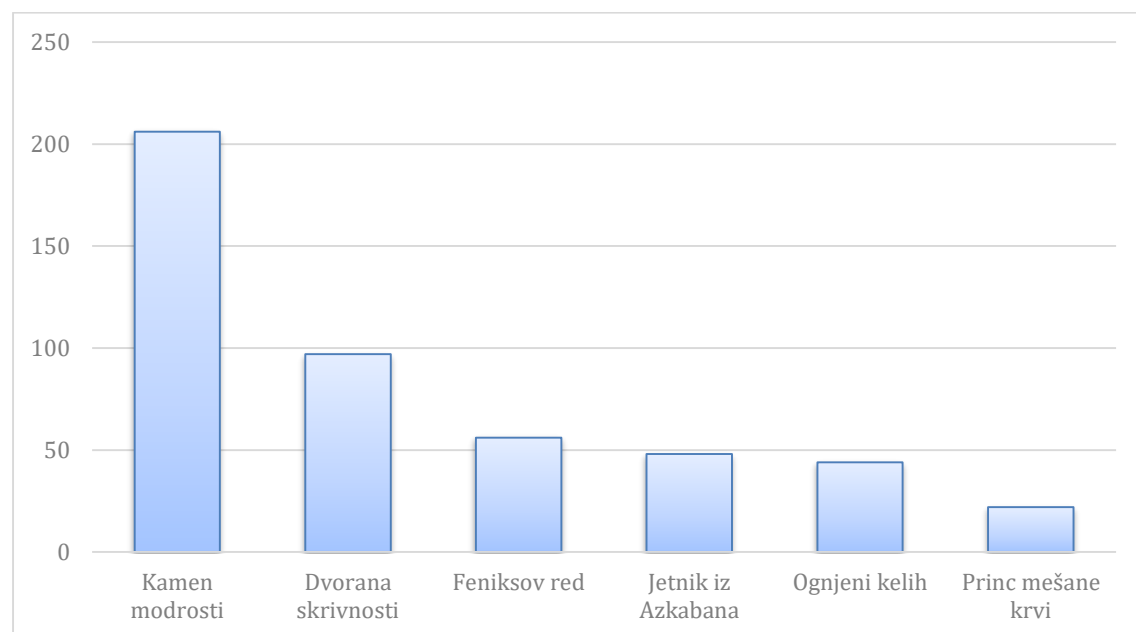
Graf 4: Izposojena dela Julie Donaldson

3.2.4.4 J. K. Rowling

Romani iz zbirke o Harryju Potterju britanske avtorice J. K. Rowling so bili v šolskem letu 2018/2019 izposojeni 473-krat. Med bralci je najbolj priljubljen prvi roman Kamen modrosti, ki je po številu izposoj daleč na prvem mestu.

Naslov	Št. izposoj
Harry Potter, Kamen modrosti	206
Harry Potter, Dvorana skrivnosti	97
Harry Potter, Feniksov red	56
Harry Potter, Jetnik iz Azkabana	48
Harry Potter, Ognjeni kelih	44
Harry Potter, Princ mešane krvi	22

Tabela 11: Izposojena dela J. K. Rowling

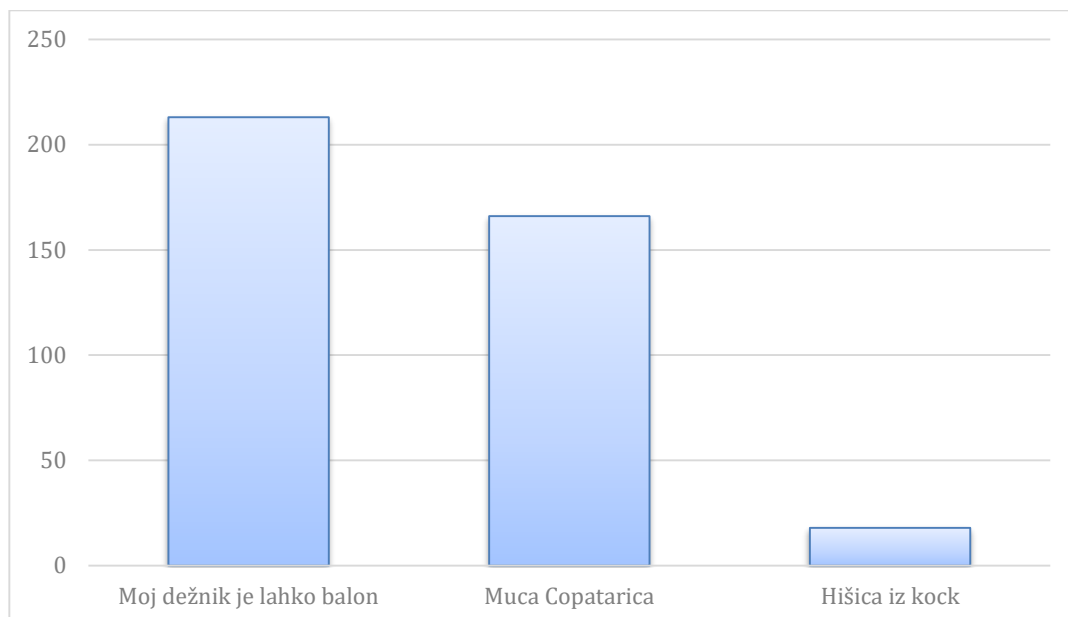
Graf 5: Izposojena dela J. K. Rowling

3.2.4.5 Ela Peroci

Pravljice Ele Peroci so bile v lanskem šolskem letu v Osrednji knjižnici Celje izposojene 397-krat. Najbolj priljubljena je bila pravljica o deklici Jelki in njenem rumenem dežniku, ki jo popelje v domišljjski svet.

Naslov	Št. izposoj
Moj dežnik je lahko balon	213
Muca Copatarica	166
Hišica iz kock	18

Tabela 12: Izposojena dela Ele Peroci

Graf 6: Izposojena dela Ele Peroci

3.3 NAJVEČKRAT IZPOSJOJENE KNJIGE V ŠOLSKI KNJIŽNICI

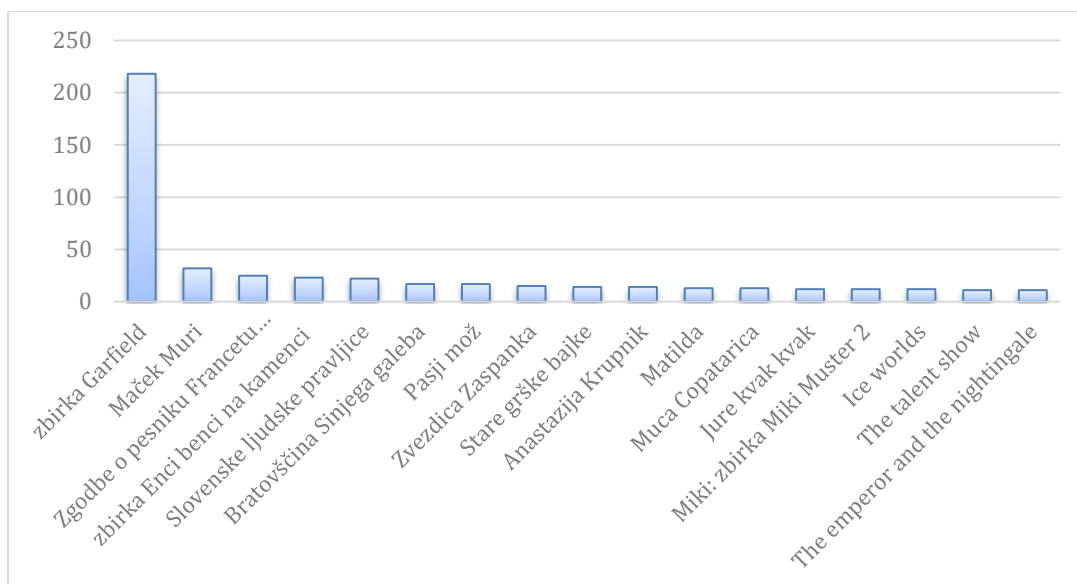
3.3.1 Največkrat izposojena dela

Med 25-timi največkrat izposojenimi deli v šolski knjižnici v šolskem letu 2018/2019 je na prvih sedmih mestih kar šest del Jima Davisa iz njegove zbirke zabavnih romanov o mačku Garfieldu in štiri dela, ki so jih osnovnošolci (lahko) brali v okviru domačega branja.

	Naslov ²	Avtor	Št. izposoj
1.	Garfield gara za vas	Davis, Jim	34
2.	Garfield vas crklja	Davis, Jim	34
3.	Garfield vam jo zagode	Davis, Jim	32
4.	Garfield na vrhu sveta	Davis, Jim	32
5.	Maček Muri	Kovič, Kajetan	32
6.	Garfield, brez dela ni jela!	Davis, Jim	29
7.	Garfield na dieti	Davis, Jim	27
8.	Zgodbe o pesniku Francetu Prešernu	Mušič, Janez	25
9.	Slovenske ljudske pravljice	Benigar, Jože	22
10.	Garfield, mačja ribica	Davis, Jim	18
11.	Bratovščina Sinjega galeba	Seliškar, Tone	17
12.	Pasji mož	Pilkey, Dav	17
13.	Zvezdica Zaspanka	Milčinski, Frane	15
14.	Stare grške bajke	Petička, Eduard	14
15.	Anastazija Krupnik	Lowry, Lois	14
16.	Matilda	Dahl, Roald	13
17.	Muca Copatarica	Peroci, Ela	13
18.	Ice worlds	Godfrey, Rachel	12
19.	Jure kvak kvak	Vegri, Saša	12
20.	Miki: zbirka Miki Muster 2	Muster, Miki	12
21.	Garfield, pozor, ponedeljek!	Davis, Jim	12
22.	Enci benci na kamenci 4	Gašperin, Roman	12
23.	Enci benci na kamenci 3	Gašperin, Roman	11
24.	The talent show	Degnan-Veness, Coleen	11
25.	The emperor and the nightingale	Crook, Marie	11

Tabela 13 Največkrat izposojena dela v šolski knjižnici

² S sivino so označena dela, ki so jih učenci v šolskem letu 2018/2019 (lahko) brali za domače branje.

Graf 7: Največkrat izposojena dela v šolski knjižnici

3.3.2 Največkrat izposojeni avtorji

Med 25-timi največkrat izposojenimi deli v šolski knjižnici so bila v šolskem letu 2018/2019 največkrat izposojena dela ameriškega ustvarjalca risank in pisca stripov o Garfieldu Jima Davica, slovenskega pesnika in pisatelja Kajetana Koviča in avtorja zgodb o Prešernu Janeza Mušiča.

Avtor	Št. izposoj
Davis, Jim	218
Kovič, Kajetan	32
Mušič, Janez	25
Gašperin, Roman	23
Benigar, Jože	22
Pilkey, Dav	17
Seliškar, Tone	17
Milčinski, Frane	15
Petička, Eduard	14
Lowry, Lois	14
Dahl, Roald	13
Peroci, Ela	13
Vegri, Saša	12
Godfrey, Rachel	12
Muster, Miki	12
Degnan-Veness, Coleen	11
Crook, Marie	11

Tabela 14: Največkrat izposojeni avtorji v šolski knjižnici

3.4 POVZETEK INTERVJUJA S KNJIŽNIČARKO

Šolsko knjižnico obišče zelo veliko učencev od 1. do 5. razreda. Z njihovim obiskom je ga. knjižničarka zadovoljna. Število bralcev med učenci od 6. do 9. razreda pa je nekoliko nižje, zato bi želela, da bi knjižnico ta starostna skupina obiskala večkrat. Učenci od 1. do 4. razreda si vsekakor radi zagotovijo dovolj knjig za branje v času počitnic in zato obiščejo šolsko knjižnico pred pričetkom jesenskih, novoletnih, zimskih in prvomajskih počitnic. V višjih razredih pa tega žal ni opaziti. Ob pogovoru z njimi je večkrat zaznati, da imajo med počitnicami radi prosto.

Raziskave kažejo, da začne zanimanje za branje prvič upadati okrog četrtega razreda, drug velik padec se zgodi okrog sedmega oz. osmega razreda. Žal ta trend opaža tudi ga. knjižničarka. Učenci od 3. do 5. razreda zelo radi posegajo po stripih. Ti so v šolski knjižnici ves čas izposojeni in zelo iskani. Meni, da učenci v 4. razredu razvijejo druge interese, ki v ospredje postavljajo uporabo mobilnih naprav, računalnikov in igranje računalniških iger. Učenci od 1. do 3. razreda morajo v okviru pouka vsak dan brati vsaj deset ali petnajst minut, kar s podpisom za vsak dan posebej potrdijo tudi starši. V višjih razredih tega nadzora nad vsakodnevnim branjem ni več.

Ga. knjižničarka se strinja z mnenjem strokovnjakov, da bralne navade družine močno vplivajo na to, da osnovnošolci v prostem času berejo knjige po lastnem izboru. Meni, da so starši za učence največji zgled pri branju. Posebna vez med otrokom in knjigo se s pomočjo staršev vzpostavi že v predšolskem obdobju. Zagotovo so starši s knjigo v roki za osnovnošolca odlična motivacija, da po knjigah posega tudi sam. Dejstvo pa je, da bodo v višjih razredih med bralci zagotovo ostali tisti učenci, ki jim starši, ki vsak dan berejo, služijo kot zgled.

Eden od predlogov strokovnjakov za povečanje branja med osnovnošolci je ta, da bi si učenec ob obisku knjižnice izposodil eno knjigo zase in eno za starše ali stare starše. Ga. knjižničarka se strinja, da bi bila to spodbuda za otroke. Otroci so ogledalo staršev. In če berejo starši, berejo tudi otroci. Ga.

knjižničarka bi učencu z veseljem svetovala pri izposoji knjige za starše ali stare starše.

Ga. knjižničarka opaža tudi, da šolsko knjižnico obiskujejo učenci, katerih starejši bratje ali sestre tudi obiskujejo ali so obiskovali šolsko knjižnico. Šolska knjižnica je prostor, kjer mlajši učenci počakajo na starejše brate ali sestre iz višjih razredov. Ne opaža pa, da bi bilo to dvoje dodatna motivacija za izposajo knjig. Učenci se med seboj zelo razlikujejo. Izpostavila je primer bratov. Starejši obiskuje zadnje triletje in v šolski knjižnici od tretjega razreda dalje ni bil ravno izstopajoči bralec. Njegov mlajši brat, učenec drugega triletja, pa knjige kar požira in knjižnico obiskuje večkrat na teden.

Ga. knjižničarka meni, da si večina učencev knjigo za branje po lastnem izboru največkrat izbere na podlagi izgleda knjige. Če jim platnica ni všeč, si knjige ne izposodijo. V šolski knjižnici se je že dostikrat zgodilo, da predlagana knjiga učencem po izgledu ni bila všeč. Ko pa jim je ga. knjižničarka na kratko predstavila vsebino, so si knjigo takoj izposodili. Še vedno se dogaja, da želijo učenci knjige prebrati hitro in ravno s tem namenom izberejo tudi takšne z manj stranmi.

Zelo veliko učencev za pomoč pri izbiri primerne knjige za branje v prostem času prosi go. knjižničarko. Takrat se z učenci najprej pogovori o tem, kakšne knjige radi berejo in jim nato skuša poiskati primerno knjigo. Zanimivo je, da v letošnjem šolskem letu največ učencev višjih razredov rado posega po knjigah, v katerih se odražajo resnične življenjske situacije in nimajo nujno srečnega konca. Zelo malo je v tem šolskem letu učencev, ki bi posegali po knjigah z ljubezensko tematiko, kar go. knjižničarko preseneča, saj so do sedaj predvsem dekleta rada posegala po teh knjigah. Ko učenci vrnejo gradivo v knjižnico, jih povpraša za mnenje o prebrani knjigi. Tako dobi informacijo o tem, kakšne knjige učenci radi berejo in katere knjige lahko določeni skupini bralcev priporoči za branje.

Zgodi se tudi, da učenci ge. knjižničarki povedo, da so prenehali z branjem knjige, ker jim je bila nezanimiva, dolgočasna. To njihovo iskrenost zelo ceni.

Učenca prosi, da ji pove, kaj ga je pri knjigi zmotilo oziroma odvrnilo od branja. Nato skupaj izbereta knjigo, ki bi mu ustrezala. Kot primer ga. knjižničarka navede knjigo Čudo, ki jo v zadnjem letu učenci obožujejo in so se o njej pogovarjali tudi pri razrednih urah, saj njena tema odpira kar nekaj vprašanj za diskusijo o sprejemanju drugačnih. Enemu učencu je ta knjiga bila zelo všeč, pripovedoval jo je tudi za bralno značko. Priporočila mu je še knjigo, ki je nadaljevanje uspešnice Čudo, vendar mu ta ni ustrezala.

Naša šola še vedno izvaja skoraj vse aktivnosti za spodbujanje branja v okviru šolskega projekta spodbujanje branja Branje za znanje iz šolskega leta 2013/2014. Tržnica knjig je še vedno aktualna. V šolski knjižnici jo izvedejo v mesecu aprilu, ko obeležimo teden knjig. Povprečno na tržnici knjig učenci zamenjajo okoli štirideset knjig, najaktivnejši so učenci od prvega do tretjega razreda. Vsako leto se rešuje tudi Mega muzejski kviz, ki ga v okviru Knjižničnih informacijskih znanj rešujejo učenci šestega razreda. Zbiranje predlogov za naj knjigo je bilo leta 2013/2014 mišljeno kot sodelovanje s splošno knjižnico, kjer pa so ravno takrat to dejavnost zaključili oziroma z njo niso nadaljevali, zato so v naši šolski knjižnici postavili posebno škatlo v obliki knjige, kamor lahko učenci oddajo svoje predloge za knjigo, ki jim je bila najbolj všeč. Dejavnost šola bere pa se ne izvaja več. Njen namen je bil, da so en dan v tednu v vsakem razredu pri vsakem predmetu vsi brali deset minut. Žal so bili nekateri učitelji mnjenja, da je to nepotrebno, saj tako ali tako vsako uro v okviru pouka berejo snov iz učbenika ali delovnega zvezka oziroma jim teh deset minut odvzame preveč dragocenega časa. Zato je ga. knjižničarka opustila izvajanje te dejavnosti. Bo pa o tem znova razmislila in dejavnost ponovno umestila v projekt Branje za znanje. Ko se je dejavnost šola bere še izvajala, so učenci pred šolsko uro množično prihajali v šolsko knjižnico po knjige za branje. Večina učencev je knjige takoj po šolski uri vrnila, vsekakor pa najbolj štejejo tisti, ki so knjigo v domačem okolju prebrali in jo nato pripovedovali za bralno značko. Ga. knjižničarka meni, da je bila to dobra motivacija.

V okviru spodbujanja branja Branje za znanje šola vsako leto izvede tudi noč branja in obisk knjižnega sejma za učence, ki so osvojili bralno značko. V šolskem letu 2018/2019 je knjižni sejem obiskalo 43 učencev od 6. do 9.

razreda, noči branja pa se je udeležilo 40 učencev. Ker je število učencev za obisk knjižnega sejma in udeležbo na noči branja omejeno, ta dva podatka ne pričata o končnem številu bralcev. Ga. knjižničarka z odzivom učencev na projekt bralna značka ni zadovoljna, saj meni, da učenci v prostem času veliko berejo, a nekako ne najdejo poti do mentorja bralne značke, da bi pripovedovali o vsebini prebranih knjig in s tem prejeli bralno priznanje. V šolski knjižnici je opazila že kar nekaj takšnih učencev, ki berejo in si izposodijo veliko knjig, a ne želijo pripovedovati. Ugotavlja tudi, da pri bralni znački vsako leto sodelujejo isti učenci. Učence zagotovo motivira to, da bodo v 9. razredu prejeli zlato bralno priznanje in postali zlati bralci. Vsekakor pa sama poskuša spodbuditi in pritegniti k branju tudi druge učence.

Ga. knjižničarka z učenci v mesecu novembru obiše knjižni sejem, ki se ga lahko udeležijo učenci, ki do jesenskih počitnic preberejo vse knjige za bralno značko. Do sedaj se še ni zgodilo, da bi kdo od učencev ostal brez knjižnega sejma, saj navadno število učencev, ki opravi bralno značko do jesenskih počitnic, ustreza številu mest na avtobusu. Noč branja se izvede v mesecu januarju. Navadno se noči branja ne more udeležiti približno deset učencev. V tem primeru, ko bralno značko osvoji več učencev, kot je predvidenih mest za udeležbo na noči branja, se udeleženci določijo na podlagi vrstnega reda osvojene bralne značke. Po mnenju ge. knjižničarke sta obisk knjižnega sejma in udeležba na noči branja vsekakor dobra motivacija za branje in bi bralno značko zagotovo osvojil kakšen učenec manj, če teh dejavnosti ne bi izvajali.

Učenci od 6. do 9. razreda si izposojajo tudi knjige, ki niso obvezne za domače branje. Približno 30 % izposojenih knjig predstavljajo knjige za domače branje, 70 % pa knjige, ki jih berejo ob prostem času oz. za bralno značko. Učenci 4., 5. in 6. razreda si iz šolske knjižnice sposodijo vse izvode knjige, ki so za domače branje, zato si jih morajo rezervirati in počakati, da bodo na vrsti za izposajo. Ravno s tem namenom ga. knjižničarka učence opozarja na upoštevanje roka za vračilo knjige, saj jih potrebuje veliko učencev. Za domače branje od 7. do 9. razreda pa ima šolska knjižnica za vsak naslov med petnajst in dvajset izvodov, kar je za šolsko knjižnico veliko. Ga. knjižničarka učence vseeno opozarja na rok vračila knjige. Se pa večkrat zgodi, da v višjih razredih

nekatero knjige še ostanejo na polici. Razlogov je lahko več. Eden izmed njih je tudi ta, da si učenci knjigo izposodijo v splošni knjižnici.

Ga. knjižničarka je podrobno predstavila izvajanje projekta KIZ (knjižnično informacijsko znanje) po razredih. V 1. razredu učenci spoznajo šolsko knjižnico, se seznani s postavitvijo gradiva za njihovo starost in se učijo pravilno ravnati s knjigami ter si jih izposoditi. V 2. razredu se navajajo na orientacijo med knjižnim gradivom v svoji starostni stopnji in spoznajo abecedno razvrstitev knjižnega gradiva oz. pravilno razvrstitev knjig v knjižnici. V 3. razredu ločijo leposlovje od poučnih knjig in se seznani z gradivom po vsebinskih področjih. V 4. razredu se seznani z nastankom in zgradbo knjige, spoznajo pot knjige od nastanka do bralca ter UDK postavitev poučnega gradiva (sistem univerzalne decimalne klasifikacije). V 5. razredu učenci spoznajo ljudsko slovstvo kot motivacijo za branje. V 6. razredu spoznajo osebno izkaznico knjige – CIP zapis (kataložni zapis o publikaciji). V 7. razredu v okviru projekta Rastem s knjigo učenci obišejo splošno knjižnico, v okviru KIZ-a pa spoznajo tudi periodične publikacije, pomen citiranja in navajanja literature. V 8. razredu spoznajo istem COBISS – iskanje gradiva, rezervacije in sistem Moja knjižnica. V 9. razredu učenci spoznajo različne informacijske vire.

Če bi bila odločitev le njena, bi ga. knjižničarka učence še bolj spodbujala k branju, tako da bi v drugem in tretjem triletju skušala učence v okviru pouka bolj spodbuditi k branju v prostem času in k temu pritegniti tudi starše. Na drugih šolah se je zelo dobro obnesla vpeljava bralnega nahrbtnika v drugem in tretjem triletju, v katerem je poleg knjige za učenca še knjiga za starše, sam projekt pa se zaključi z okroglo mizo oziroma knjižno čajanko, na katero so vabljeni tako učenci kot starši. Zelo dobro motivacijo bi predstavljali vzorniki učencev, s katerimi bi se imeli priložnost družiti ob prebiranju knjig. Pred nekaj dnevi je ga. knjižničarka imela priložnost poslušati predavanje o bralni kulturi v Haagu. Med drugim na leto natisnejo 700.000 brezplačnih knjig, ki jih otroci ali starši prejmemo brezplačno ob nakupu knjig v določenem znesku. Ta brezplačna knjiga v določenem dnevu in mesecu predstavlja vstopnico za brezplačno vožnjo z javnim prevozom na kateri koli konec države. Potrebno se je zgledovati

po dobrih praksah iz tujine in iz njih povleči tisto, kar je izvedljivo v našem okolju. Ga. knjižničarka je dodala, da je težko predloge stresti iz rokava kar tako, da pa še vedno meni, da se bralna kultura razvija v domačem okolju in da je potrebno k branju motivirati tako učence kot starše.

3.5 POVZETEK INTERVJUJA Z UČITELJICO REZREDNEGA POUKA V PRVEM TRILETJU

Raziskave kažejo, da začne zanimanje za branje prvič upadati okrog četrtega razreda, drug velik padec se zgodi okrog sedmega, osmega razreda. Ga. učiteljica nima izkušenj z učenci v tem starostnem obdobju, saj poučuje učence od 1. do 3. razreda, kjer upadanja branja ne opaža. Meni pa, da je mogoče vse skupaj povezano s količino snovi, ki nastopi v četrtem razredu in se z vsakim letom veča. Učenci so preobremenjeni s svojimi obšolskimi dejavnostmi in večina ne najde časa za branje oziroma so preutrujeni. Še vedno pa meni, da lahko učitelj veliko pripomore k večjemu interesu do branja.

Pouk v prvem triletju se v šolski knjižnici izvaja v dogovoru z go. knjižničarko, ki se na ure skrbno pripravi in učencem vedno ponudi kaj novega in zanimivega. Ga. učiteljica sama pouka v šolski knjižnici ne izvaja, učence pa vsakodnevno spodbuja, da jo obiščejo. Učence tudi spodbuja, naj berejo tisto, kar jih zanima. Učenci jo zelo redko zaprosijo za mnenje, katero knjigo naj si izposodijo za branje v prostem času. Če pa jo za mnenje vseeno zaprosijo, jim seveda pomaga.

V razredu ge. učiteljice pripovedovanje knjig za bralno značko poteka skozi celo šolsko leto, mogoče celo več tik pred koncem projekta bralna značka. Ga. učiteljica ocenjuje, da branje knjig po počitnicah ni nič večje kot čez šolsko leto. Mogoče je celo malo manjše, saj učenci med počitnicami resnično uživajo, odpotujejo in se odklopijo od šolskih obveznosti. Zato le redki učenci knjigo za bralno značko pripovedujejo po počitnicah.

Ga. učiteljica meni, da igra učitelj pomembno vlogo pri motiviranju učencev za branje. Učencem, ki imajo težave s slovenskim jezikom oz. jih jezik pogosto ovira pri branju in razumevanju prebranega, predlaga, da berejo krajše knjige, slikanice, stripe in daljše slikopise. Pomembno je, da učenec ob branju uživa, zato naj bere tisto, kar ga veseli, drugače bo izgubil voljo do branja. Lahko prebere mogoče isto knjigo večkrat. Ga. učiteljica vse učence zelo spodbuja pri doseganju bralne značke, tudi učence priseljenke. S posameznimi učenci se dobi po pouku, da skupaj preberejo knjigo in nato pripovedujejo o prebrani vsebini.

3.6 POVZETEK INTERVJUJA Z UČITELJICO RAZREDNEGA POUKA V DRUGEM TRILETJU

Raziskave kažejo, da začne zanimanje za branje prvič upadati okrog četrtega razreda, drug velik padec se zgodi okrog sedmega, osmega razreda. Ga. učiteljica meni, da pride do upada branja v četrtem razredu zaradi večje količine učne snovi v šoli. Drug razlog pa je ta, da v tem obdobju učenci prenehajo z branjem pravljič in slikanic in se začnejo srečevati s knjigami z bolj resno vsebino. Učenci je do sedaj še niso vprašali za mnenje, katero knjigo naj si izposodijo v knjižnici in jo preberejo v prostem času. Učiteljica pouka v šolski knjižnici nikoli ne izvaja. Na podlagi njenih dosedanjih izkušenj obdobje, ko učenci več pripovedujejo za bralno značko, ni odvisno od počitnic. Branje pri učencih, ki so se z družino priselili iz drugih držav, spodbuja s pogovorom in manjšimi pozornostmi za tiste, ki npr. opravijo bralno značko (nalepke).

3.7 POVZETEK INTERVJUJA Z UČITELJICO SLOVENŠČINE V TRETJEM TRILETJU

Raziskave kažejo, da začne zanimanje za branje prvič upadati okrog četrtega razreda, drug velik padec se zgodi okrog sedmega, osmega razreda. Ga. učiteljica žal opaža ta trend tudi na naši šoli. Meni, da je eden od razlogov zagotovo ta, da otroci nekje v tem obdobju postanejo lastniki ali pa vsaj uporabniki pametnih naprav (telefonov, tablic ...) in veliko časa namenjajo uporabi le-teh. Drug razlog pa vidi v (pre)obremenjenost z učenjem, pomanjkanjem časa, mogoče manj spodbude za branje s strani staršev, ki so jim prej še brali, jih vodili v knjižnice ipd.

Učiteljica pouka v knjižnici ne izvaja več, ker je bila šolska knjižnica preseljena v drugo stavbo. Prinese pa sama v učilnico k pouku dodatno literaturo oz. izbrane knjige iz šolske knjižnice, kadar želi, da učenci sami poiščejo podatke ali si kaj izpišejo. Največkrat učenci sami poiščejo podatke o izbranem avtorju ali delu. Pri pouku uporablja tudi razne priročnike, kot so Slovenska slovnica, Slovenski pravopis, Slovar slovenskega knjižnega jezika ... Čeprav so številni priročniki dostopni tudi na spletu, pri pouku še vedno uporabljajo tiskano besedo (knjigo).

Učenci učiteljico vprašajo za mnenje, katero knjigo naj si izposodijo za branje ob prostem času, še posebej dekleta. Njeni učenci za bralno značko več pripovedujejo septembra, ko se vrnejo v šolo. Ne more pa oceniti, kolikšen je delež teh učencev.

Za učence, ki (še) ne razumejo dovolj dobro slovenskega jezika, so vsekakor primernejša vsebinsko in jezikovno preprostejša besedila. Zato učencem, ki so se z družino priselili iz drugih držav, svetuje, da najprej berejo slikanice in stripe, kajti to so oblike knjig, v katerih bralec tudi skozi likovno podobo sestavlja pomen zgodbe.

3.8 POVZETEK INTERVJUJA Z GO. MANCO PERKO, GENERALNO SEKRETARKO DRUŠTVA BRALNA ZNAČKA – ZPMS

Pri Društvu Bralna značka – ZPMS vedo, da veliko šol sodeluje s številnimi ustvarjalci s področja knjige, ki jih šole vabijo neposredno in ne preko Društva bralna značka. Društvo Bralna značka podatka o teh obiskih nima, se jim pa zdi prav, da se šole tudi neposredno povezujejo z avtorji.

Preko Društva bralna značka različni avtorji obiščejo vsako leto nekaj manj kot 15 % šolskih ustanov v Sloveniji. Podatkov o nastopih avtorjev ne zbirajo po šolskih letih, ampak po koledarskih letih, zato nimajo podatka o treh avtorjih, ki so slovenske osnovne šole največkrat obiskali v šolskem letu 2018/2019. Je pa znano, da so preko Društva Bralna značka v koledarskem letu 2018 v šolah največkrat gostovali Boštjan Gorenc Pižama, Primož Suhodolčan in Žiga X. Gombač, v letu 2019 pa Boštjan Gorenc Pižama, Janja Vidmar in Andrej Rozman Roza. V letu 2018 je preko Društva Bralna značka osnovne šole s celjskega področja obiskal Primož Suhodolčan, v letu 2019 pa so celjske osnovne šole obiskali Andrej Rozman Roza, Dim Zupan in Feri Lainšček.

Slovenski pisatelji in pesniki obiskujejo osnovne šole z namenom spodbujanja osnovnošolcev k branju. Včasih v okviru svojega obiska sodelujejo tudi pri delavnicah kreativnega pisanja, se sestanejo z novinarji šolskih časopisov, so gostje v programih medgeneracijskega branja in noči branja. Pogosto se srečanja udeležijo tudi drugi učenci in ne le tisti, ki berejo za bralno značko, saj šole pogosto avtorja povabijo na obisk kot motivacijo ali nagrado za vse učence. Podatkov o tem, kako se različni projekti šol povezujejo in združujejo z obiski avtorjev, na društvu ne zbirajo.

Na lestvici avtorjev, ki so jih šole do sedaj največkrat povabile v svojo sredino preko Društva bralna značka, prvih deset mest zasedajo Boštjan Gorenc Pižama, Primož Suhodolčan, Žiga X. Gombač, Andrej Rozman Roza, Tone Partljič, Anja Štefan, Janja Vidmar, Ljoba Jenče, Matjaž Pikalo in Neli Kodrič Filipič. Glede na to, da šole avtorje vabijo (tudi) v skladu z željami učencev, se

lahko sklepa, da so ti avtorji najbolj popularni med bralci osnovnih šol. Posebnih raziskav ali anket, s katerimi bi ugotavljali, kateri književni ustvarjalci so med bralci osnovnošolci najbolj popularni, društvo ne izvaja. Niti ne zbira podatkov o knjižnih delih, ki jih učenci osnovnih šol največkrat preberejo. Na podlagi vpogleda v COBISS pa vedo, da sta bila v letu 2018 in 2019 najbolj izposojena slovenska avtorja Desa Muck in Primož Suhodolčan.

3.9 ANALIZA ANKETNEGA VPRAŠALNIKA ZA UČENCE

3.9.1 Struktura anketirancev po spolu in razredu

Anketo je veljavno rešilo 131 učencev od tretjega do devetega razreda naše šole, od tega 55 % učenk in 45 % učencev (tabela 15). Najmanjši delež anketirancev predstavljajo devetošolci, saj je v oddelkih devetega razreda najmanjše število učencev.

razred	UČENCI		UČENKE		SKUPAJ	
	število	%	število	%	število	%
3.	6	4,58	14	10,69	20	15,27
4.	9	6,87	10	7,63	19	14,50
5.	8	6,11	12	9,16	20	15,27
6.	9	6,87	10	7,63	19	14,50
7.	11	8,40	9	6,87	20	15,27
8.	11	8,40	9	6,87	20	15,27
9.	5	3,82	8	6,11	13	9,92
SKUPAJ	59	45,04	72	54,96	131	100,00

Tabela 15: Število anketiranih učencev glede na spol in razred

3.9.2 Kdaj prebereš (naj)več knjig?

Struktura odgovorov na 3. anketno vprašanje po spolu in razredu:

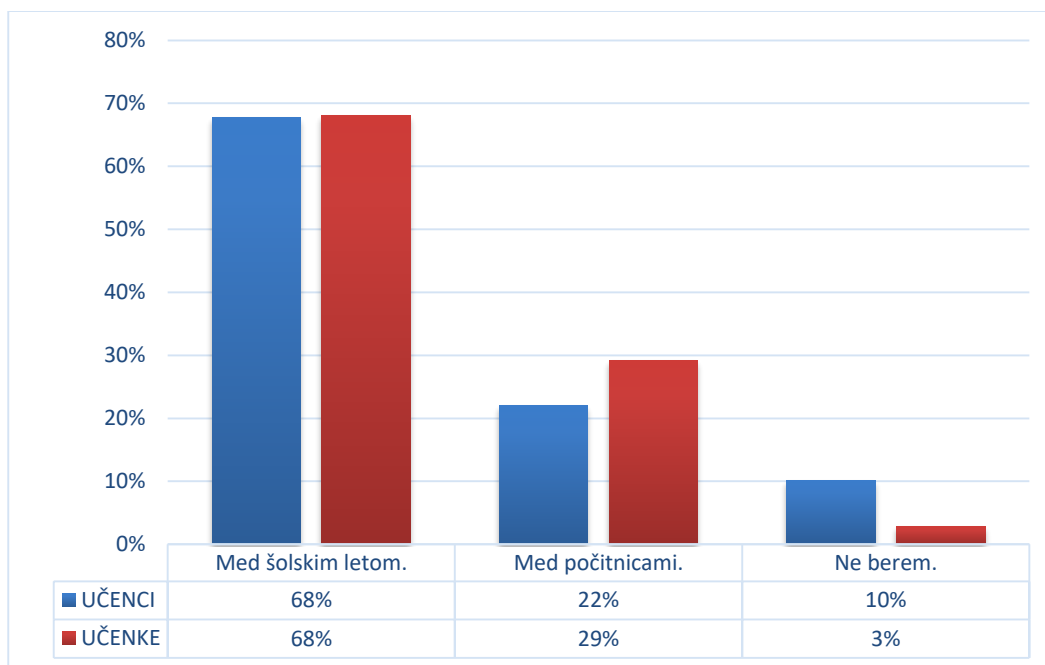
	3. razred		4. razred		5. razred		6. razred		7. razred		8. razred		9. razred	
KDAJ PREBEREŠ (NAJ)VEČ KNJIG?	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
Med šolskim letom.	5	14	8	7	5	7	5	7	8	5	4	5	5	4
Med počitnicami.	1	0	1	3	2	4	3	2	1	4	5	4	0	4
Ne berem.	0	0	0	0	1	1	1	1	2	0	2	0	0	0
SKUPAJ UČENCI IN UČENKE	6	14	9	10	8	12	9	10	11	9	11	9	5	8
SKUPAJ PO RAZREDIH	20		19		20		19		20		20		13	

Tabela 16: Kdaj prebereš (naj)več knjig? – Številčno po spolu in razredu

KDAJ PREBEREŠ (NAJ)VEČ KNJIG?	UČENCI	UČENKE	SKUPAJ
Med šolskim letom.	40	49	89
Med počitnicami.	13	21	34
Ne berem.	6	2	8
SKUPAJ UČENCI IN UČENKE	59	72	131

Tabela 17: Kdaj prebereš (naj)več knjig? – Številčno po spolu

Kot prikazuje tabela 17 kar dve tretjini vseh anketirancev več oz. največ knjig prebere med šolskim letom, s čimer je potrjena hipoteza št. 1, ki pravi, da osnovnošolci preberejo več knjig med šolskim letom kot med počitnicami. Iz grafa 8 je razvidno, da je med učenkami kar 68 % tistih, ki berejo (naj)več med šolskim letom. Zanimivo je enak tudi delež učencev, ki (naj)več knjig berejo med šolskim letom. Delež učencev, ki ne berejo, pa je za 7 % višji od deleža učenk, ki ne berejo. Tudi jaz največ knjig preberem med šolskim letom, tako da me rezultat ni presenetil.

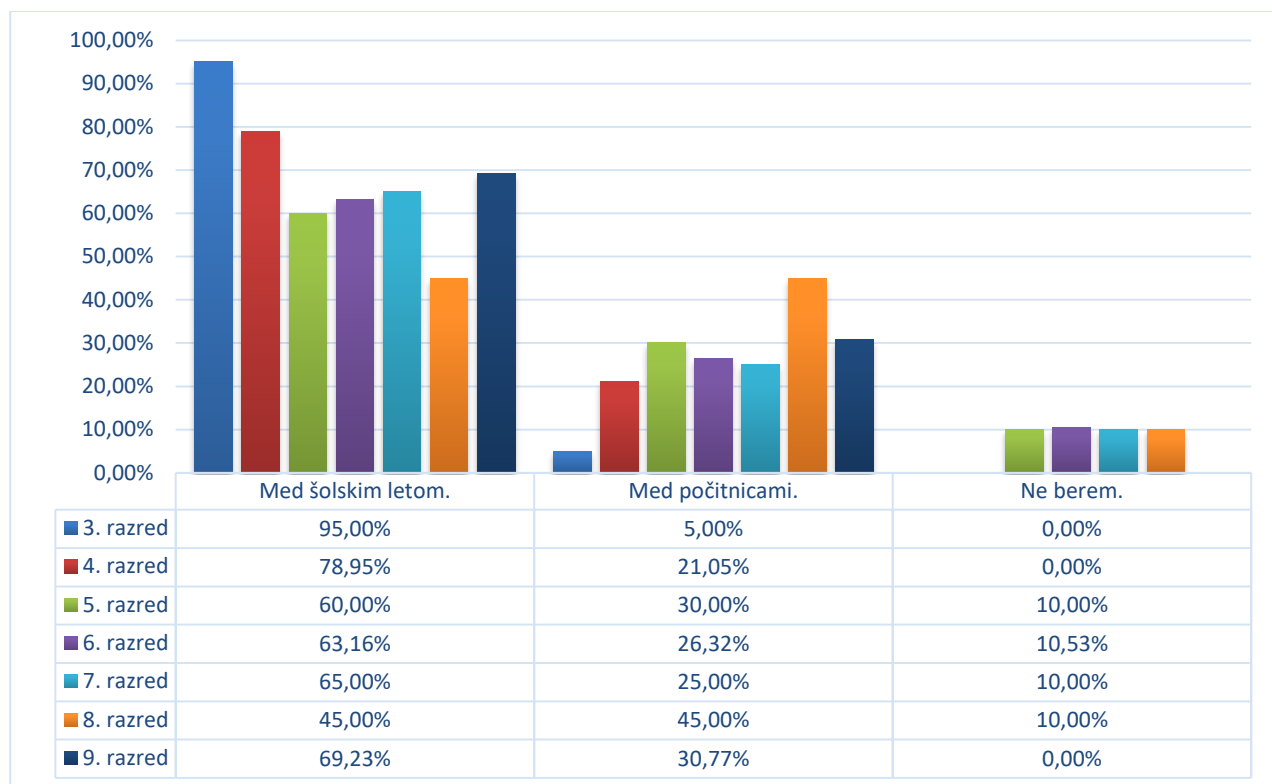
Graf 8: Kdaj prebereš (naj)več knjig? – Deleži po spolu

Vsi razredi preberejo (naj)več knjig med šolskim letom. Le osmošolci v enakem številu berejo (naj)več med šolskim letom in med počitnicami. Pohvalno je, da med anketiranci 3., 4. in 9. razreda ni učencev, ki sploh ne berejo (tabela 18).

KDAJ PREBEREŠ (NAJ)VEČ KNJIG?	RAZRED							SKUPAJ
	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	
Med šolskim letom.	19	15	12	12	13	9	9	89
Med počitnicami.	1	4	6	5	5	9	4	34
Ne berem.	0	0	2	2	2	2	0	8
SKUPAJ PO RAZREDIH	20	19	20	19	20	20	13	131

Tabela 18: Kdaj prebereš (naj)več knjig? – Številčno po razredih

Najvišji delež učencev, ki (naj)več knjig preberejo med šolskim letom, je v 3. razredu. V višjih razredih ta delež pada in se povečuje delež učencev, ki (naj)več knjig preberejo med počitnicami (graf 9).

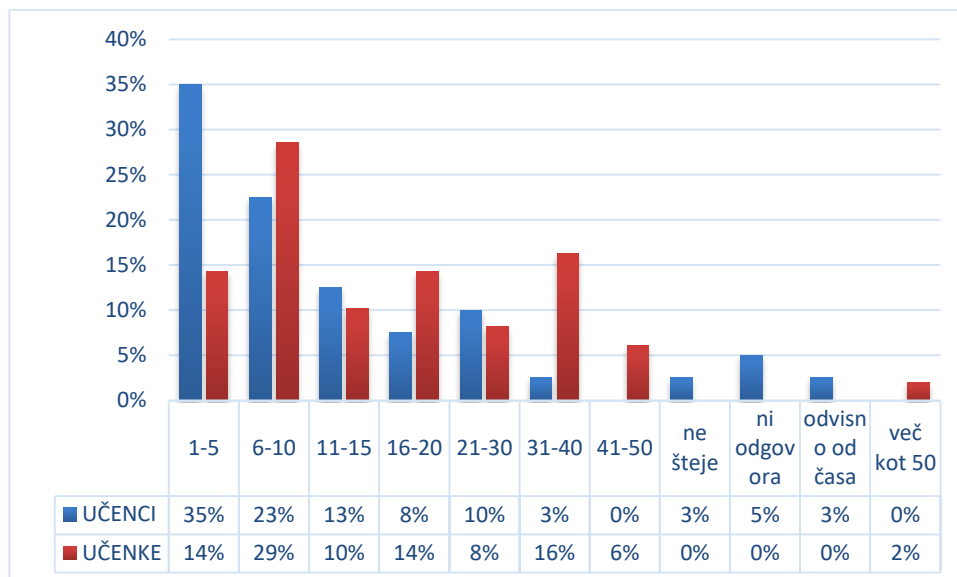
Graf 9: Kdaj prebereš (naj)več knjig? – Deleži po razredih

Učenci, ki so odgovorili, da (naj)več knjig preberejo med šolskim letom ali med počitnicami, so dopisali tudi število prebranih knjig. Med šolskim letom največ anketirancev prebere do 10 knjig (tabela 19). Presenetil me je odgovor učenke, ki med šolskim letom prebere kar več kot 50 knjig.

Število prebranih knjig med šolskim letom po spolu	UČENCI	UČENKE	SKUPAJ
1–5	14	7	21
6–10	9	14	23
11–15	5	5	10
16–20	3	7	10
21–30	4	4	8
31–40	1	8	9
41–50	0	3	3
ne šteje	1	0	1
ni odgovora	2	0	2
odvisno od časa	1	0	1
več kot 50	0	1	1
SKUPAJ	40	49	89

Tabela 19: Število prebranih knjig med šolskim letom – številčno po spolu

Kot prikazuje graf 10, je med učenci, ki so odgovorili, da (naj)več berejo med šolskim letom, najvišji delež tistih, ki preberejo 1–5 knjig. Žal pa kar 11 % učencev ni natančno odgovorilo glede števila prebranih knjig. 29 % učenek med šolskim letom prebere 6–10 knjig, 16 % pa 31–40 knjig.

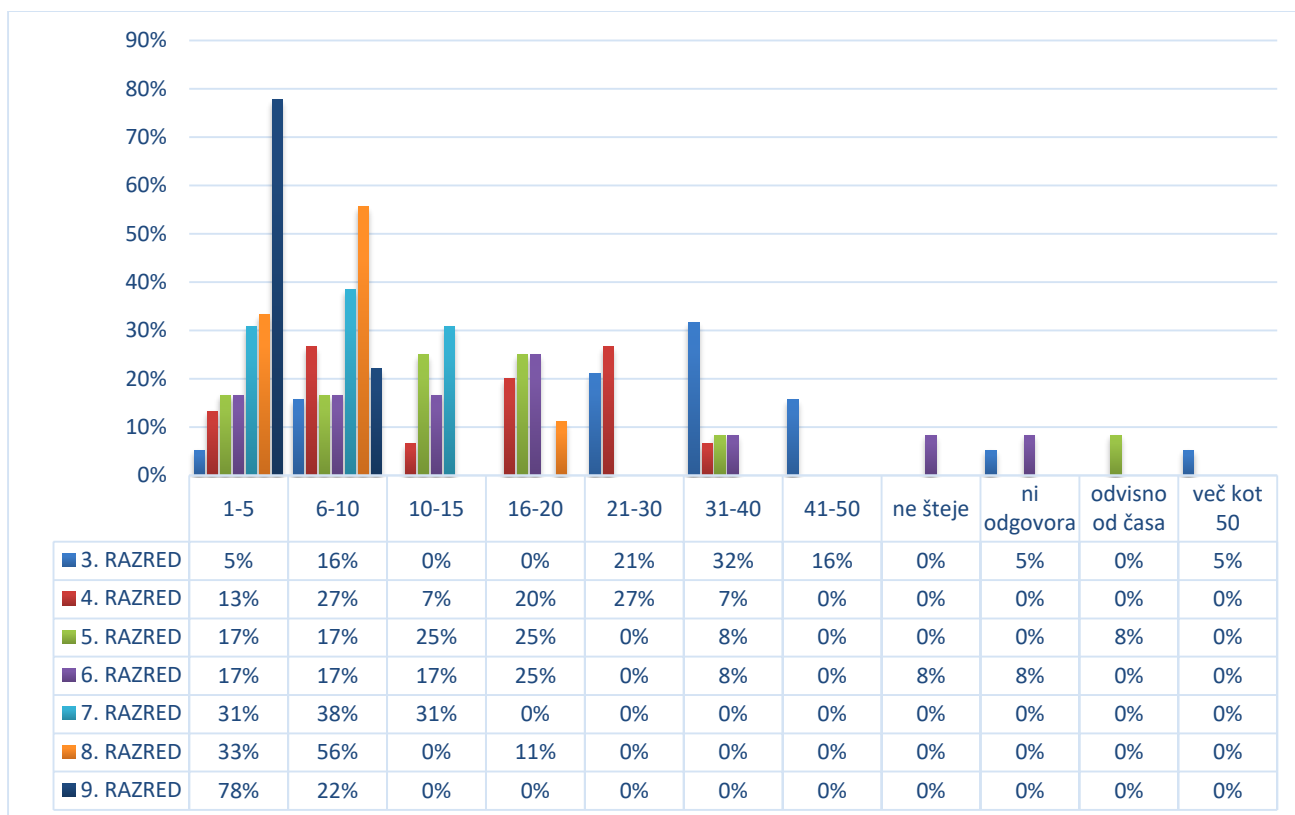

Graf 10: Število prebranih knjig med šolskim letom – deleži po spolu

Analiza po razredih (tabela 20) je pokazala, da z izjemo enega osmošolca/ke, učenci 8. in 9. razreda, ki so odgovorili, da med šolskim letom preberejo (naj)več knjig, ne preberejo več kot 10 knjig, kar 48 % tretješolcev pa prebere več kot 30 knjig (graf 11). Tretješolci so zelo pridni bralci.

Število prebranih knjig med šolskim letom po razredih	RAZRED							
	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	SKUPAJ
1–5	1	2	2	2	4	3	7	21
6–10	3	4	2	2	5	5	2	23
11–15	0	1	3	2	4	0	0	10
16–20	0	3	3	3	0	1	0	10
21–30	4	4	0	0	0	0	0	8
31–40	6	1	1	1	0	0	0	9
41–50	3	0	0	0	0	0	0	3
več kot 50	1	0	0	0	0	0	0	1
ne šteje	0	0	0	1	0	0	0	1
odvisno od časa	0	0	1	0	0	0	0	1
ni odgovora	1	0	0	1	0	0	0	2
SKUPAJ	19	15	12	12	13	9	9	89

Tabela 20: Število prebranih knjig med šolskim letom – številčno po razredih

Graf 11: Število prebranih knjig med šolskim letom – deleži po razredih

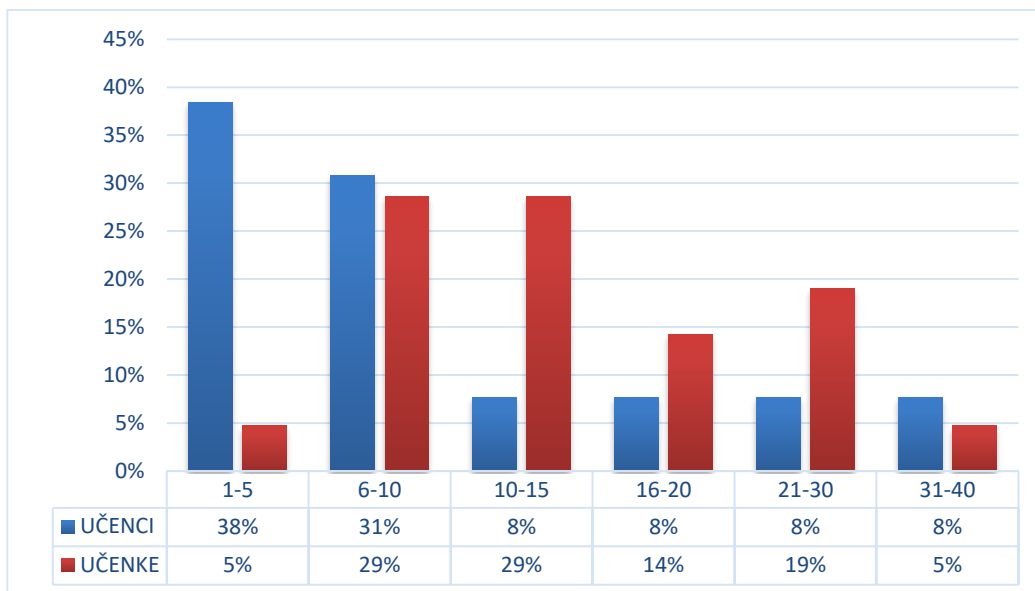
Večina anketirancev, ki so odgovorili, da (naj)več knjig preberejo med počitnicami, prebere do 10 knjig (tabela 21), kar je približno tri knjige na en mesec počitnic. Med počitnicami bere več učenk.

Število prebranih knjig med počitnicami	UČENCI	UČENKE	SKUPAJ
1–5	5	1	6
6–10	4	6	10
10–15	1	6	7
16–20	1	3	4
21–30	1	4	5
31–40	1	1	2
SKUPAJ	13	21	34

Tabela 21: Število prebranih knjig med počitnicami – številčno po spolu

Tudi med počitnicami je najvišji delež učencev, ki preberejo 1–5 knjig (graf 12). Delež tistih, ki med počitnicami preberejo med 10 in 30 knjig, je bistveno večji

med učenkami. Presenetil pa me je podatek, da je delež učencev, ki med počitnicami preberejo 31–40 knjig, višji od deleža učenk, saj naj bi na splošno deklice veljale kot bolj pridne bralke.

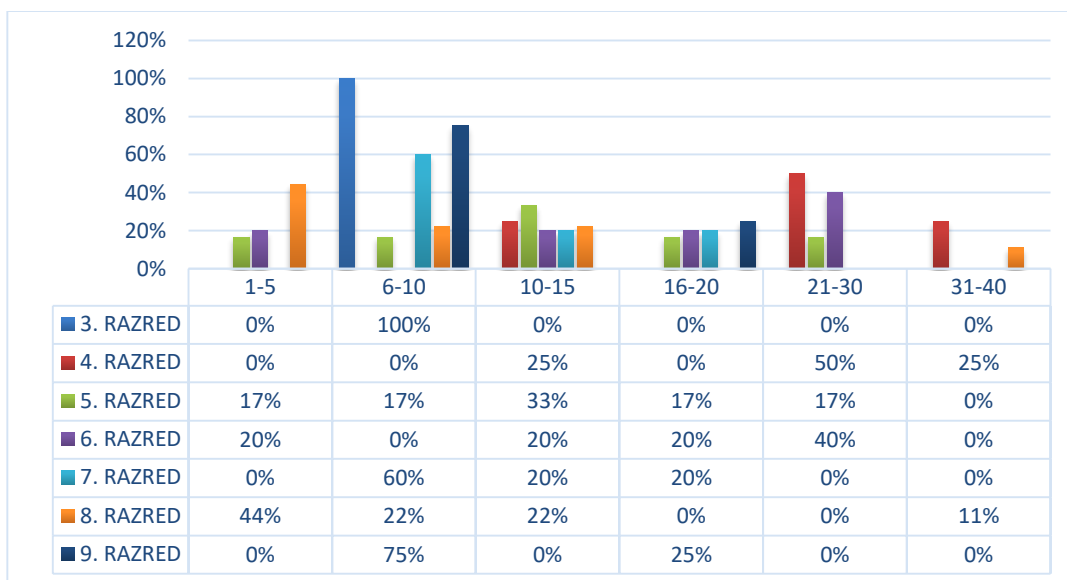

Graf 12: Število prebranih knjig med počitnicami – deleži po spolu

Število prebranih knjig med počitnicami po razredih	RAZRED							
	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	SKUPAJ
1–5	0	0	1	1	0	4	0	6
6–10	1	0	1	0	3	2	3	10
10–15	0	1	2	1	1	2	0	7
16–20	0	0	1	1	1	0	1	4
21–30	0	2	1	2	0	0	0	5
31–40	0	1	0	0	0	1	0	2
SKUPAJ	1	4	6	5	5	9	4	34

Tabela 22: Število prebranih knjig med počitnicami – številčno po razredih

Analiza po razredih (tabela 22) je pokazala, da so med tistimi, ki (naj)več preberejo med počitnicami, le štirje devetošolci/-ke in le en tretješolec/-ka.

Graf 13: Število prebranih knjig med počitnicami – deleži po razredih

3.9.3 Katere knjige bereš?

Struktura odgovorov na 4. anketno vprašanje po spolu in razredu:

	3. razred		4. razred		5. razred		6. razred		7. razred		8. razred		9. razred	
KATERE KNJIGE BEREŠ?	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
Samo knjige za domače branje.	1	3	0	1	1	1	1	1	3	1	1	1	4	1
Knjige za domače branje in knjige po svojem izboru.	5	10	8	9	7	11	7	9	6	8	7	8	0	7
Samo knjige po svojem izboru.	0	1	1	0	0	0	1	0	0	0	2	0	1	0
Ne berem.	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	1	0	0	0
SKUPAJ UČENCI IN UČENKE	6	14	9	10	8	12	9	10	11	9	11	9	5	8
SKUPAJ PO RAZREDIH	20		19		20		19		20		20		13	

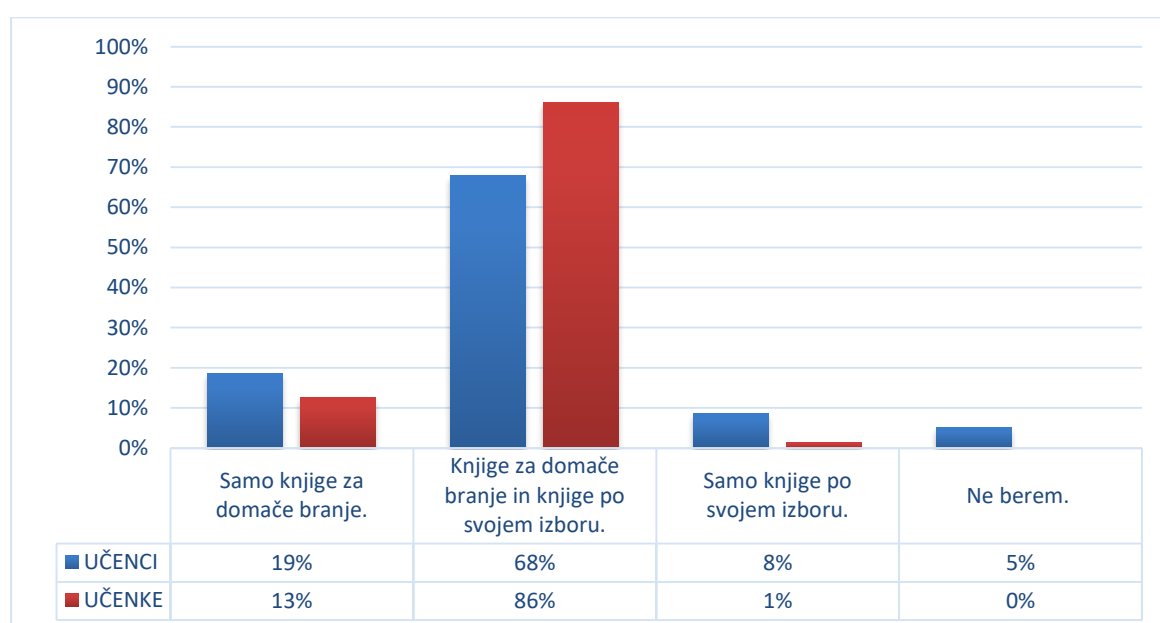
Tabela 23: Katere knjige bereš? – Številčno po spolu in razredu

Več kot tri četrtine anketirancev bere knjige za domače branje in tudi knjige po svojem izboru (tabela 24). Takšnih učencev je 68 %, učenk pa še več, kar 86 % (graf 14). S tem je hipoteza št. 3, ki pravi, da večina osnovnošolcev le redko bere knjige po svojem izboru in da berejo le knjige za domače branje,

ovržena. Le 5 % učencev ne bere, medtem ko anketirane učenke vse berejo, kar je zelo pohvalno.

KATERE KNJIGE BEREŠ?	UČENCI	UČENKE	SKUPAJ
Samo knjige za domače branje.	11	9	20
Knjige za domače branje in knjige po svojem izboru.	40	62	102
Samo knjige po svojem izboru.	5	1	6
Ne berem.	3	0	3
SKUPAJ UČENCI IN UČENKE	59	72	131

Tabela 24: Katere knjige bereš? – Številčno po spolu

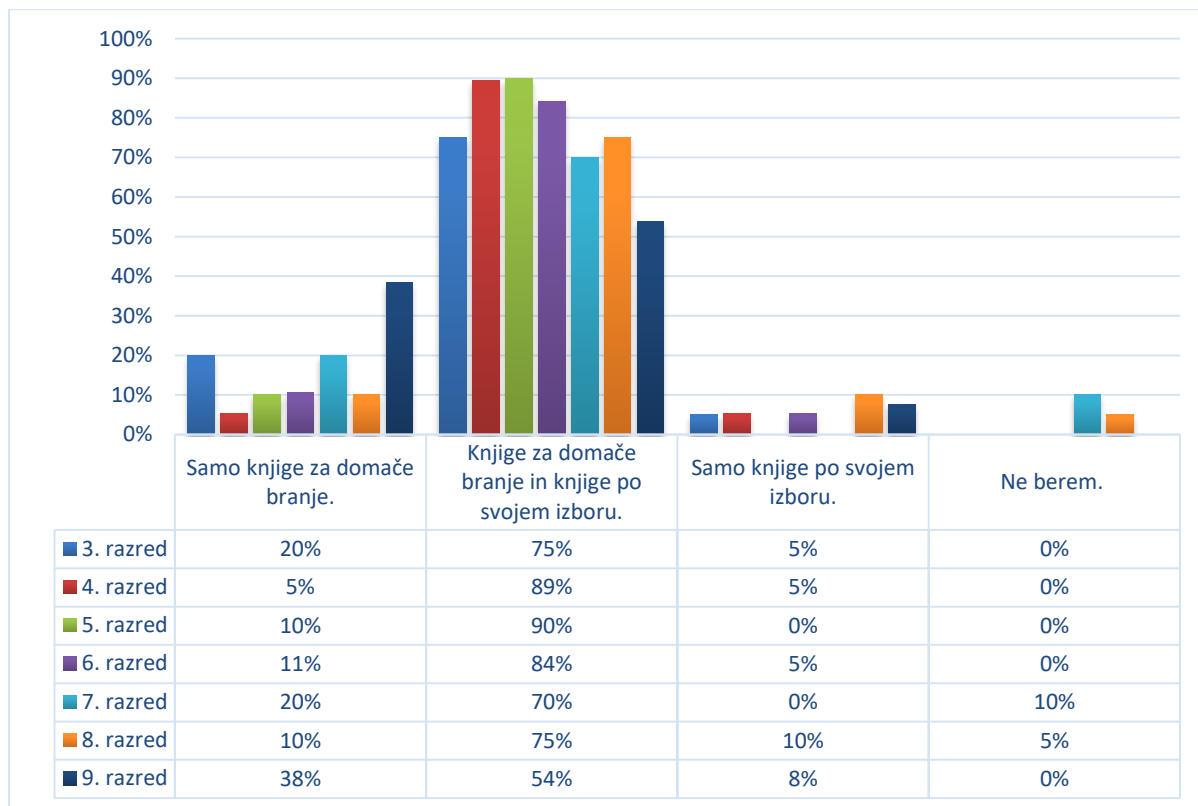

Graf 14: Katere knjige bereš? – Deleži po spolu

Učenci, ki žal sploh ne berejo, prihajajo iz 7. in 8. razreda (tabela 25). V 5. razredu kar 90 % učencev in učenk bere tako knjige za domače branje kot tudi knjige po lastnem izboru (graf 15), v 4. razredu je delež le za 1 % manjši. Najmanjši delež tistih, ki berejo tako za domače branje kot tudi po lastnem izboru, je v 9. razredu, kjer je tudi najvišji delež tistih, ki berejo le knjige za domače branje. Menim, da zato, ker imajo devetošolci manj motivacije za branje, saj jih bolj zanimajo druge stvari (npr. vpis v srednjo šolo).

KATERE KNJIGE BEREŠ?	RAZRED							SKUPAJ
	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	
Samo knjige za domače branje.	4	1	2	2	4	2	5	20
Knjige za domače branje in knjige po svojem izboru.	15	17	18	16	14	15	7	102
Samo knjige po svojem izboru.	1	1	0	1	0	2	1	6
Ne berem.	0	0	0	0	2	1	0	3
SKUPAJ PO RAZREDIH	20	19	20	19	20	20	13	131

Tabela 25: Katere knjige bereš? – Številčno po razredih

Graf 15: Katere knjige bereš? – Deleži po razredu

3.9.4 Na podlagi česa si izbereš knjigo za branje po svojem izboru?

Struktura odgovorov na 5. anketno vprašanje po spolu in razredu:

	3. razred		4. razred		5. razred		6. razred		7. razred		8. razred		9. razred	
NA PODLAGI ČESA SI IZBEREŠ KNJIGO ZA BRANJE PO SVOJEM IZBORU?	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
Po debelini knjige.	2	2	1	0	2	1	0	1	3	0	2	1	1	0
Ali vsebuje tudi slike.	1	4	2	1	0	2	0	0	1	1	0	0	0	0
Po naslovu.	2	3	1	8	5	7	2	2	2	0	3	1	0	2
Po izgledu platnice.	0	0	1	0	0	0	0	1	2	0	1	0	1	0
Po obnovi na zadnji platnici.	0	2	1	0	0	0	1	3	0	7	2	7	0	5
Drugo:	1	3	3	1	1	2	6	3	3	1	3	0	3	1
SKUPAJ UČENCI IN UČENKE	6	14	9	10	8	12	9	10	11	9	11	9	5	8
SKUPAJ PO RAZREDIH	20		19		20		19		20		20		13	

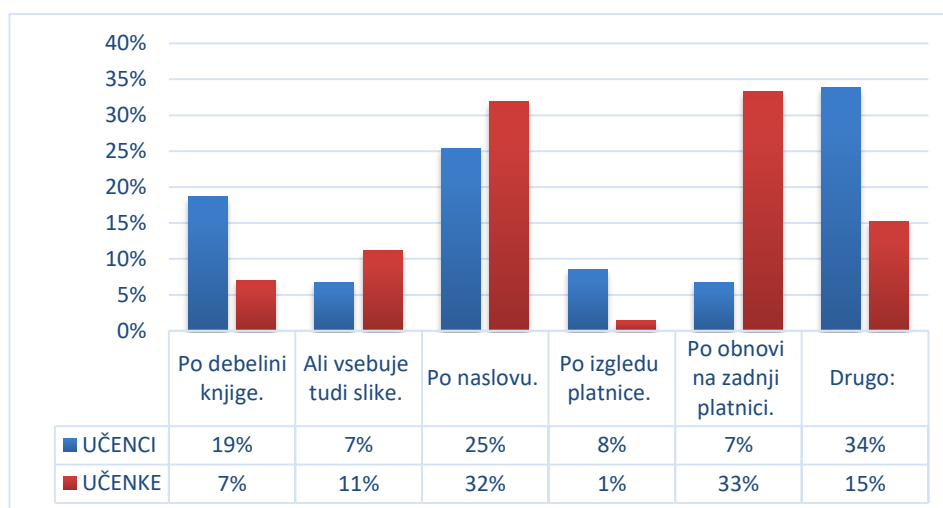
Tabela 26: Na podlagi česa si izbereš knjigo za branje po svojem izboru? – Številčno po spolu in razredu

Na podlagi rezultatov odgovorov na 5. vprašanje ankete je hipoteza št. 5 v prvem delu, ki pravi, da si osnovnošolci knjigo izberejo na podlagi obnove na zadnji strani, ovržena. 38 od 131 anketiranih učencev in učenk (29 %) si knjigo izbere na podlagi naslova knjige (tabela 27). To je za 8 % več od osnovnošolcev, ki si knjigo izberejo na podlagi obnove na zadnji platnici. Rezultat me je presenetil. Menim, da so naslovi knjig velikokrat varljivi in ne pokažejo vedno na pravo vsebino knjige. Sama vedno najprej preberem povzetek vsebine na zadnji platnici in se potem odločim za branje, ne glede na naslov.

NA PODLAGI ČESA SI IZBEREŠ KNJIGO ZA BRANJE PO SVOJEM IZBORU?	UČENCI	UČENKE	SKUPAJ
Po debelini knjige.	11	5	16
Ali vsebuje tudi slike.	4	8	12
Po naslovu.	15	23	38
Po izgledu platnice.	5	1	6
Po obnovi na zadnji platnici.	4	24	28
Drugo:	20	11	31
SKUPAJ UČENCI IN UČENKE	59	72	131

Tabela 27: Na podlagi česa si izbereš knjigo za branje po svojem izboru? – Številčno po spolu

Učenci si knjige za branje po lastnem izboru največkrat izberejo po naslovu (25 % učencev) in po debelini knjige (19 %), kar 34 % pa jih je izbralo možnost, da sami napišejo odgovor. Učenke si knjigo največkrat izberejo po obnovi na zadnji platnici in po naslovu (graf 16).

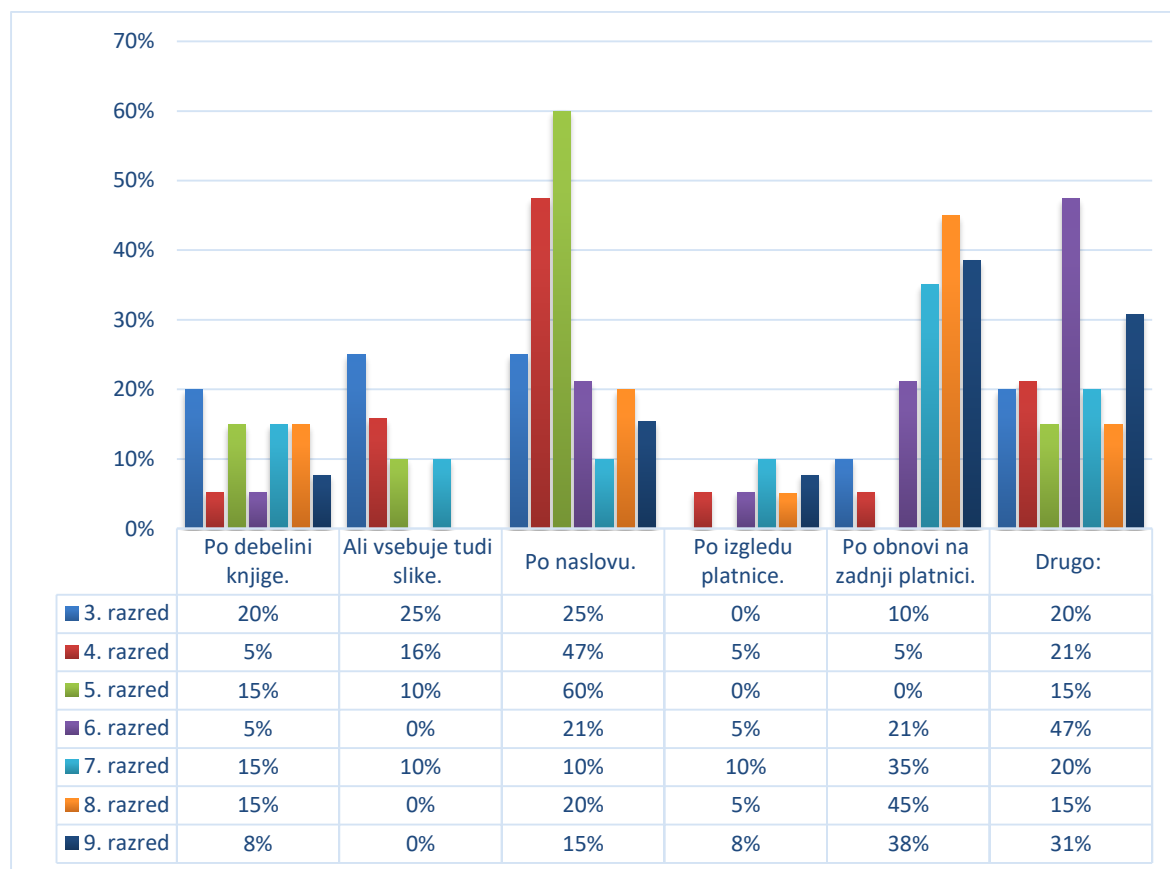

Graf 16: Na podlagi česa si izbereš knjigo za branje po svojem izboru? – Deleži po spolu

NA PODLAGI ČESA SI IZBEREŠ KNJIGO ZA BRANJE PO SVOJEM IZBORU?	RAZRED							SKUPAJ
	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	
Po debelini knjige.	4	1	3	1	3	3	1	16
Ali vsebuje tudi slike.	5	3	2	0	2	0	0	12
Po naslovu.	5	9	12	4	2	4	2	38
Po izgledu platnice.	0	1	0	1	2	1	1	6
Po obnovi na zadnji platnici.	2	1	0	4	7	9	5	28
Drugo:	4	4	3	9	4	3	4	31
SKUPAJ PO RAZREDIH	20	19	20	19	20	20	13	131

Tabela 28: Na podlagi česa si izbereš knjigo za branje po svojem izboru? – Številčno po razredih

Delež učencev in učenek, ki si knjigo za branje izberejo na podlagi naslova, je najvišji v razredih prve in druge triade (graf 17), v razredih zadnje triade pa si bralci knjigo izberejo na podlagi obnove na zadnji platnici. Ta podatek se mi zdi zelo zanimiv. Mlajši učenci verjetno najprej opazijo naslov, se nad njim navdušijo in se odločijo, da bodo knjigo prebrali.

Graf 17: Na podlagi česa si izbereš knjigo za branje po svojem izboru? – Deleži po razredu

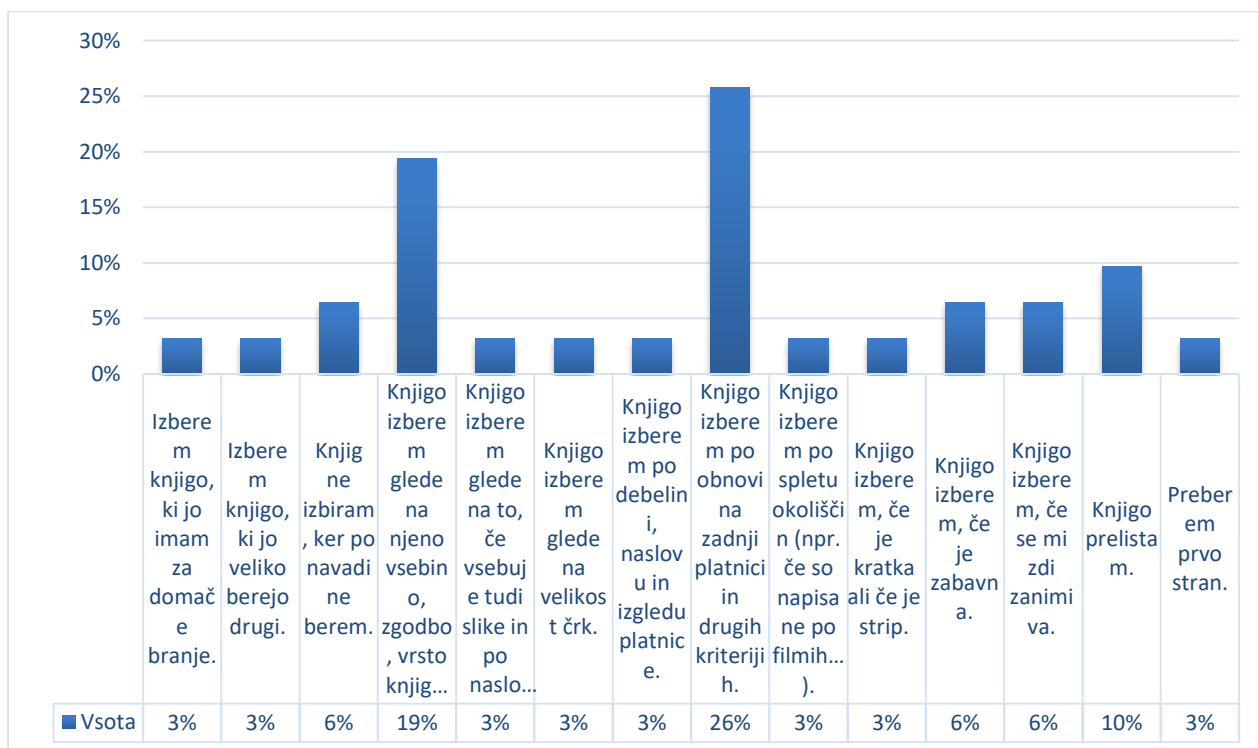
24 % anketirancev pri odgovoru na 5. vprašanje ni izbralo enega od ponujenih odgovorov. Odgovorili so s kombinacijo več ponujenih odgovorov ali pa so zapisali svoj odgovor (tabela 29).

DRUGO:	UČENCI	UČENKE
Knjigo prelistam.	1	2
Knjigo izberem, če se mi zdi zanimiva.	1	1
Knjigo izberem glede na njeno vsebino, zgodbo, vrsto knjige (npr. fantazija, avantura ...)	5	1
Knjigo izberem, če je zabavna.	1	1
Izberem knjigo, ki jo veliko berejo drugi.	1	0
Knjigo izberem po obnovi na zadnji platnici in po debelini.	1	0
Knjigo izberem po obnovi na zadnji platnici in po naslovu.	1	2
Knjigo izberem glede na to, če vsebuje tudi slike in po naslovu.	1	0
Knjigo izberem po obnovi na zadnji platnici in po vsebini.	1	0

Preberem prvo stran.	1	0
Knjigo izberem po obnovi na zadnji platnici in po zanimivosti.	0	1
Knjigo izberem, če je kratka ali če je strip.	0	1
Izberem knjigo, ki jo imam za domače branje.	1	0
Knjigo izberem po obnovi na zadnji strani, debelini in naslovu.	1	0
Knjigo izberem glede na velikost črk.	0	1
Knjig ne izbiram, ker po navadi ne berem.	2	0
Knjigo izberem po spletu okoliščin (npr. če sem si že ogledal film).	1	0
Knjigo izberem po debelini, naslovu in izgledu platnice.	1	0
Knjigo izberem po obnovi na zadnji platnici in po izgledu.	0	1
SKUPAJ UČENCI IN UČENKE	20	11

Tabela 29: Na podlagi česa si izbereš knjigo za branje po svojem izboru?

26 % anketirancev, ki so na 5. vprašanje odgovorili z »Drugo« (graf 18), si knjigo za branje po lastnem izboru izbere na podlagi kombinacije obnove na zadnji platnici in še vsaj enega dodanega kriterija (debelina, naslov, vsebina, zanimivost, izgled). Zanimivo se mi je zdelo, da je le en učenec odgovoril, da si določeno knjigo izbere zato, ker jo veliko berejo tudi drugi (tabela 29). Menim, da je to pokazatelj, da se učenci in učenke med sabo ne pogovarjajo veliko o knjigah, ki jih berejo.

Graf 18: Na podlagi česa si izbereš knjigo za branje po svojem izboru?

3.9.5 Po nekaj straneh se ti knjiga ne zdi več zanimiva. Kaj storiš?

Struktura odgovorov na 6. anketno vprašanje po spolu in razredu:

	3. razred		4. razred		5. razred		6. razred		7. razred		8. razred		9. razred	
PO NEKAJ STRANEH SE TI KNJIGA NE ZDI VEČ ZANIMIVA. KAJ STORIŠ?	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
Knjigo vseeno preberem do konca.	4	12	3	6	6	5	3	3	1	0	2	2	1	1
Nekaj časa še berem; če je še vedno nezanimiva, preneham z branjem.	2	1	6	4	2	6	4	5	9	8	7	7	3	7
Takoj preneham brati.	0	1	0	0	0	1	2	2	1	1	2	0	1	0
SKUPAJ UČENCI IN UČENKE	6	14	9	10	8	12	9	10	11	9	11	9	5	8
SKUPAJ PO RAZREDIH	20		19		20		19		20		20		13	

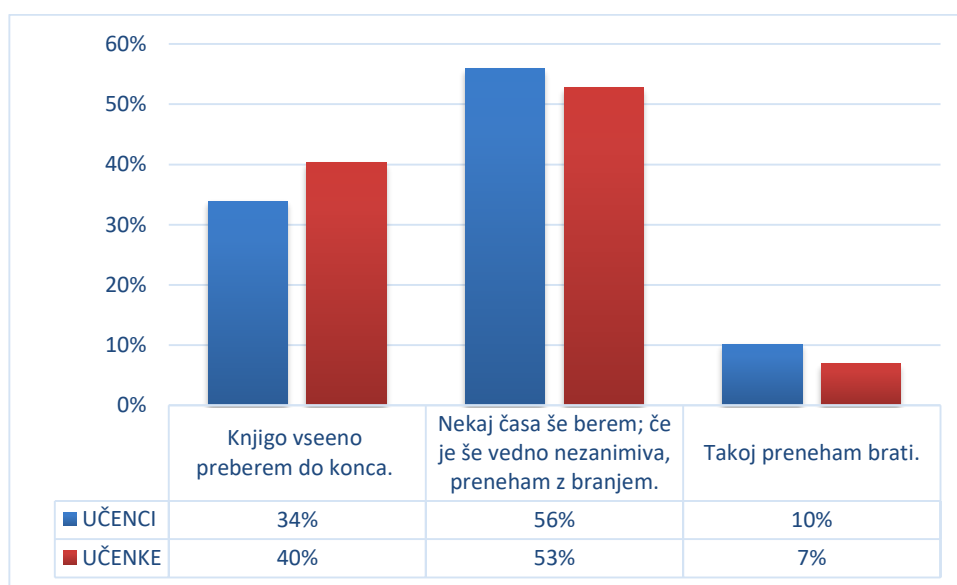
Tabela 30: Po nekaj straneh se ti knjiga ne zdi več zanimiva. Kaj storiš? – Številčno po spolu in razredu

71 od 131 anketirancev (tabela 31) (skupaj 54 %) knjigo, ki se jim po nekaj straneh ne zdi zanimiva, še nekaj časa berejo in če je knjiga še vedno nezanimiva, prenehajo z branjem. Tudi drugi del hipoteze št. 5, ki pravi, da osnovnošolci prenehajo z branjem, če se jim knjiga po nekaj straneh ne zdi zanimiva, je ovržen. Le 8 % učencev in učenk nezanimivo knjigo takoj preneha brati. Lepo je, da večina bralcev ne preneha takoj z branjem, če se jim zdi vsebina knjige nezanimiva, ampak se vseeno potrudijo brati dalje. Tudi meni se je že zgodilo, da je bila knjiga na začetku nezanimiva in z branjem sem takoj prenehala, tako da me je rezultat ankete presenetil.

PO NEKAJ STRANEH SE TI KNJIGA NE ZDI VEČ ZANIMIVA. KAJ STORIŠ?	UČENCI	UČENKE	SKUPAJ
Knjigo vseeno preberem do konca.	20	29	49
Nekaj časa še berem; če je še vedno nezanimiva, preneham z branjem.	33	38	71
Takoj preneham brati.	6	5	11
SKUPAJ UČENCI IN UČENKE	59	72	131

Tabela 31: Po nekaj straneh se ti knjiga ne zdi več zanimiva. Kaj storiš? – Številčno po spolu

Delež učencev in učenk, ki še nekaj časa berejo nezanimivo knjigo in potem prenehajo z branjem, če vsebina ne postane zanimivejša, je približno enak (graf 19). Delež učenk, ki knjigo preberejo do konca, tudi če ni zanimiva, je višji od deleža učencev. Z branjem nezanimive knjige pa v večjem deležu takoj prenehajo učenci.

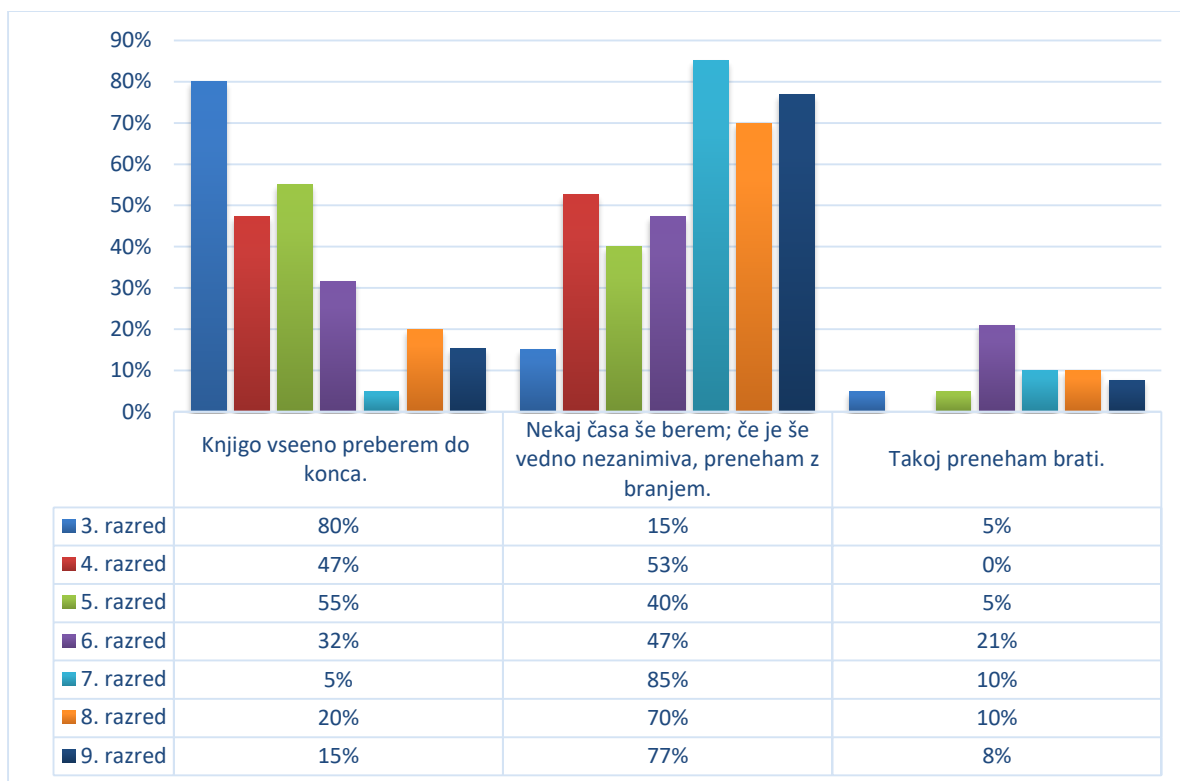

Graf 19: Po nekaj straneh se ti knjiga ne zdi več zanimiva. Kaj storiš? – Deleži po spolu

V 3. razredu kar 80 % učencev in učenk nezanimivo knjigo prebere do konca (graf 20). Ta delež se v višjih razredih postopoma zmanjšuje. Menim, da v nižjih razredih učenci in učenke knjige berejo skupaj s starši, ki jih motivirajo, da knjigo preberejo do konca, tudi če jim ni zanimiva. Pri starejših učencih starši verjetno nimajo več veliko vpliva na branje. Delež učencev, ki takoj prenehajo z branjem nezanimive knjige, je višji v razredih 6.–9. kot pa v razredih 3.–5.

PO NEKAJ STRANEH SE TI KNJIGA NE ZDI VEČ ZANIMIVA. KAJ STORIŠ?	RAZRED							SKUPAJ
	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	
Knjigo vseeno preberem do konca.	16	9	11	6	1	4	2	49
Nekaj časa še berem; če je še vedno nezanimiva, preneham z branjem.	3	10	8	9	17	14	10	71
Takoj preneham brati.	1	0	1	4	2	2	1	11
SKUPAJ PO RAZREDIH	20	19	20	19	20	20	13	131

Tabela 32: Po nekaj straneh se ti knjiga ne zdi več zanimiva. Kaj storiš? – Številčno po razredih

Graf 20: Po nekaj straneh se ti knjiga ne zdi več zanimiva. Kaj storiš? – Deleži po razredu

3.9.6 Kako bralne navade tvoje družine vplivajo na tvoj odnos do branja?

Struktura odgovorov na 7. anketno vprašanje po spolu in razredu:

	3. razred		4. razred		5. razred		6. razred		7. razred		8. razred		9. razred	
KAKO BRALNE NAVADE TVOJE DRUŽINE VPLIVAJO NA TVOJ ODNOS DO BRANJA?	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
Člani moje družine berejo v prostem času, kar tudi mene spodbudi k branju.	5	9	4	8	3	9	3	6	5	4	5	6	1	6
Člani moje družine berejo v prostem času, vendar jaz vseeno ne berem rad.	0	2	4	0	2	0	4	1	2	4	2	1	2	0
Člani moje družine ne berejo v prostem času, vendar jaz vseeno rad berem.	1	2	1	2	2	2	2	1	0	1	2	1	0	1
Člani moje družine ne berejo v prostem času in tudi jaz ne berem rad.	0	1	0	0	1	1	0	2	4	0	2	1	2	1
SKUPAJ UČENCI IN UČENKE	6	14	9	10	8	12	9	10	11	9	11	9	5	8
SKUPAJ PO RAZREDIH	20		19		20		19		20		20		13	

Tabela 33: Kako bralne navade tvoje družine vplivajo na tvoj odnos do branja? – Številčno po spolu in razredu

Hipoteza št. 4, ki pravi, da branje družine vpliva na to, da osnovnošolci berejo knjige (imajo bralne navade), se potrди, saj

- več kot polovico anketiranih učencev in učenk spodbudi k branju to, da člani njihovih družin berejo v prostem času in
- 11 % učencev in učenk ne bere rado, saj tudi člani njihovih družin ne berejo v prostem času (tabela 34).

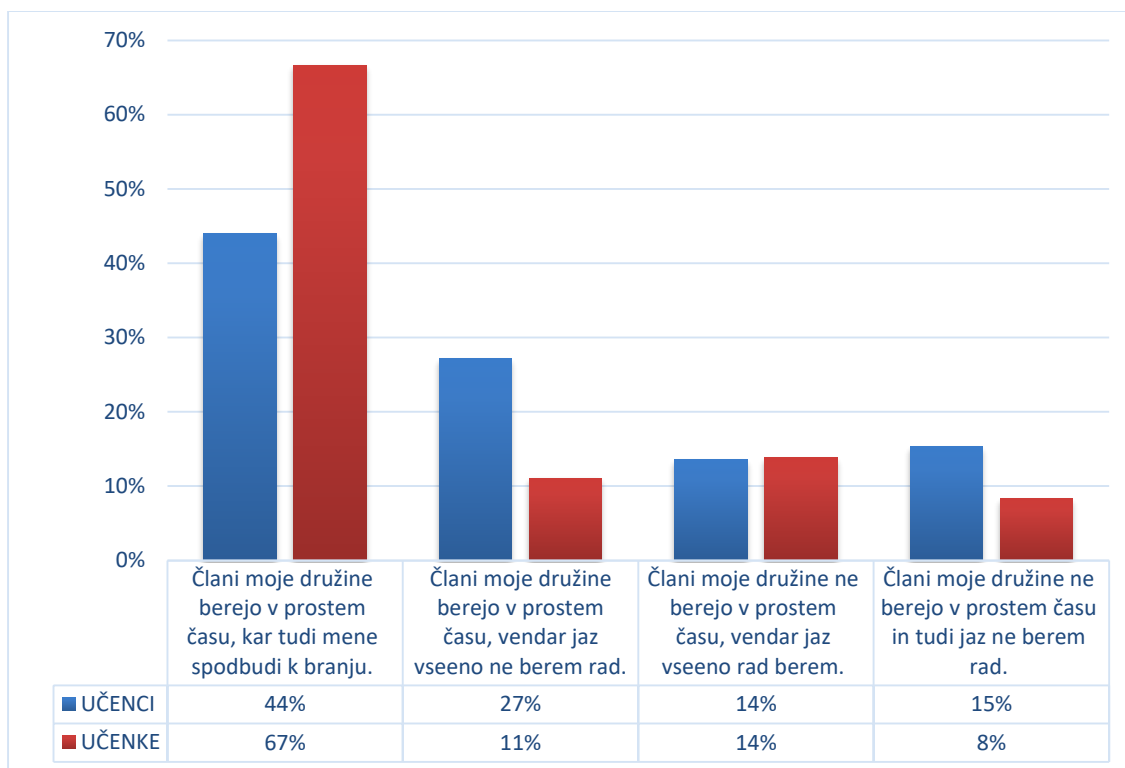
Odnos do branja skupaj 42 anketirancev od 131 (32 %) je drugačen od odnosa do branja njihovih družinskih članov.

KAKO BRALNE NAVADE TVOJE DRUŽINE VPLIVAJO NA TVOJ ODNOS DO BRANJA?	UČENCI	UČENKE	SKUPAJ
Člani moje družine berejo v prostem času, kar tudi mene spodbudi k branju.	26	48	74
Člani moje družine berejo v prostem času, vendar jaz vseeno ne berem rad.	16	8	24
Člani moje družine ne berejo v prostem času, vendar jaz vseeno rad berem.	8	10	18
Člani moje družine ne berejo v prostem času in tudi jaz ne berem rad.	9	6	15
SKUPAJ UČENCI IN UČENKE	59	72	131

Tabela 34: Kako bralne navade tvoje družine vplivajo na tvoj odnos do branja? – Številčno po spolu

Družine 98 anketiranih učencev in učenk bere v prostem času (tabela 34), to je skoraj $\frac{3}{4}$, kar me veseli. Tudi pri nas doma ostali člani družine občasno berejo v prostem času (več v poletnih mesecih), kar tudi mene spodbudi, da vzamem v roke knjigo, zato me rezultat ankete ni presenetil.

Delež tistih, katerih družina bere v prostem času, kar k branju spodbudi tudi njih, je veliko večji pri učenkah (67 %). Delež, ko člani družine berejo v prostem času, anketiranci pa vseeno ne berejo radi, je višji pri učencih (27 %) (graf 21).

Graf 21: Kako bralne navade tvoje družine vplivajo na tvoj odnos do branja? – Deleži po spolu

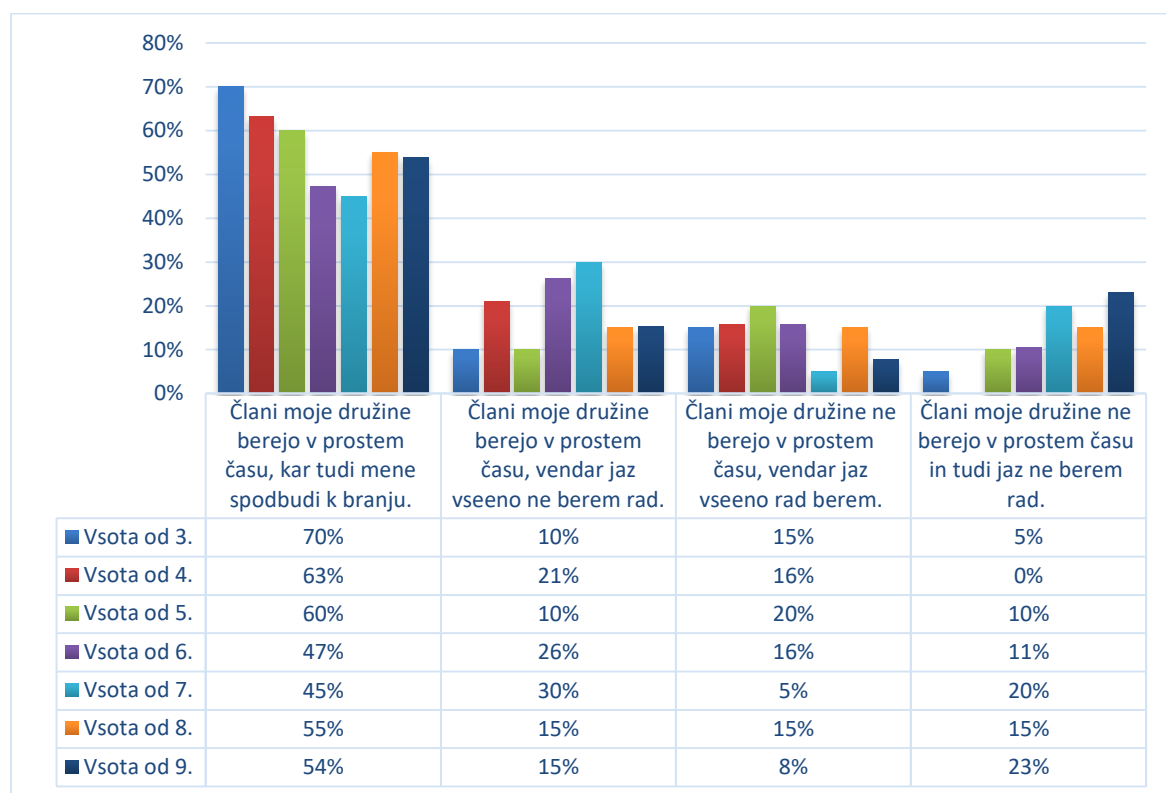
KAKO BRALNE NAVADE TVOJE DRUŽINE VPLIVAJO NA TVOJ ODNOS DO BRANJA?	RAZRED							SKUPAJ
	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	
Člani moje družine berejo v prostem času, kar tudi mene spodbudi k branju.	14	12	12	9	9	11	7	74
Člani moje družine berejo v prostem času, vendar jaz vseeno ne berem rad.	2	4	2	5	6	3	2	24
Člani moje družine ne berejo v prostem času, vendar jaz vseeno rad berem.	3	3	4	3	1	3	1	18
Člani moje družine ne berejo v prostem času in tudi jaz ne berem rad.	1	0	2	2	4	3	3	15
SKUPAJ UČENCI IN UČENKE	20	19	20	19	20	20	13	131

Tabela 35: Kako bralne navade tvoje družine vplivajo na tvoj odnos do branja? – Številčno po razredu

Skupaj 18 anketiranih učencev in učenk (ali skoraj 14 %) rado bere, čeprav člani njihovih družin ne berejo radi (tabela 35), kar je zelo pohvalno.

Odgovor, da člani družin berejo v prostem času, kar k branju spodbudi tudi osnovnošolce, prevladuje v vseh razredih (graf 22). Najvišji je v 3., 4. in 5.

razredu. Menim, da zato, ker pri tej starosti učenci in učenke še želijo posnemati starše.

Graf 22: Kako bralne navade tvoje družine vplivajo na tvoj odnos do branja? – Deleži po razredu

3.9.7 Kje si običajno izposodiš knjige?

Struktura odgovorov na 8. anketno vprašanje po spolu in razredu:

	3. razred		4. razred		5. razred		6. razred		7. razred		8. razred		9. razred	
KJE SI OBIČAJNO IZPOSODIŠ KNJIGE?	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
V šolski knjižnici.	5	7	6	4	3	4	1	4	2	2	4	3	0	2
V Osrednji knjižnici Celje.	0	5	3	5	5	7	5	3	9	7	5	6	3	5
Knjige kupim.	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0
Izposodim si jih od prijatelja.	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Drugo:	0	0	0	0	0	1	3	3	0	0	1	0	1	1
SKUPAJ UČENCI IN UČENKE	6	14	9	10	8	12	9	10	11	9	11	9	5	8
SKUPAJ PO RAZREDIH	20		19		20		19		20		20		13	

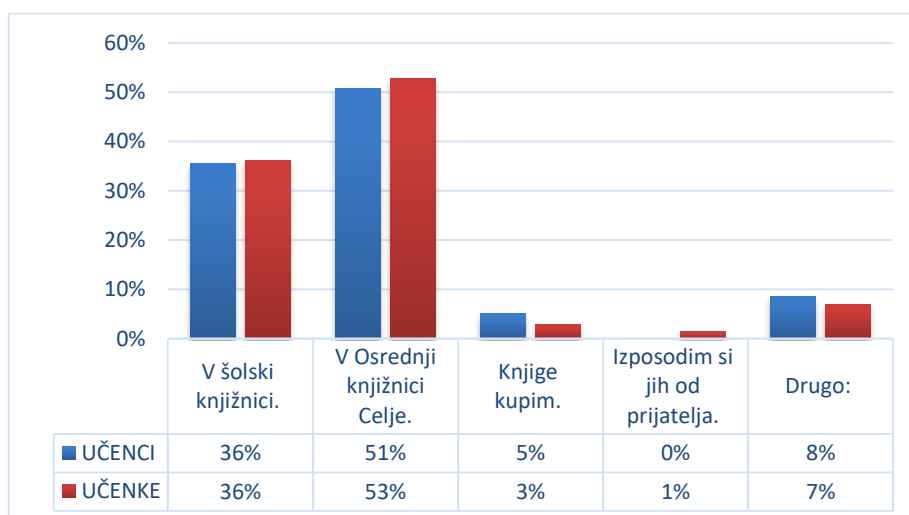
Tabela 36: Kje si običajno izposodiš knjige? – Številčno po spolu in razredu

Več kot polovica anketiranih si knjige običajno izposodi v Osrednji knjižnici Celje (tabela 37), 36 % pa v šolski knjižnici. Hipoteza št. 6, ki pravi, da si osnovnošolci večino knjig izposodijo v šolski knjižnici, je ovržena. Rezultat ankete me ni presenetil. Tudi jaz si knjige vedno izposodim v Osrednji knjižnici Celje, ker imajo tam večjo izbiro knjig, kar mi koristi tudi pri šolskih obveznostih (npr. priprava govornih nastopov).

KJE SI OBIČAJNO IZPOSODIŠ KNJIGE?	UČENCI	UČENKE	SKUPAJ
V šolski knjižnici.	21	26	47
V Osrednji knjižnici Celje.	30	38	68
Knjige kupim.	3	2	5
Izposodim si jih od prijatelja.	0	1	1
Drugo:	5	5	10
SKUPAJ UČENCI IN UČENKE	59	72	131

Tabela 37: Kje si običajno izposodiš knjige? – Številčno po spolu

Primerjava po spolu pokaže, da sta deleža približno enaka tako pri tistih, ki si knjige večinoma izposodijo v šolski knjižnici, in pri tistih, ki si jih izposodijo v Osrednji knjižnici Celje (graf 23). Knjige kupi le 4 % anketiranih, le ena učenka pa si jih izposodi od prijateljev (tabela 37).

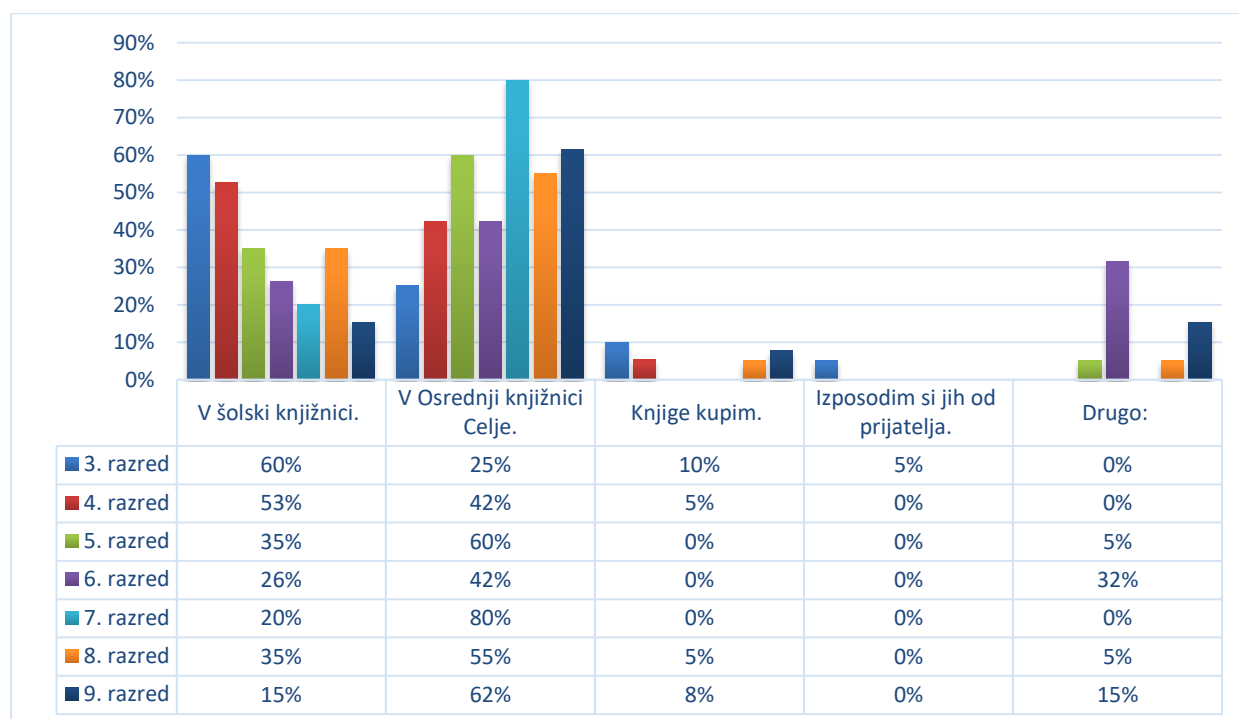

Graf 23: Kje si običajno izposodiš knjige? – Deleži po spolu

V 3. in 4. razredu si bralci knjige večinoma izposodijo v šolski knjižnici, od 5. razreda dalje pa večino izposoj opravijo v Osrednji knjižnici Celje (graf 24). Menim, da je delež izposoj v šolski knjižnici višji v nižjih razredih, ker učenci in učenke obiskujejo šolsko knjižnico skupaj s sošolci in se na tak način družijo.

KJE SI OBIČAJNO IZPOSODIŠ KNJIGE?	RAZRED							SKUPAJ
	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	
V šolski knjižnici.	12	10	7	5	4	7	2	47
V Osrednji knjižnici Celje.	5	8	12	8	16	11	8	68
Knjige kupim.	2	1	0	0	0	1	1	5
Izposodim si jih od prijatelja.	1	0	0	0	0	0	0	1
Drugo:	0	0	1	6	0	1	2	10
SKUPAJ UČENCI IN UČENKE	20	19	20	19	20	20	13	131

Tabela 38: Kje si običajno izposodiš knjige? – Številčno po razredu

Graf 24: Kje si običajno izposodiš knjige? – Deleži po razredu

Deset učencev je na 8. vprašanje odgovorilo z odgovorom »Drugo« – napisali so, da si knjige običajno izposodijo:

DRUGO:	UČENCI	UČENKE
V osrednji in šolski knjižnici.	4	3
Sploh si jih ne izposodim.	0	1
V šolski knjižnici naše šole in v šolski knjižnici druge OŠ.	0	1
V osrednji knjižnici in od prijateljev.	1	0
SKUPAJ UČENCI IN UČENKE	5	5

Tabela 39: Kje si običajno izposodiš knjige? – Številčno po spolu

3.9.8 Ali sodeluješ v projektu Bralna značka?

Struktura odgovorov na 9. anketno vprašanje po spolu in razredu:

	3. razred		4. razred		5. razred		6. razred		7. razred		8. razred		9. razred	
ALI SODELUJEŠ V PROJEKTU BRALNA ZNAČKA?	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
Da, vsako leto.	4	14	8	8	5	6	5	4	5	6	2	5	1	1
Da, vendar ne vsako leto. Zakaj?	1	0	0	0	0	5	0	4	1	2	3	3	1	2
Ne. Zakaj?	1	0	1	2	3	1	4	2	5	1	6	1	4	4
SKUPAJ UČENCI IN UČENKE	6	14	9	10	8	12	9	10	11	9	11	9	6	7
SKUPAJ PO RAZREDIH	20		19		20		19		20		20		13	

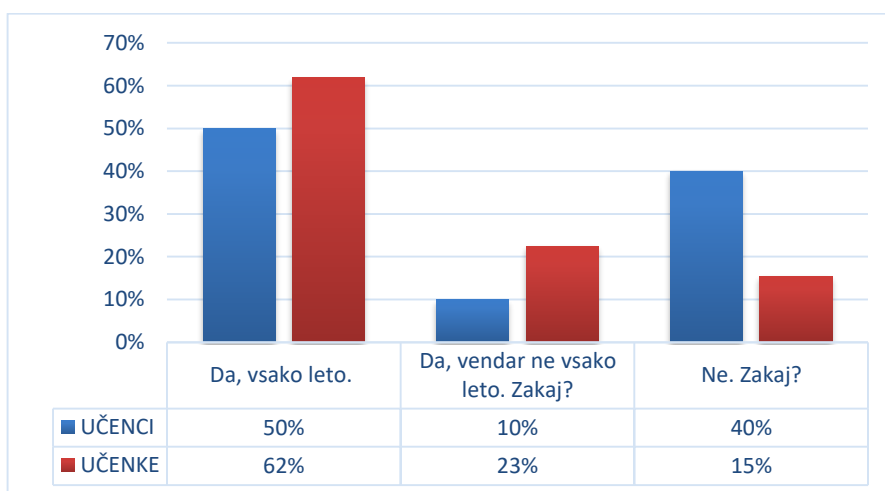
Tabela 40: Ali sodeluješ v projektu Bralna značka? – Številčno po spolu in razredu

Dobra polovica učencev in učenk vsako leto sodeluje v projektu Bralna značka, 17 % jih sodeluje, vendar ne vsako leto, dobra četrtina anketirancev pa pri bralni znački sploh ne sodeluje (tabela 41). Rezultat me je malo presenetil. Pričakovala sem, da bo največ anketirancev odgovorilo, da pri bralni znački sodelujejo, vendar ne vsako leto.

ALI SODELUJEŠ V PROJEKTU BRALNA ZNAČKA?	UČENCI	UČENKE	SKUPAJ
Da, vsako leto.	30	44	74
Da, vendar ne vsako leto. Zakaj?	6	16	22
Ne. Zakaj?	24	11	35
SKUPAJ UČENCI IN UČENKE	60	71	131

Tabela 41: Ali sodeluješ v projektu Bralna značka? – Številčno po spolu

Bralno značko v večjem deležu osvajajo učenke (graf 25). Vsako leto sodeluje 12 % več učenk kot učencev, občasno pa za 13 % več učenk kot učencev. Pri bralni znački žal ne sodeluje kar 40 % vseh učencev. Ta delež se mi zdi zelo visok.

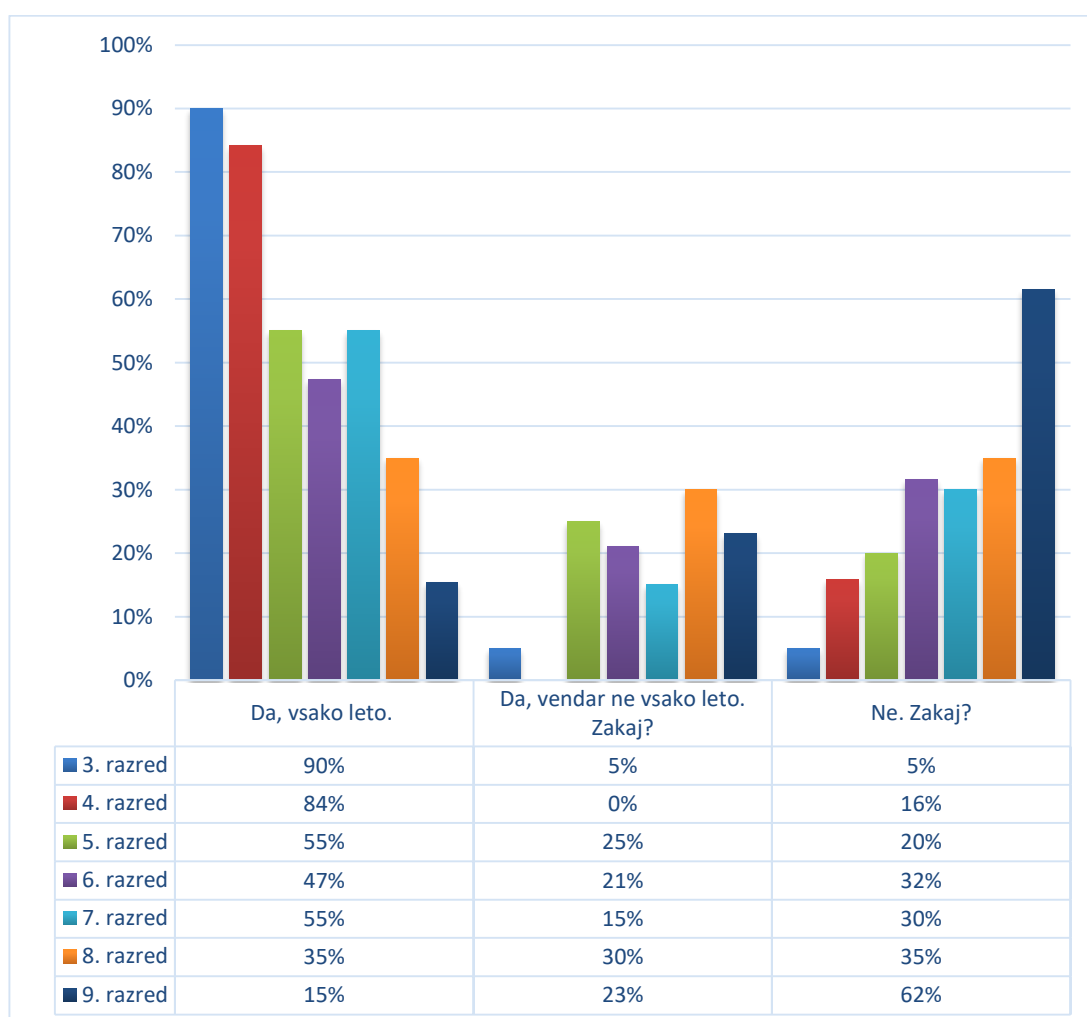

Graf 25: Ali sodeluješ v projektu Bralna značka? – Deleži po spolu

	RAZRED							
ALI SODELUJEŠ V PROJEKTU BRALNA ZNAČKA?	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	SKUPAJ
Da, vsako leto.	18	16	11	9	11	7	2	74
Da, vendar ne vsako leto. Zakaj?	1	0	5	4	3	6	3	22
Ne. Zakaj?	1	3	4	6	6	7	8	35
SKUPAJ UČENCI IN UČENKE	20	19	20	19	20	20	13	131

Tabela 42: Ali sodeluješ v projektu Bralna značka? – Številčno po razredu

Iz grafa št. 26 je razvidno, da kar 95 % tretješolcev sodeluje pri projektu Bralna značka (90 % celo vsako leto). Delež tistih, ki bralno značko redno osvajajo, v višjih razredih vztrajno pada. Vsako leto pri bralni znački sodeluje le še 15 % devetošolcev. Z višjimi razredi se povečuje tudi delež učencev in učenk, ki sicer sodelujejo pri bralni znački, vendar ne več vsako leto – ta delež je povprečno 17 %. Delež tistih, ki pri bralni znački sploh ne sodelujejo, raste z višjimi razredi; v 9. razredu je delež kar 62 %.

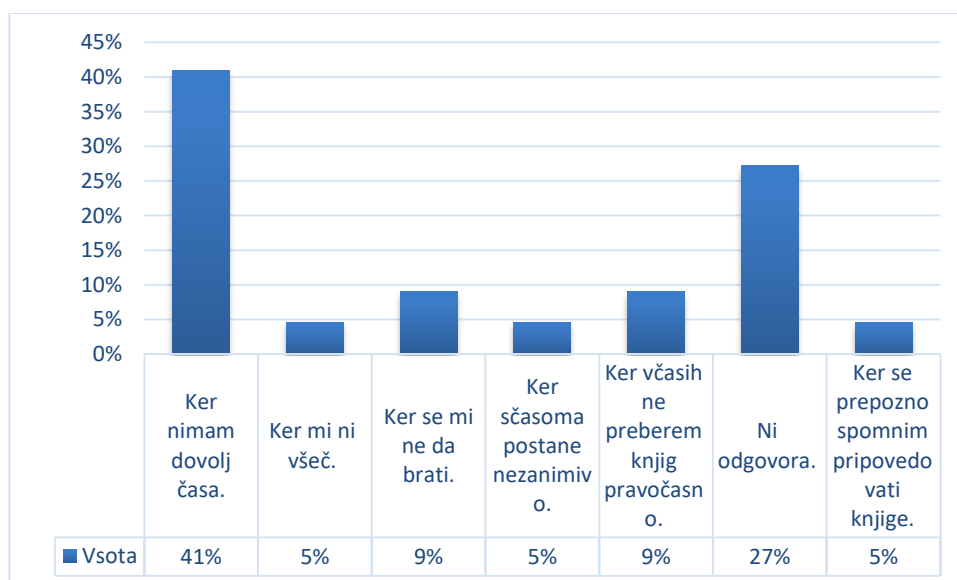
Graf 26: Ali sodeluješ v projektu Bralna značka? – Deleži po razredu

22 od 131 anketirancev je odgovorilo, da sicer sodelujejo pri projektu Bralna značka, vendar ne vsako leto. Kot razloge so navedli:

DA, Vendar ne vsako leto. Zakaj?	UČENCI	UČENKE
Ker nimam dovolj časa.	2	7
Ker mi ni všeč.	0	1
Ker se mi ne da brati.	1	1
Ker sčasoma postane nezanimivo.	0	1
Ker včasih ne preberem knjig pravočasno.	1	1
Ni odgovora.	2	4
Ker se prepozno spomnim pripovedovati knjige.	0	1
SKUPAJ UČENCI IN UČENKE	6	16

Tabela 43: Ali sodeluješ v projektu Bralna značka? – Številčno po spol

Največ učencev in učenk le občasno osvaja bralno značko, ker nimajo dovolj časa za branje (graf 27). Predvidevam, da zato, ker porabijo veliko časa za učenje in izvenšolske dejavnosti. Eni učenki postane sodelovanje sčasoma nezanimivo (tabela 43). Ta odgovor se mi je zdel zanimiv, saj je meni sodelovanje vsako leto zanimivejše. Dva anketiranca sta odgovorila, da včasih knjig ne prebereta pravočasno – škoda je, da se ne potrudita. Žal kar 27 % tistih, ki so na 9. vprašanje odgovorili, da sodelujejo pri bralni znački, vendar ne vsako leto (tj. 6 učencev), ni navedlo razloga za to.

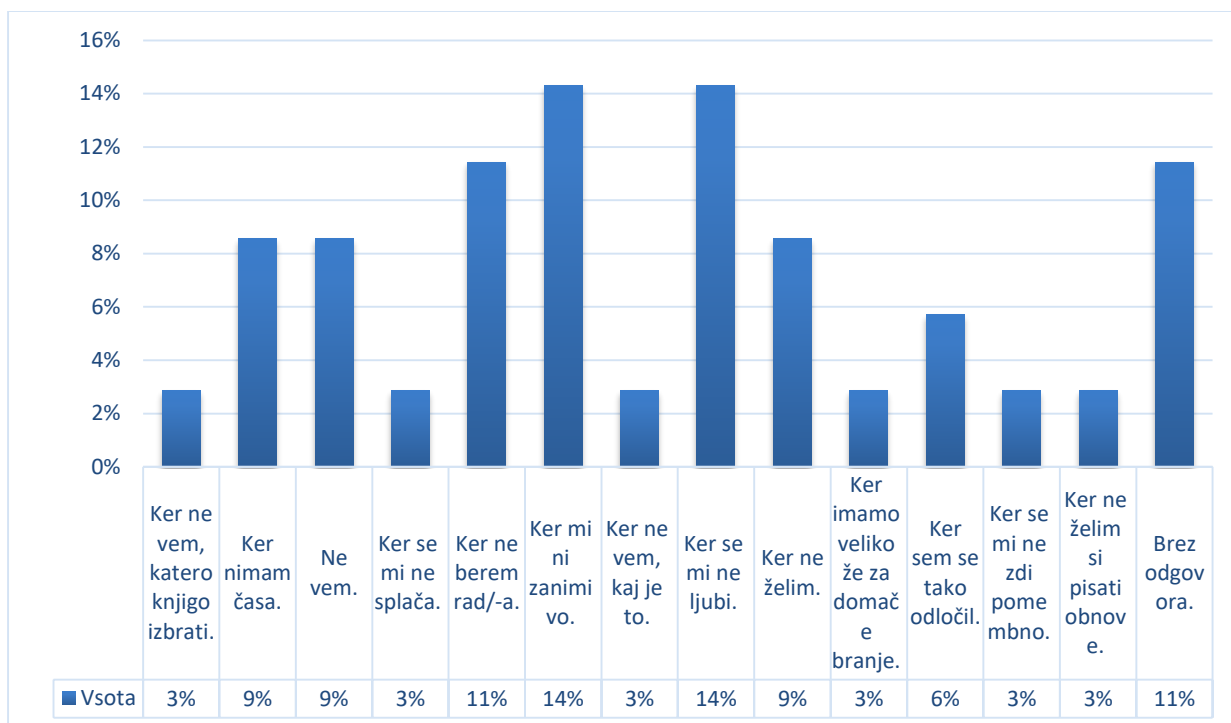
Graf 27: Ali sodeluješ v projektu Bralna značka?

35 od 131 anketirancev je odgovorilo, da pri projektu Bralna značka ne sodeluje. Kot razloge so navedli:

NE. ZAKAJ?	UČENCI	UČENKE
Ker ne vem, katero knjigo izbrati.	1	0
Ker nimam časa.	1	2
Ne vem.	3	0
Ker se mi ne splača.	1	0
Ker ne berem rad/-a.	3	1
Ker mi ni zanimivo.	3	2
Ker ne vem, kaj je to.	1	0
Ker se mi ne ljubi.	4	1
Ker ne želim.	2	1
Ker imamo veliko že za domače branje.	0	1
Ker sem se tako odločil.	2	0
Ker se mi ne zdi pomembno.	1	0
Ker ne želim si pisati obnove.	0	1
Brez odgovora.	2	2
SKUPAJ UČENCI IN UČENKE	24	11

Tabela 44: Ali sodeluješ v projektu Bralna značka? – Številno po spolu

28 % tistih, ki so odgovorili, da ne sodelujejo pri bralni znački, je kot razlog navedlo, da se jim ne ljubi ali pa se jim ne zdi zanimivo (graf 28). 11 % ne sodeluje, ker ne berejo radi. En učenec je celo odgovoril, da ne ve, kaj je bralna značka (tabela 44), česar ravno ne verjamem, saj so nam učitelji o bralni znački veliko govorili. Zanimiv se mi je zdel odgovor ene učenke, da ne sodeluje pri bralni znački, ker ne želi pisati obnove. Pisanje obnove ni potrebno, saj se obnova le ustno pove. Zanimiv je tudi odgovor, da učenec ne ve, katero knjigo izbrati. Če bi za nasvet prosil učiteljico ali knjižničarko, bi dobil veliko idej. Užalostil pa me je odgovor učenca, da ne sodeluje, ker se mu to ne splača. S tem se ne strinjam, saj osvojena bralna značka prinese osebno zadovoljstvo, ki je vredno veliko.

Graf 28: Ali sodeluješ v projektu Bralna značka?

3.9.9 Če si na prejšnje vprašanje odgovoril z a) ali b), odgovori tudi na to vprašanje. Ali ti udeležba na knjižnem sejmu in na noči branja dajeta spodbudo, da opraviš bralno značko?

Struktura odgovorov na 10. anketno vprašanje po spolu in razredu:

	3. razred		4. razred		5. razred		6. razred		7. razred		8. razred		9. razred	
ALI TI UDELEŽBI NA KNJIŽNEM SEJMU IN NA NOČI BRANJA DAJETA SPODBUDO, DA OPRAVIŠ BRALNO ZNAČKO?	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
Da, bralno značko opravljam samo zaradi knjižnega sejma in noči branja.	3	5	2	2	2	6	1	1	2	3	3	1	0	0
Da, vendar bi bralno značko opravljal tudi, če te dodatne spodbude ne bi bilo.	2	9	5	5	2	3	4	6	3	5	1	5	1	2
Ne.	0	0	1	1	1	2	0	1	1	0	1	2	1	1
SKUPAJ UČENCI IN UČENKE	5	14	8	8	5	11	5	8	6	8	5	8	2	3
SKUPAJ PO RAZREDIH	19		16		16		13		14		13		5	

Tabela 45: Ali ti udeležba na knjižnem sejmu in noči branja dajeta spodbudo, da opraviš bralno značko?

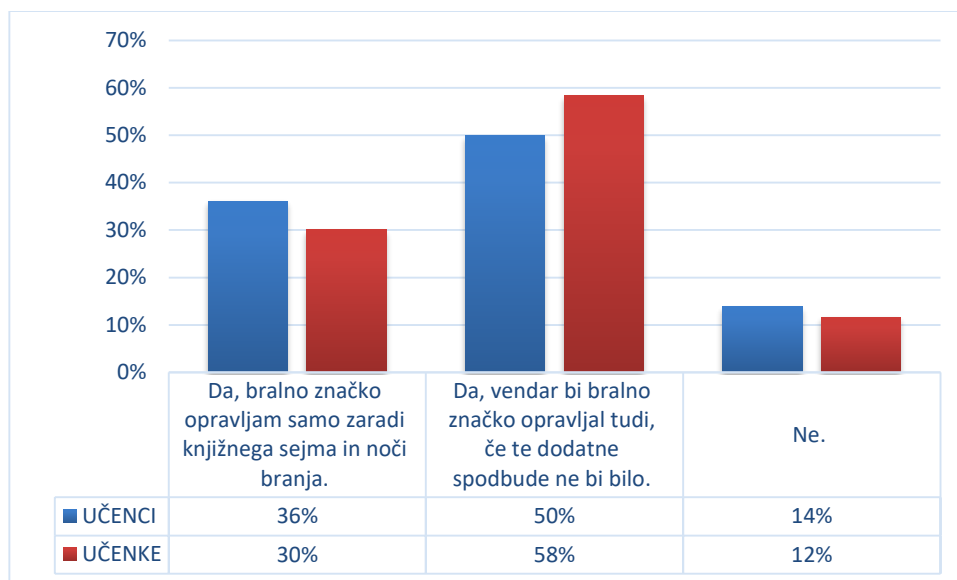
– Številčno po spolu in razredu

ALI TI UDELEŽBI NA KNJIŽNEM SEJMU IN NA NOČI BRANJA DAJETA SPODBUDO, DA OPRAVIŠ BRALNO ZNAČKO?	MOŠKI	ŽENSKE	SKUPAJ
Da, bralno značko opravljam samo zaradi knjižnega sejma in noči branja.	13	18	31
Da, vendar bi bralno značko opravljal tudi, če te dodatne spodbude ne bi bilo.	18	35	53
Ne.	5	7	12
SKUPAJ UČENCI IN UČENKE	36	60	96

Tabela 46: Ali ti udeležba na knjižnem sejmu in noči branja dajeta spodbudo, da opraviš bralno značko?
– Številčno po spolu

Samo 12 od skupno 96 učencev in učenk, ki vsaj občasno opravijo bralno značko, udeležba na knjižnem sejmu in noči branja ne predstavlja spodbude za opravljanje bralne značke. Hipoteza št. 2, ki pravi, da sta knjižni sejem in noč branja spodbuda osnovnošolcem za osvajanje bralne značke, je potrjena, saj sta kar 87 % anketirancem ta dva dogodka spodbuda za sodelovanje pri projektu Bralna značka (tabela 46). Z rezultatom ankete se strinjam, saj sta noč branja in knjižni sejem tudi zame motivacija, da bralno značko osvojim vsako leto čim prej, še pred jesenskimi počitnicami.

Veseli pa me, da bi kar 54 % anketirancev (graf 29), ki vsaj občasno sodelujejo pri bralni znački, le-to opravljal tudi, če spodbude v obliki noči branja in knjižnega sejma ne bi bilo. Delež tistih, ki bralno značko opravljal zgolj zaradi nagrad (knjižni sejem, noč branja) in tistih, katerim ta dva dogodka sploh ne predstavljata spodbude za osvajanje bralne značke, je malo višji pri učencih. Delež tistih, ki bi bralno značko opravljali tudi brez spodbud, pa je pri učenkah za 8 % višji kot pri učencih.

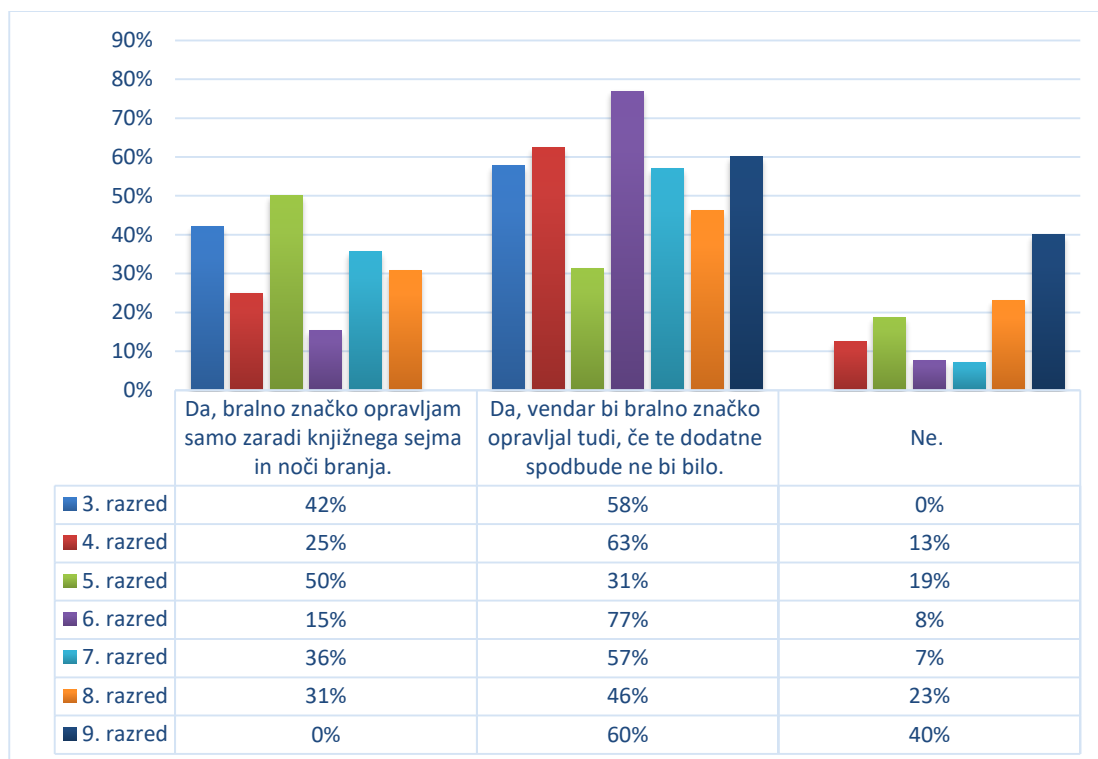

Graf 29: Ali ti udeležba na knjižnem sejmu in noči branja dajeta spodbudo, da opraviš bralno značko?
– Deleži po spolu

ALI TI UDELEŽBI NA KNJIŽNEM SEJMU IN NA NOČI BRANJA DAJETA SPODBUDO, DA OPRAVIŠ BRALNO ZNAČKO?	RAZRED							SKUPAJ
	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	
Da, bralno značko opravljam samo zaradi knjižnega sejma in noči branja.	8	4	8	2	5	4	0	31
Da, vendar bi bralno značko opravljal tudi, če te dodatne spodbude ne bi bilo.	11	10	5	10	8	6	3	53
Ne.	0	2	3	1	1	3	2	12
SKUPAJ UČENCI IN UČENKE	19	16	16	13	14	13	5	96

Tabela 47: Ali ti udeležba na knjižnem sejmu in noči branja dajeta spodbudo, da opraviš bralno značko?
– Številčno po razredu

Rezultati ankete so pokazali, da devetošolci bralne značke ne opravljajo zgolj zaradi spodbude v obliki knjižnega sejma in noči branja, kar je pohvalno. V vseh razredih je delež tistih, ki bi bralno značko opravljali tudi, če dodatne spodbude ne bi bilo, višji od deleža tistih, ki bralno značko opravljajo zgolj zaradi spodbud – razen v 5. razredu, kjer je razmerje ravno obratno (graf 30).

Graf 30: Ali ti udeležba na knjižnem sejmu in noči branja daje spodbudo, da opraviš bralno značko?
– Deleži po razredu

3.9.10 Kako bereš knjige?

Struktura odgovorov na 11. anketno vprašanje po spolu in razredu:

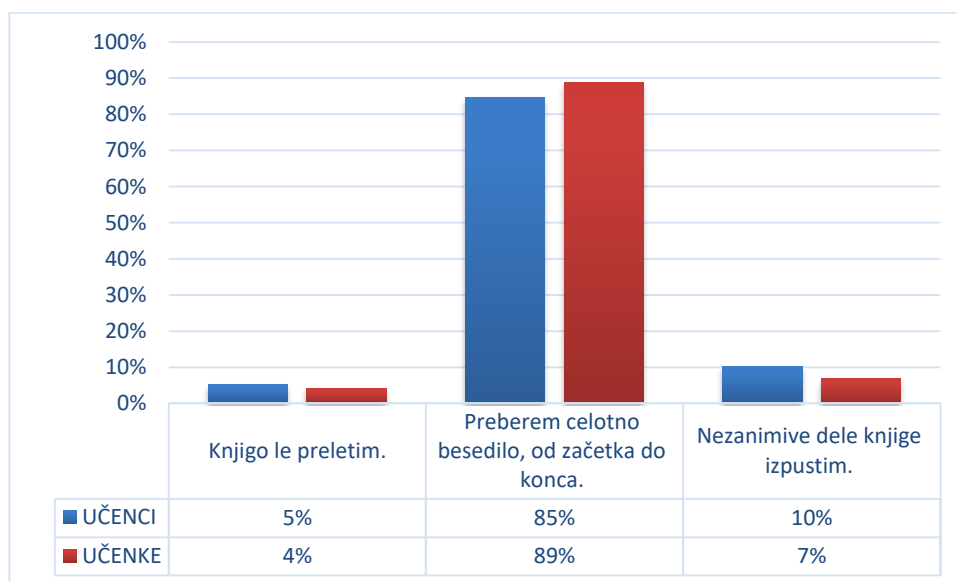
	3. razred		4. razred		5. razred		6. razred		7. razred		8. razred		9. razred	
KAKO BEREŠ KNJIGE?	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
Knjigo le preletim.	0	1	0	0	0	1	1	1	1	0	1	0	0	0
Preberem celotno besedilo, od začetka do konca.	6	12	8	9	8	10	7	8	9	9	8	8	4	8
Nezanimive dele knjige izpustim.	0	1	1	1	0	1	1	1	1	0	2	1	1	0
SKUPAJ UČENCI IN UČENKE	6	14	9	10	8	12	9	10	11	9	11	9	5	8
SKUPAJ PO RAZREDIH	20		19		20		19		20		20		13	

Tabela 48: Kako bereš knjige? – Številčno po spolu in razredu

KAKO BEREŠ KNJIGE?	UČENCI	UČENKE	SKUPAJ
Knjigo le preletim.	3	3	6
Preberem celotno besedilo, od začetka do konca.	50	64	114
Nezanimive dele knjige izpustim.	6	5	11
SKUPAJ UČENCI IN UČENKE	59	72	131

Tabela 49: Kako bereš knjige? – Številčno po spolu

Kar 87 % anketirancev (tabela 49) knjige bere od začetka do konca, brez da bi izpuščali dele besedila, delež učencev in učenk pa je približno enak (graf 31). Delež bralcev, ki pri branju izpušča nezanimive dele besedila, je pri učencih za 3 % višji od učenk. 4,5% učencev in učenk pa knjige le preleti. Rezultat je pričakovan, ker tudi jaz knjigo vedno preberem od začetka do konca, če mi je zanimiva.

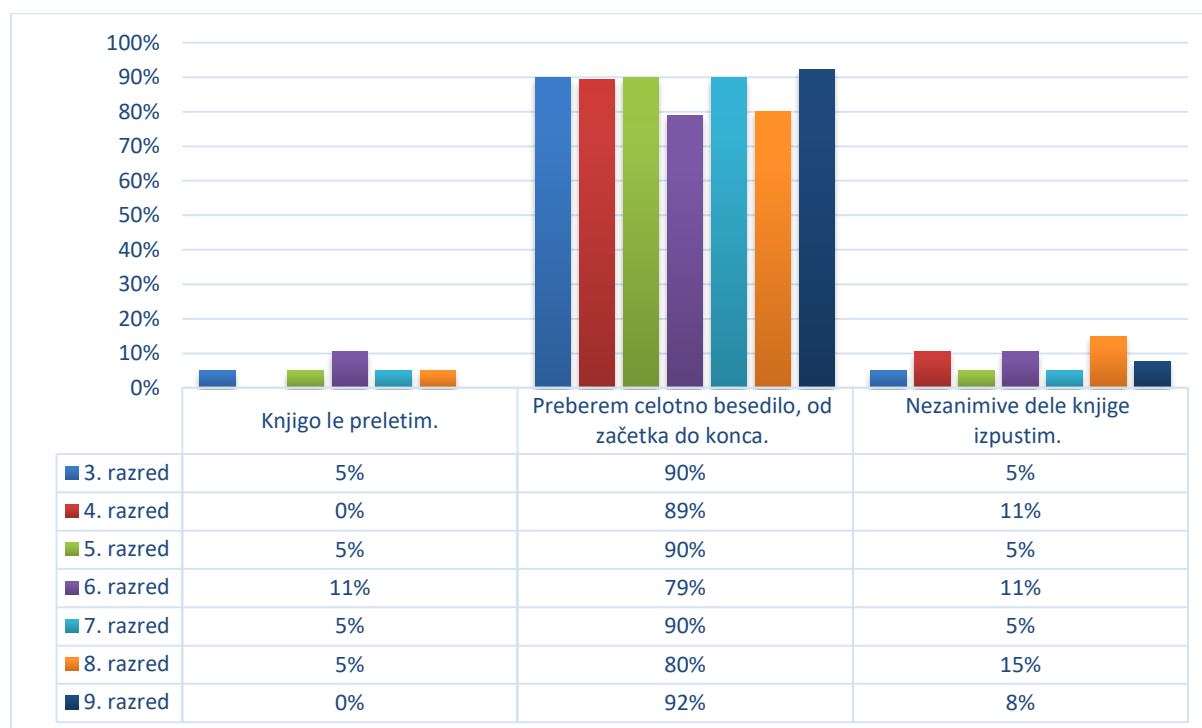

Graf 31: Kako bereš knjige? – Deleži po spolu

KAKO BEREŠ KNJIGE?	RAZRED							SKUPAJ
	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	
Knjigo le preletim.	1	0	1	2	1	1	0	6
Preberem celotno besedilo, od začetka do konca.	18	17	18	15	18	16	12	114
Nezanimive dele knjige izpustim.	1	2	1	2	1	3	1	11
SKUPAJ UČENCI IN UČENKE	20	19	20	19	20	20	13	131

Tabela 50: Kako bereš knjige? – Številčno po razredu

Delež učencev in učenk, ki pri branju ne izpuščajo delov besedila, je v vseh razredih približno enak (graf 32), le v 6. in 8. je nižji za približno 10 %. Deleži anketirancev, ki izpuščajo nezanimive dele knjige, so najvišji v 4., 6. in 8. razredu. 11 % šestošolcev knjigo ne bere v pravem pomenu besede, ampak jo le preleti.

Graf 32: Kako bereš knjige? – Deleži po razredu

3.9.11 Ali med branjem počneš še kaj drugega?

Struktura odgovorov na 12. anketno vprašanje po spolu in razredu:

	3. razred		4. razred		5. razred		6. razred		7. razred		8. razred		9. razred	
	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
ALI MED BRANJEM POČNEŠ ŠE KAJ DRUGEGA?														
Ne, osredotočim se samo na branje.	6	10	6	9	7	6	5	6	5	8	2	6	1	4
Da, jem, pijem ...	0	3	3	1	1	3	3	2	3	0	6	1	1	4
Da, preverjam družabna omrežja.	0	0	0	0	0	3	0	0	1	0	0	1	0	0
Da, poslušam glasbo, gledam televizijo ...	0	1	0	0	0	0	1	0	2	0	1	1	0	0
Drugo:	0	0	0	0	0	0	0	2	0	1	2	0	3	0
SKUPAJ UČENCI IN UČENKE	6	14	9	10	8	12	9	10	11	9	11	9	5	8
SKUPAJ PO RAZREDIH	20		19		20		19		20		20		13	

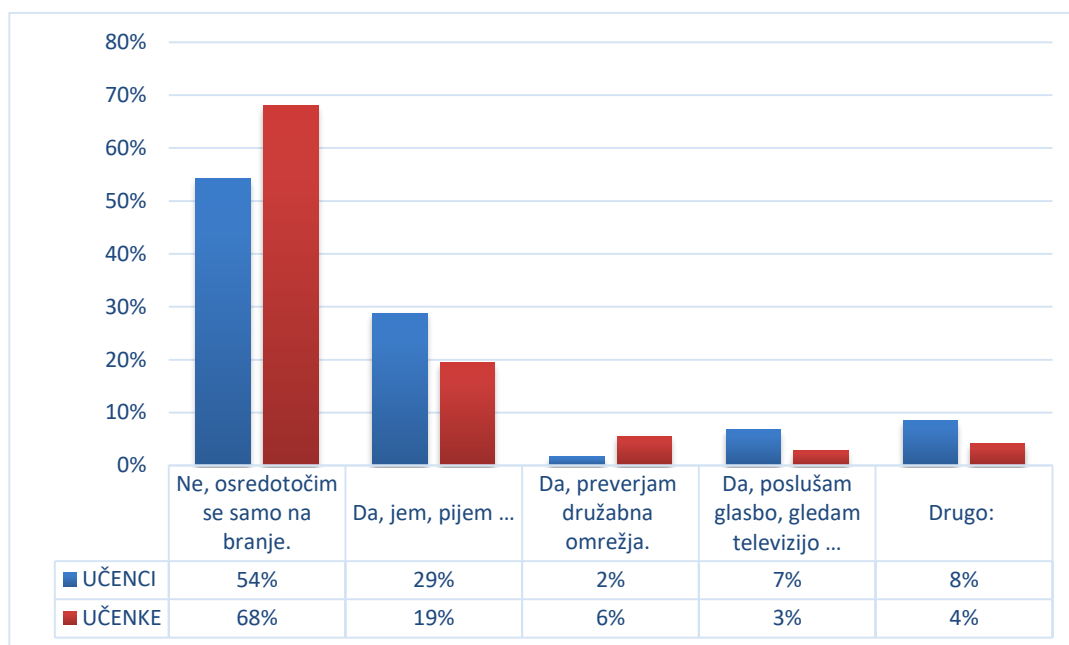
Tabela 51: Ali med branjem počneš še kaj drugega? – Številčno po spolu in razredu

ALI MED BRANJEM POČNEŠ ŠE KAJ DRUGEGA?	UČENCI	UČENKE	SKUPAJ
Ne, osredotočim se samo na branje.	32	49	81
Da, jem, pijem ...	17	14	31
Da, preverjam družabna omrežja.	1	4	5
Da, poslušam glasbo, gledam televizijo ...	4	2	6
Drugo:	5	3	8
SKUPAJ UČENCI IN UČENKE	59	72	131

Tabela 52: Ali med branjem počneš še kaj drugega? – Številčno po spolu

Več kot 60 % anketirancev se pri branju osredotoča le na branje (tabela 52), kar 31 pa jih med branjem tudi je in pije. Delež učenk, ki med branjem ne počnejo nič drugega, je za 14 % višji od deleža učencev (graf 33). Delež učencev, ki med branjem tudi jejo in pijejo, pa je za 10 % višji od deleža učenk. 4 % anketirancev med branjem preverja družabna omrežja, 5 % pa jih posluša

glasbo ali gleda televizijo. Rezultat je bil zame presenetljiv, ker sem pričakovala, da bo največ anketirancev odgovorilo, da med branjem tudi jejo in pijejo, kar počnem tudi jaz.

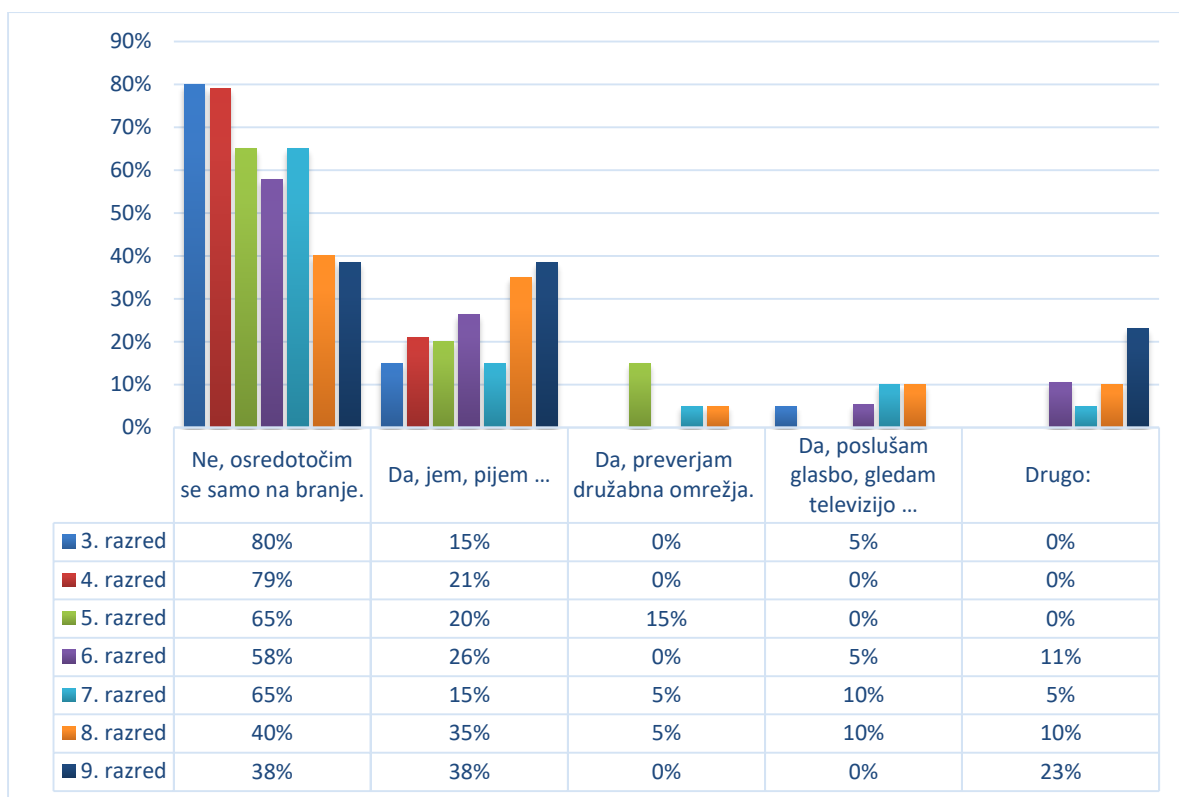

Graf 33: Ali med branjem počneš še kaj drugega? – Deleži po spolu

ALI MED BRANJEM POČNEŠ ŠE KAJ DRUGEGA?	RAZRED							SKUPAJ
	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	
Ne, osredotočim se samo na branje.	16	15	13	11	13	8	5	81
Da, jem, pijem ...	3	4	4	5	3	7	5	31
Da, preverjam družabna omrežja.	0	0	3	0	1	1	0	5
Da, poslušam glasbo, gledam televizijo ...	1	0	0	1	2	2	0	6
Drugo:	0	0	0	2	1	2	3	8
SKUPAJ UČENCI IN UČENKE	20	19	20	19	20	20	13	131

Tabela 53: Ali med branjem počneš še kaj drugega? – Številčno po razredu

Delež učencev in učenk, ki se osredotočajo zgolj na branje, je najvišji v 3. razredu (graf 34), nato pa vztrajno pada in se povečuje delež tistih, ki med branjem počnejo še druge stvari.

Graf 34: Ali med branjem počneš še kaj drugega? – Deleži po razredu

Osem anketirancev je na vprašanje, ali med branjem počnejo še kaj drugega, odgovorilo z »Drugo«:

DRUGO:	UČENCI	UČENKE
Jem, pijem in preverjam družabna omrežja.	3	1
Sploh ne berem.	0	2
Ne berem, berem samo domače branje!!!	1	0
Jem, pijem, preverjam družabna omrežja, poslušam glasbo, gledam TV	1	0
SKUPAJ UČENCI IN UČENKE	5	3

Tabela 54: Ali med branjem počneš še kaj drugega?

Pet od 131 anketirancev (tabela 54) med branjem je, pije, preverja družabna omrežja, posluša glasbo in gleda televizijo. Ti učenci in učenke si po mojem mnenju ne morejo zapomniti vsebine prebranega in v branju ne uživajo.

4 SKLEPNE UGOTOVITVE

Hipoteze sem zastavila na podlagi predvidevanj, ki naj bi po mojem mnenju na splošno veljala za večino osnovnošolcev. Hipoteze sem potrdila ali ovrgla na podlagi rezultatov opravljene ankete in intervjujev z učiteljicami razrednega pouka oz. slovenščine ter knjižničarko naše šole.

H 1: Osnovnošolci preberejo več knjig med šolskim letom kot med počitnicami.

Hipoteza je potrjena. Anketa je pokazala, da 68 % učencev in učenk (naj)več knjig prebere med šolskim letom. V intervjuju je učiteljica razrednega pouka v razredih prve triade ocenila, da je branje knjig v času počitnic malo manjše kot med šolskim letom. Analiza izposojenih knjig v Osrednji knjižnici Celje je pokazala, da si v počitniških mesecih bralci izposodijo povprečno 628 knjig na mesec, v mesecih, ko poteka pouk, pa povprečno 30 knjig (na mesec) več.

H 2: Knjižni sejem in noč branja sta spodbuda osnovnošolcem za osvajanje bralne značke.

Hipoteza je potrjena. Anketa je pokazala, da sta knjižni sejem in noč branja spodbuda za osvajanje bralne značke 87 % učencem in učenkam, ki sodelujejo pri bralni znački. Od tega bi kar 63 % učencev in učenk bralno značko opravljalo tudi, če te dodatne spodbude ne bi bilo. Po mnenju ge. knjižničarke sta obisk knjižnega sejma in udeležba na noči branja dobra motivacija za branje in bi bralno značko zagotovo osvojil kakšen učenec manj, če teh dejavnosti ne bi izvajali.

H 3: Večina osnovnošolcev le redko bere knjige po svojem izboru. Berejo le knjige za domače branje.

Hipoteza je ovržena. Anketa je pokazala, da samo knjige za domače branje bere le dobrih 15 % učencev in učenk. Večina osnovnošolcev bere tako knjige za domače branje kot tudi knjige po svojem izboru. Ga. knjižničarka je za učence od 6. do 9. razreda povedala, da si izposojajo tudi knjige, ki niso obvezne za domače branje, da približno 30 % izposojenih knjig predstavlja

knjige za domače branje, 70 % pa knjige, ki jih berejo v prostem času oz. za bralno značko.

H 4: Branje družine vpliva na bralne navade otroka.

Hipoteza je potrjena. Anketa je pokazala, da na kar 67 % učencev in učenk vplivajo bralne navade njihovih družinskih članov. Ga. knjižničarka se strinja z mnenjem strokovnjakov, da bralne navade družine močno vplivajo na to, da osnovnošolci v prostem času berejo knjige po lastnem izboru. Menim, da so starši za učence – svoje otroke – največji zgled.

H 5: Osnovnošolci si knjigo izberejo na podlagi obnove na zadnji platnici. Če se jim knjiga po nekaj straneh ne zdi zanimiva, prenehajo z branjem.

Hipoteza je ovržena. Ga. knjižničarka meni, da si večina učencev knjigo za branje po lastnem izboru največkrat izbere na podlagi izgleda knjige. Če jim platnica ni všeč, si knjige ne izposodijo. Anketa je pokazala, da si le 21 % učencev in učenk knjigo za branje izbere na podlagi obnove na zadnji platnici knjige. Večina si knjigo izbere na podlagi naslova ali kombinacije več dejavnikov. Če se jim knjiga po nekaj straneh ne zdi zanimiva, preneha z branjem le dobrih 8 % učencev in učenk. Kar 55 % jih še nekaj časa bere in kasneje preneha z branjem, če je vsebina še vedno nezanimiva.

H 6: Osnovnošolci si večino knjig izposodijo v šolski knjižnici.

Hipoteza je ovržena. Anketa je pokazala, da si v šolski knjižnici knjige običajno izposodi 36 % učencev in učenk. Kar 52 % osnovnošolcev si večino knjig izposodi v Osrednji knjižnici Celje.

5 ZAKLJUČEK

Z vlogo raziskovalke sem se srečala prvič. Na začetku me je bilo malo strah, kako bo šlo. Sprva sem nameravala obupati, vendar me je mentor spodbudil, da z delom nadaljujem. Za to sem mu zelo hvaležna, ker sem bogatejša za lepo življenjsko izkušnjo. Tudi izsledki raziskave o branju so zelo zanimivi, uporabni za načrtovanje spodbudnih bralnih strategij na šoli.

Pridobila sem veliko novega znanja, ki mi bo zelo koristilo v prihodnosti, npr. kako si pravilno organizirati tako obsežno delo (raziskovala sem skoraj leto dni). Pri pripravi teoretičnega dela sem se naučila poiskati knjižnično gradivo po ključnih besedah preko sistema Cobiss+. Veliko dodatnega znanja sem pridobila pri delu z urejevalnikom besedila (program Word), predvsem glede priprave kazal. Največ novega pa sem se naučila pri pripravi tabel in grafov ter interpretaciji podatkov iz tabel in z grafov (program Excel).

Med pridobivanjem podatkov sem imela nekaj težav. Pri analizi domačega branja v osnovnih šolah s širšega celjskega območja se kar nekaj šol sprva ni odzvalo na moje prošnje za posredovanje seznamov knjig za domače branje. Na koncu sem le uspela pridobiti sezname, razen enega. Vse osebe, s katerimi sem komunicirala, so bile zelo prijazne in pripravljene sodelovati, tudi če bi tekom raziskovanja potrebovala še dodatne informacije.

Pri zbiranju podatkov o največkrat izposojenih knjigah v Osrednji knjižnici Celje mi je nekaj težav povzročal sistem Cobiss+, saj omogoča le mesečne izpise najbolj branih knjig in izpise po koledarskih letih. Ker je moja raziskovalna naloga zajemala obdobje šolskega leta, bi bilo zbiranje podatkov veliko lažje in hitrejše, če bi bila možna izdelava seznamov za poljubno časovno obdobje. Naslednja težava je bila pri vpogledu naslovov v katalogu Cobiss+, ko sem ugotavljala, ali gre za knjižnično gradivo iz otroškega oddelka ali ne. Tako so se na seznamu našle tudi slikanice, za katere menim, da jih prebirajo večinoma predšolski otroci. Vseeno sem jih na seznamu pustila, saj jih berejo tudi prvo- in drugošolci. Natančno se ne da ugotoviti, koliko slikanic so si izposodili učenci in koliko predšolski otroci. Osnovnošolci si v Osrednji knjižnici Celje izposojajo

tudi gradivo, ki je v katalogu Cobbis+ označeno kot gradivo za mladino (nad 14 let), in ki si ga izposojajo tudi srednješolci. Ker tudi tukaj razmejitev med izposojami osnovnošolcev in dijakov ni bila možna, sem to gradivo v celoti upoštevala pri raziskovalni nalogi.

V veliko pomoč pri zbiranju podatkov mi je bila gospa Očko iz Osrednje knjižnice Celje. Vseskozi je bila zelo prijazna, odzivna in pripravljena na sodelovanje.

Pri pripravi seznamov izposojenega gradiva v šolski knjižnici sem najprej želela seznam po triadah, vendar mi je knjižničarka pojasnila, da priprava takšnega seznama žal ni mogoča, tako da ideje nisem mogla izpeljati.

Pri izvedbi intervjujev sem se razveselila zanimivih odgovorov. Po analizi rezultatov intervjujev sem ugotovila, da bi morala predvsem učiteljicam postaviti drugačna vprašanja – takšna, ki bi se bolj navezovala na moje hipoteze. Vseeno to ni vplivalo na končni rezultat izsledkov, saj sem lahko hipoteze potrdila oz. ovrgla na podlagi ostalih metod, zlasti ankete.

Največje veselje pri pripravi raziskovalne naloge sem imela pri obdelavi rezultatov anketnih vprašalnikov. Vsakega sem z velikim zanimanjem vzela v roke in komaj čakala, da vidim odgovore učencev – tudi svojih sovrstnikov. Žal sem ugotovila, da nekateri učenci niso dobro ali pa sploh niso prebrali navodil za izpolnjevanje ankete. Nekaj anket je bilo izpolnjenih tako, da so učenci obkrožili več črk in ne le eno in da na črto niso ničesar napisali. Mogoče bi bilo dobro, da bi bila v anketnem vprašalniku navodila za izpolnjevanje napisana s poudarjenim tiskom. Menim še, da bi bilo bolje, če bi bilo v 9. razredu anketiranih več učencev, zato da bi bili rezultati devetega razreda bolj primerljivi z ostalimi razredi. Rezultati ankete so bili večinoma pozitivni, kot npr. da le 6 % učencev ne bere, in da 91 % učencev nadaljuje z branjem, tudi če se jim knjiga sprva ne zdi zanimiva in da 18 anketirancev (od 131) rado bere, kljub temu da njihovi družinski člani v prostem času ne berejo. Nekateri rezultati pa so me razočarali, kot npr. odgovor učenca/-ke, da ne sodeluje pri bralni znački, ker se mu/ji to ne splača ali ker ne ve, katero knjigo izbrati.

Zelo zanimivi so se mi zdeli tudi razlogi za upad zanimanja za branje med osnovnošolci, saj o tem prej nisem nikoli razmišljala. Predlagam, da šole za spodbujanje branja v šoli upoštevajo Kroppove predloge (knjige in revije v vsaki učilnici za kratko branje vsak dan, pomoč učencem, ki težje berejo, uprizarjanje odlomkov prebranih del v igri ali muzikalu) in predloge naše knjižničarke (bralni nahrbtnik s knjigo za učence in starše in zaključek z okroglo mizo ali čajanko za učence in starše, pogosto branje knjig skupaj z vzorniki učencev).

Moje skoraj enoletno bralno in raziskovalno potovanje je končano. Zopet bom imela nekoliko več prostega časa, ki si ga bom krajšala s kakšno dobro knjigo.

6 VIRI IN LITERATURA

1. Adler, Mortimer J.: Kako beremo knjigo. Dopisna delavska univerza Univerzum. Ljubljana. 1977.
2. Darnton, Robert: Zadeva: knjiga. Cankarjeva založba – Založništvo, d. o. o.. Ljubljana. 2011.
3. Dežman, Sonja: Bralna značka v osnovni šoli. Založba Mendi Kokot. Radovljica. 1998.
4. Grosman, Meta (et al.): Beremo skupaj. Mladinska knjiga Založba d. d. Ljubljana. 2003.
5. Knaflič, Livija (et al.): Branje za znanje in branje za zabavo. Andragoški center Slovenije. Ljubljana. 2009.
6. Kropp, Paul: Vzgajanje bralca. Učila, založba, d. o. o.. Tržič. 2000.
7. Newman, Nancy: Vzgajanje strastnih bralcev. Hiša knjig, Založba KMŠ. Maribor. 2017.
8. Pečjak, Sonja: Osnove psihologije branja. Znanstveni inštitut Filozofske fakultete. Ljubljana. 1999.
9. Pečjak, Sonja (et al.): Bralna motivacija v šoli: merjenje in razvijanje. Zavod Republike Slovenije za šolstvo. Ljubljana. 2006.
10. Pečjak, Vid: Hitro in uspešno branje. Samozaložba. Ljubljana. 1991
11. Van der Weel, Adriaan: Spreminjanje naše besedilne zavesti. Cankarjeva založba – Založništvo, d. o. o. Ljubljana. 2014.
12. <https://fran.si/iskanje?FilteredDictionaryIds=130&View=1&Query=brati>, dostop 28. 10. 2019
13. Zakaj je branje pomembno? 21 razlogov ZA https://www.cangura.com/zakaj_je_branje_pomembno_21_razlogov_z_a, dostop 30. 10. 2019
14. Zavod RS za šolstvo: Učni načrt, Slovenščina. https://www.gov.si/assets/ministrstva/MIZS/Dokumenti/Osnovna-sola/Ucni-nacrti/obvezni/UN_slovenscina.pdf, dostop 4. 12. 2019

7 PRILOGE

7.1 PRILOGA 1: VPRAŠANJA ZA INTERVJU S KNJIŽNIČARKO

1. Ali ste na splošno zadovoljni z obiskom šolske knjižnice?
2. Na podlagi česa si učenci izberejo knjige za branje po lastnem izboru (izgled, debelina, obnova na zadnji platnici ...)?
3. Ali vas učenci kdaj zaprosijo za mnenje, katero knjigo naj si izposodijo za branje v prostem času?
4. Ali si učenci v šolski knjižnici izposojajo knjige pred pričetkom počitnic (krompirjeve, novoletne, zimske, prvomajske)? Ali lahko ocenite, kolikšen je delež knjig, ki si jih učenci izposodijo pred počitnicami?
5. Ali učence, ko vrnejo gradivo v šolsko knjižnico, kdaj vprašate za njihovo mnenje o prebrani knjigi? Če ja, kaj največkrat odgovorijo?
6. Ali vam učenci kdaj povedo, da so prenehali z branjem knjige, ker jim je bila le-ta nezanimiva, dolgočasna?
7. Raziskave kažejo, da začne zanimanje za branje prvič upadati okrog četrtega razreda, drug velik padec se zgodi okrog sedmega, osmega razreda. Kateri so po vašem mnenju razlogi za to? Ali je ta trend prisoten tudi na naši šoli?
8. V okviru šolskega projekta spodbujanje branja – Branje za znanje, ki ga je naša šola začela izvajati v šolskem letu 2013/2014, so predvidene nekatere dejavnosti za spodbujanje branja, ki se več ne izvajajo: mdr. šola bere. Zakaj?
9. V okviru spodbujanja branja šola vsako leto izvede noč branja in obisk knjižnega sejma za učence, ki so osvojili bralno značko. V šolskem letu 2018/2019 je knjižni sejem obiskalo 43 učencev od 6. do 9. razreda, noči branja pa se je udeležilo 40 učencev. Ali ste zadovoljni z odzivom učencev na projekt bralna značka?
10. Ali ugotavljate, da pri bralni znački vsako leto sodelujejo isti učenci?
11. Če bralno značko v posameznem šolskem letu osvoji več učencev kot je predvidenih mest za obisk knjižnega sejma in udeležbo na noči branja, se udeleženci odločijo na podlagi vrstnega reda osvojene bralne značke.

Ali se pogosto zgodi, da bralno značko osvoji več bralcev, kot se jih lahko udeleži obiska knjižnega sejma in noči branja? Ali lahko ocenite število učencev, ki se ne morejo udeležiti dogodkov?

12. Ali menite, da bi bilo število bralcev, ki bi osvojili bralno značko manjše, če šola ne bi izvajala udeležbe na knjižnem sejmu in noči branja?
13. Ali si učenci od 6. do 9. razreda izposojajo tudi knjige, ki niso obvezne za domače branje? Ali lahko ocenite delež teh knjig?
14. Ali v času, ko morajo učenci prebrati določeno knjigo za domače branje, ostane kakšen izvod te knjige v šolski knjižnici ali pa si učenci izposodijo vse izvode?
15. Strokovnjaki menijo, da bralne navade družine močno vplivajo na to, da osnovnošolci v prostem času berejo knjige po lastnem izboru. Kakšno je vaše mnenje o tem?
16. Eden od predlogov strokovnjakov za povečanje branja med osnovnošolci je ta, da bi si učenec ob obisku knjižnice izposodil eno knjigo zase in eno za starša ali starega starša. Seveda bi to pomenilo, da bi bilo potrebno gradivo šolske knjižnice razširiti s knjigami za odrasle. Ali menite, da bi to bila spodbuda za branje otrok? Ali bi bili pripravljeni učencu svetovati, katero knjigo naj si sposodi še za starše oz. stare starše?
17. Ali zaznavate, da šolsko knjižnico obiskujejo učenci, katerih starejši bratje ali sestre tudi obiskujejo ali so obiskovali šolsko knjižnico?
18. Šola izvaja KIZ (knjižnično informacijska znanja). Učenci se v šolski knjižnici učimo uporabljati COBISS. Kako je sestavljen KIZ po razredih?
19. Če bi bila odločitev popolnoma vaša, kako bi vi še bolj spodbudili učence k branju?

7.2 VPRAŠANJA ZA INTERVJU Z UČITELJICAMI

1. Ali kdaj izvajate pouk v šolski knjižnici? Če ja, prosim, da na kratko opišete, kako poteka.
2. Ali in kako spodbujate branje pri učencih, ki so se z družino priselili iz drugih držav?
3. Ali vas učenci kdaj zaprosijo za mnenje, katero knjigo naj si izposodijo za branje v prostem času?
4. Raziskave kažejo, da začne zanimanje za branje prvič upadati okrog četrtega razreda, drug velik padec se zgodi okrog sedmega, osmega razreda. Kateri so po vašem mnenju razlogi za to? Ali je ta trend prisoten tudi na naši šoli?
5. Ali se vam zdi, da učenci knjige za bralno značko pripovedujejo več po počitnicah? Ali lahko ocenite ta delež?

7.3 VPRAŠANJA ZA INTERVJU Z DRUŠTVOM BRALNA ZNAČKA SLOVENIJE – ZPMS

1. Katerih 10 slovenskih avtorjev (pisateljev, pesnikov) je v zadnjih 4 letih največkrat obiskalo slovenske osnovne šole?
2. Kateri trije slovenski avtorji so v lanskem šolskem letu 2018/19 največkrat obiskali slovenske osnovne šole?
3. Kateri avtorji so v lanskem šolskem letu obiskali celjske osnovne šole?
4. Vem, da slovenski pisatelji in pesniki obiskujejo osnovne šole z namenom spodbujanja osnovnošolcev k branju. Ali sodelujejo pri katerih drugih projektih na osnovnih šolah, kot npr. noč branja, bralne urice ipd.? Ali mi lahko mogoče posredujete konkretne podatke za šolsko leto 2018/19?
5. Kateri slovenski ustvarjalci so po vašem mnenju najbolj popularni med bralci osnovnih šol? Prosim za nekaj imen.
6. Ali imate mogoče podatek katere knjige so bile največkrat prebrane med osnovnošolci?

7.4 ANKETNI VPRAŠALNIK ZA UČENCE

ANKETNI VPRAŠALNIK

Pozdravljeni, sem Aurora Pekošak. Pripravljam raziskovalno nalogo, s katero želim ugotoviti, kaj in kako beremo osnovnošolci. Prosim te, da rešiš anonimni anketni vprašalnik in mi pomagaš pri raziskovanju. Vprašalnik rešiš tako, da obkrožiš le eno črko pred odgovorom oz. odgovor čitljivo napišeš na črto. Za iskrene odgovore se ti zahvaljujem.

1. Spol:

- a) Moški
- b) ženski

2. Razred: _____

3. Kdaj prebereš (naj)več knjig?

- a) Med šolskim letom. Število knjig, ki jih prebereš: _____
- b) Med počitnicami. Število knjig, ki jih prebereš: _____
- c) Ne berem.

4. Katere knjige bereš?

- a) Samo knjige za domače branje.
- b) Knjige za domače branje in knjige po svojem izboru.
- c) Samo knjige po svojem izboru.
- č) Ne berem.

5. Na podlagi česa si izbereš knjigo za branje po svojem izboru?

- a) po debelini knjige
- b) ali vsebuje tudi slike
- c) po naslovu
- č) po izgledu platnice
- d) po obnovi na zadnji platnici
- e) drugo: _____

6. Po nekaj straneh se ti knjiga ne zdi več zanimiva. Kaj storiš?
- a) Knjigo vseeno preberem do konca.
 - b) Nekaj časa še berem; če je še vedno nezanimiva, preneham z branjem.
 - c) Takoj preneham brati.
7. Kako bralne navade tvoje družine vplivajo na tvoj odnos do branja?
- a) Člani moje družine berejo v prostem času, kar tudi mene spodbudi k branju.
 - b) Člani moje družine berejo v prostem času, vendar jaz vseeno ne berem rad/-a.
 - c) Člani moje družine ne berejo v prostem času, vendar jaz vseeno rad/-a berem.
 - č) Člani moje družine ne berejo v prostem času in tudi jaz ne berem rad/-a.
8. Kje si običajno izposodiš knjige?
- a) V šolski knjižnici.
 - b) V Osrednji knjižnici Celje.
 - c) Knjige kupim.
 - č) Izposodim si jih od prijatelja.
 - d) Drugo: _____
9. Ali sodeluješ v projektu Bralna značka?
- a) Da, vsako leto.
 - b) Da, vendar ne vsako leto. Zakaj? _____
 - c) Ne. Zakaj? _____

10. Če si na prejšnje vprašanje odgovoril z a) ali b), odgovori tudi na to vprašanje.

Ali ti udeležbi na knjižnem sejmu in na noči branja dajeta spodbudo, da opraviš bralno značko?

- a) Da, bralno značko opravljam samo zaradi knjižnega sejma in noči branja.
- b) Da, vendar bi bralno značko opravljal tudi, če te dodatne spodbude ne bi bilo.
- c) Ne.

11. Kako bereš knjige?

- a) Knjigo le preletim.
- b) Preberem celotno besedilo, od začetka do konca.
- c) Nezanimive dele knjige izpustim.

12. Ali med branjem počneš še kaj drugega?

- a) Ne, osredotočim se samo na branje.
- b) Da, jem, pijem ...
- c) Da, preverjam družabna omrežja.
- č) Da, poslušam glasbo, gledam televizijo ...
- d) Drugo: _____

Hvala za sodelovanje.